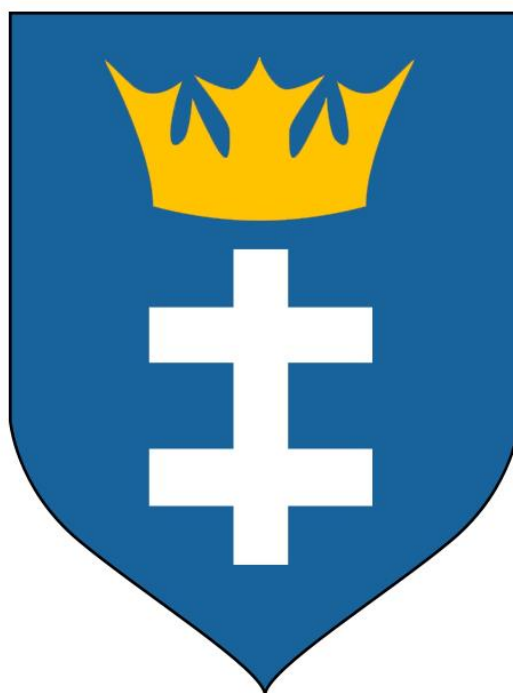

Prognoza oddziaływania na środowisko
Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego
Gminy Łomazy

Warszawa, 2018

Zespół autorski:	mgr inż. Patrycja Kosyło – kierownik zespołu mgr Paulina Łoś	mgr inż. Patrycja Kosyło
Współpraca:	mgr inż. Miłosz Banasiewicz	
	mgr inż. Rafał Musiałek	

Spis treści

1. Wstęp	7
1.1. Podstawa formalno-prawna.....	7
2. Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia realizowanego dokumentu oraz sposoby w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu	7
3. Informacje o powiązaniach z innymi dokumentami, głównych celach projektu Studium oraz jego zawartości	9
3.1. Powiązania z innymi dokumentami.....	9
3.2. Główne cele sporządzenia zmiany Studium.....	13
3.3. Zawartość projektowanego dokumentu.....	14
4. Metodyka zastosowana przy sporządzaniu opracowania	21
5. Propozycje, dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwość jej przeprowadzania	22
6. Transgraniczne oddziaływanie na środowisko	23
6.1. Charakterystyka i stan środowiska przyrodniczego obszaru objętego opracowaniem	23
6.2. Geologia i geomorfologia.....	23
6.3. Surowce mineralne	26
6.4. Użytkowanie gruntów	27
6.5. Gleby	28
6.6. Warunki hydrologiczne	29
6.6.1. Wody powierzchniowe.....	29
6.6.2. Wody podziemne.....	32
6.7. Klimat i powietrze	33
6.8. Walory krajobrazowe	34
6.9. Różnorodność biologiczna	37
6.9.1. Szata roślinna	37
6.9.2. Fauna	38
6.10. Powiązania przyrodnicze analizowanych obszarów z otoczeniem	38
6.10.1. Obszary i obiekty przyrodnicze prawnie chronione	38
6.10.2. Korytarze ekologiczne.....	39
6.10.3. System przyrodniczy gminy	40
7. Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody	42
7.1. Zagrożenia dla środowiska glebowego, wód powierzchniowych i podziemnych.....	42
7.2. Zagrożenie powodziowe.....	44
7.3. Zagrożenie osuwiskowe	44
7.4. Źródła zanieczyszczeń powietrza	44

7.5.	Hałas.....	44
7.6.	Gospodarka odpadami.....	45
7.7.	Bariery antropogeniczne dla powiązań ekologicznych	45
7.8.	Zagrożenia dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody	45
9.1.	Tereny rozwoju zabudowy mieszkaniowej i usługowej.....	47
9.2.	Tereny rozwoju zabudowy przemysłowej oraz obsługi produkcji w gospodarstwach rolnych i hodowlanych.....	57
9.3.	Tereny rozwoju obiektów produkcyjnych – elektrownie fotowoltaiczne	63
9.4.	Teren górniczy.....	67
9.5.	Tereny rozwoju zabudowy obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej oraz dróg, linii elektroenergetycznej wysokiego napięcia i ropociągu.....	71
9.6.	Tereny cmentarzy	76
9.7.	Tereny przeznaczone pod funkcje przyrodnicze	77
9.8.	Tereny rolnicze.....	84
10.	Rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru.....	89
11.	Streszczenie w języku niespecjalistycznym	89
12.	Dokumenty i materiały źródłowe	91
	Akty prawne uwzględnione w opracowaniu	91
	Publikacje i pozostałe materiały źródłowe.....	93
	Materiały kartograficzne oraz warstwy tematyczne GIS (shp):	94
	Strony internetowe:.....	94

1. Wstęp

1.1. Podstawa formalno-prawna

Przedmiotem niniejszego opracowania jest prognoza oddziaływania na środowisko do zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Łomazy, sporządzonego zgodnie z uchwałą Nr XXII/160/17 Rady Gminy Łomazy z dnia 31 maja 2017 r.

Podstawę prawną niniejszej prognozy stanowią:

- 1) ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2017 r., poz.1073);
- 2) ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2017 r. poz. 519, ze zm.);
- 3) ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2017 r. poz. 1405).

Prezentowane opracowanie, w myśl art. 46 oraz art. 51 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, stanowi integralną część procedury przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w niniejszej prognozie został uzgodniony z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Lublinie przedstawionym, w piśmie z dnia 18 września 2017 r., znak pisma WST I.411.20.2017.WD oraz Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym w Białej Podlaskie, w piśmie z dnia 15 września 2017 r., znak pisma ONS-NZ.700/103/17. Treść prognozy odpowiada art. 51 ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r., o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

2. Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia realizowanego dokumentu oraz sposoby w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu

Ochrona środowiska na szczeblu międzynarodowym i wspólnotowym realizowana jest w Polsce, między innymi poprzez wprowadzenie odpowiednich aktów prawnych w tym ustaw i rozporządzeń.

W projektowanym Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego (suikzp) oraz przy ocenie oddziaływania na środowisko, uwzględniono cele zawarte w dokumentach o znaczeniu lokalnym, krajowym i międzynarodowym, w szczególności dotyczące:

- działań na rzecz zapewnienia realizacji zasad zrównoważonego rozwoju, przystosowania do zmian klimatu, ochrony różnorodności biologicznej - *II Polityka Ekologiczna Państwa (dokument z perspektywą do 2025)*, Ramowa Konwencja Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu; przy wyznaczaniu kierunków zagospodarowania przestrzennego w projekcie Studium, uwzględniono zasadę zrównoważonego rozwoju;

- działań mających na celu kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski, zgodnie *Koncepcją Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030*, poprzez:
 - integrację działań w zakresie funkcjonowania spójnej sieci ekologicznej kraju, jako podstawy ochrony najcenniejszych zasobów przyrodniczych i krajobrazowych – w suikzyp wyznaczono strefę przyrodniczą obejmującą lokalny system powiązań ekologicznych;
 - przeciwdziałanie fragmentacji przestrzeni przyrodniczej – na większości terenów objętych opracowaniem, wprowadzona zabudowa jest kontynuacją istniejącej funkcji w sąsiedztwie lub w niewielkim oddaleniu od obszarów analizy; nie dopuszczono do lokalizacji nowej zabudowy w wyznaczonej strefie przyrodniczej;
 - wzrost lesistości kraju traktowany jako instrument zapewnienia spójności ekologicznej oraz ochrony retencji wody – podstawą programowania zalesień jest *Krajowy Program Zwiększenia Lesistości* – w Studium przewiduje się powiększenie terenów zieleni, w tym obszarów leśnych oraz zachowanie istniejących fragmentów lasów;
 - wprowadzanie gospodarowania krajobrazem zgodnie z zapisami Europejskiej Konwencji Krajobrazowej – w projektowanym dokumencie nie przewiduje się wprowadzenia istotnych obiektów dysharmonijnych na terenach objętych ochroną krajobrazową;
 - racjonalizację gospodarowania ograniczonymi zasobami wód powierzchniowych i podziemnych kraju, w tym zapobieganie występowania deficytu wody na potrzeby ludności i rozwoju gospodarczego – w projektowanym dokumencie nie przewiduje się wprowadzenia terenów mogących wpłynąć na zasoby wód powierzchniowych i podziemnych;
 - wdrożenie działań mających na celu osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu i potencjału wód oraz związanych z nimi ekosystemów – w projektowanym dokumencie nie przewiduje się wprowadzenia terenów mogących wpłynąć na stan wód podziemnych, powierzchniowych i związane z nimi ekosystemy;
 - zmniejszenie obciążenia środowiska powodowanego emisjami zanieczyszczeń do wód, atmosfery i gleb – zmniejszenie uciążliwości emisji zanieczyszczeń z indywidualnych gospodarstw, rozwiązanie problemów z gromadzeniem, segregowaniem i utylizacją odpadów zgodnie z *Planem Gospodarki Odpadami Województwa Lubelskiego* oraz ustawą z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach, ustawą z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach – w projektowanym dokumencie nie wprowadza się ustaleń mogących skutkować ponadnormatywną emisją zanieczyszczeń do gleb, wód i atmosfery; odpady będą odbierane przez wyspecjalizowane firmy;
 - zwiększenie odporności struktury przestrzennej kraju na zagrożenia naturalne i utratę bezpieczeństwa energetycznego oraz kształtowanie struktur przestrzennych wspierających zdolności obronne państwa, w tym wytwarzanie energii z odnawialnych źródeł (OZE) – dzięki zmianie obowiązującego dokumentu będzie możliwy rozwój alternatywnych źródeł energii (elektrownie fotowoltaiczne) na terenach wskazanych w Studium;
 - wzrost wymaganego udziału energii ze źródeł odnawialnych - zgodnie z Dyrektywą 2009/28/WE oraz pakietem klimatyczno-energetycznym przyjętym przez KE w 2008 r. do 2020 r. udział energii ze źródeł odnawialnych ma stanowić 20% w całkowitym zużyciu energii we Wspólnocie. Celem krajowym w zakresie udziału energii ze źródeł odnawialnych w ostatecznym zużyciu energii brutto w 2020 r. jest osiągnięcie poziomu 15% – w Studium wprowadza się tereny przeznaczone pod elektrownię fotowoltaiczną; co wpisuje się w cele krajowe i międzynarodowe w zakresie produkcji energii ze źródeł alternatywnych, ponadto dopuszcza się stosowanie indywidualnych instalacji OZE;

- zapewnienia zrównoważonego i harmonijnego rozwoju województwa poprzez ochronę wód podziemnych i powierzchniowych; przeciwdziałania rozpraszaniu zabudowy na terenach otwartych; przeciwdziałania wkraczaniu zabudowy rekreacyjno-wypoczynkowej na tereny leśne i łąkowe; przestrzegania zasady minimalizowania kolizji i konfliktów przestrzennych, polegającej na wyborze rozwiązań neutralnych przyrodniczo, a w przypadku ich braku rozwiązań najmniej kolizyjnych; wzbogacania i racjonalnego gospodarowania zasobami naturalnymi, uwzględniając potrzeby przyszłych pokoleń; utrzymania walorów środowiska przyrodniczego i krajobrazu; wzmocnienia stabilności środowiska przyrodniczego – zgodnie z wytycznymi *Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego* – w Studium uwzględniono powyższe zasady;
- utrzymania norm odnośnie jakości gleb określonych w przepisach szczegółowych - ustawa z dnia 3 lutego 1995r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych – niewprowadzanie przeznaczeń i obiektów mogących obniżyć jakość gleby w stopniu znaczącym;
- ochrony wód powierzchniowych i podziemnych oraz prowadzenia odpowiedniej gospodarki wodno-ściekowej określonej w przepisach szczegółowych - ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne, ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska; ustawa z dnia 7 czerwca 2001r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków, Ramowa Dyrektywa Wodna, Program wodno- środowiskowy kraju, Plan gospodarowania wodami w obszarze dorzecza Wisły – w Studium uwzględniono konieczność ochrony wód podziemnych i powierzchniowych;
- utrzymania norm odnośnie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku, określonych w przepisach szczegółowych, tj.: ustawa Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r. oraz odpowiednie rozporządzenia do niej – w projekcie Studium nie przewiduje się lokalizacji uciążliwych obiektów w pobliżu istniejących i projektowanych terenów chronionych akustycznie;
- ochrony korytarzy ekologicznych, siedlisk przyrodniczych, różnorodności biologicznej – Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, Krajowa Strategia Ochrony i Umiarkowanego Użytkowania Różnorodności Biologicznej, która jest przełożeniem Konwencji o różnorodności biologicznej z 1992 r. (Rio de Janeiro), Dyrektywa Siedliskowa oraz Dyrektywa Ptasia – w Studium zachowane zostają najcenniejsze obszary przyrodnicze.

Ustalenia Studium umożliwiają prowadzenie polityki przestrzennej gminy z uwzględnieniem działań i celów wyznaczonych w dokumentach strategicznych, w zakresie ochrony środowiska i planowania przestrzennego.

3. Informacje o powiązaniach z innymi dokumentami, głównych celach projektu Studium oraz jego zawartości

3.1. Powiązania z innymi dokumentami

Do najważniejszych dokumentów o charakterze strategicznym, z którymi powiązany jest projekt przedmiotowego Studium wraz z prognozą oddziaływania na środowisko zaliczono:

POZIOM KRAJOWY: *Koncepcja polityki przestrzennego zagospodarowania kraju 2030 – wizja Polski w 2030 r.*

Koncepcja Zagospodarowania Przestrzennego Kraju przyjęta uchwałą Rady Ministrów w dniu 13 grudnia 2011 r. utworzona została na bazie Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju i w tej samej

perspektywie czasowej, czyli do 2030 r. Dokument zakłada dążenie do spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej. Cele polityki przestrzennego zagospodarowania kraju określone w koncepcji i wpisujące się w projekt Studium to:

- poprawa spójności wewnętrznej osiągananej przez powiązania funkcjonalne wewnątrz terytorium państwa;
- poprawa dostępności kraju poprzez rozwój infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej;
- osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych;
- zwiększenie odporności struktur przestrzennych na zagrożenia naturalne i utraty bezpieczeństwa energetycznego;
- przywrócenie i utrwalenie ładu przestrzennego.

Koncepcja zakłada ochronę zastanych walorów przyrodniczych i umiejętne wykorzystanie funkcji ekosystemów w planowaniu przestrzennym, w którym powinno uwzględniać się m.in. wzajemne relacje komponentów środowiska, oddziaływanie na procesy zarządzania zasobami przyrody ożywionej i krajobrazu. Poprzez działania planistyczne należy dążyć do stabilizacji ekosystemów.

W dokumencie zwraca się uwagę na innowacyjność oraz rozwój trwałych i zrównoważonych form gospodarowania na obszarach o zakorzenionych tradycjach np. rolniczych. Ważnym aspektem jest proces odnowy wsi, który wsparty przez planowanie na poziomie krajowym, przyczynia się do utrzymania trwałych, wielofunkcyjnych struktur ekologicznych i przestrzennych.

W koncepcji zakłada się zachowanie sieci ekologicznej, w tym głównych korytarzy łądowych, mających znaczenie międzynarodowe, łączące się z korytarzami dolin dużych rzek Polski. System uzupełniony korytarzami o znaczeniu ponadregionalnym jest uszczegóławiany na poziomie regionalnym i lokalnym. Postuluje się o wytyczenie i zachowanie obszarów węzłowych, integrujących tereny objęte ochroną przyrody i krajobrazu, a także inne elementy systemu ekologicznego, mające znaczenie dla jego prawidłowego funkcjonowania. Podkreśla się znaczenie obszarów rolniczych w kształtowaniu bioróżnorodności regionów i zachowaniu walorów krajobrazowych.

Założenia koncepcji zostały uwzględnione w Studium, m.in. poprzez zachowanie najcenniejszych struktur przyrodniczych i wyznaczenie przyrodniczego systemu gminy, obejmującego obszary węzłowe, lokalne i regionalne korytarze ekologiczne oraz inne, mniejsze elementy. Ponadto Studium przewiduje ochronę krajobrazu rolniczego oraz wiejskiej sieci osadniczej, w szczególności tradycyjnych form budownictwa.

POZIOM REGIONALNY: *Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego*

W PZPWL wprowadzono ustalenia o charakterze obligatoryjnym oraz fakultatywnym dla dokumentów projektowanych na szczeblu gminnym. W wymiarze ogólnym plan wyznacza cele główne i szczegółowe zagospodarowania w strefie osadnictwa i infrastruktury społecznej, środowiska przyrodniczego i kulturowego, gospodarki, infrastruktury technicznej, obronności i bezpieczeństwa publicznego. Założenia obligatoryjne zostały zawarte w projekcie Studium. W zakresie środowiska przyrodniczego, zgodnie z PZPWL, uwzględniono m.in. zasadę zrównoważonego rozwoju, konieczność utrzymania walorów środowiska i krajobrazu, zintegrowaną ochronę jakości środowiska życia człowieka oraz wzmocnienie stabilności środowiska przyrodniczego. Ponadto dostosowano zagospodarowanie przestrzenne do cech naturalnych, predyspozycji, walorów i odporności środowiska na antropopresję i zapewniono spójność oraz ciągłość przestrzeni przyrodniczej.

W PZPWL wyznaczono również kierunki rozwoju, które stanowią katalog usystematyzowanych działań, zapewniających lub sprzyjających realizacji wyznaczonych celów. W zakresie ochrony środowiska obejmują one następujące grupy zagadnień:

- gospodarowanie zasobami naturalnymi,
- ochrona przyrody i kształtowanie środowiska,
- odporność środowiska,
- poprawa jakości środowiska.

W wymiarze szczegółowym w Planie zawarto przestrzenne warunki realizacji regionalnej polityki rozwoju, określające sposób realizacji oraz miejsce lokalizacji lub preferencje dla lokalizacji działań w przestrzeni, a także określono inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym.

Gmina Łomazy, zgodnie z ustaleniami PZPWL, położona jest w obszarze gospodarki hodowlanej o charakterze mozaikowo łąkowo-leśno-polnym. Przyjmuje się tu zatem zasadę nadrzędności działań służących utrzymaniu i wzmocnieniu wiodących funkcji. Wśród preferencji rozwojowych wymienia się: zachowanie naturalnych wartości zasobów rolniczej przestrzeni produkcyjnej oraz zrównoważony rozwój gospodarki rolnej i funkcji towarzyszących.

Na terenie gminy zlokalizowane są elementy obszarów o podstawowej funkcji przyrodniczej, w tym kluczowe w skali regionu obszary leśne, a także korytarze ekologiczne o znaczeniu regionalnym. Obowiązuje tu zasada podporządkowania wszelkiej działalności utrzymaniu wartości przyrodniczych i powiązań ekologicznych.

Gmina Łomazy położona jest w zasięgu wyznaczonych obszarów funkcjonalnych:

- wiejski obszar funkcjonalny wymagający wsparcia procesów rozwojowych,
- przygraniczny obszar funkcjonalny o znaczeniu ponadregionalnym,
- obszar funkcjonalny gospodarki hodowlanej,
- obszar funkcjonalny Polesie ze strefą oddziaływań Kanału Wieprz-Krzna o znaczeniu regionalnym.

Wśród wiodących kierunków zagospodarowania dla ww. obszarów wymienia się m.in.:

- wzmocnienie powiązań funkcjonalnych (transportowych, teleinformatycznych, społeczno-gospodarczych) z lokalnymi ośrodkami rozwoju,
- stworzenie warunków dla rozwoju przedsiębiorczości związanej z produkcją rolną i wykorzystywaniem walorów środowiska przyrodniczego, i dziedzictwa kulturowego w turystyce,
- rozbudowę infrastruktury logistycznej,
- gospodarkę hodowlaną,
- rozwój bazy przetwórstwa rolno-spożywczego,
- rozwój usług obsługi rolnictwa,
- udrożnienie sieci rowów nawadniających w ramach modernizacji (remelioracji) Kanału Wieprz-Krzna,
- rozwój infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej,
- rozwój energetyki odnawialnej z wykorzystaniem biomasy, zasobów wodnych i instalacji fotowoltaicznych,
- zalesianie stref wododziałowych.

Ryc. 1. Środowisko przyrodnicze. Powiązania przyrodnicze (źródło: Plan Zagospodarowania Województwa Lubelskiego)

POZIOM REGIONALNY: *Zintegrowana Strategia Rozwoju Przygranicznego Obszaru Funkcjonalnego „Aktywne Pogranicze” na lata 2015-2020*

Dokument jest wynikiem wspólnych ustaleń 12 gmin powiatu bialskiego (w tym gminy Łomazy) w zakresie współpracy na rzecz rozwoju obszaru funkcjonalnego (POF). Przeprowadzona diagnoza pozwoliła określić potencjały, bariery oraz szanse rozwojowe w kontekście relacji i powiązań przestrzennych wewnątrz obszaru. Gmina Łomazy wymieniana jest jako obszar rozwoju sektora przetwórstwa przemysłowego, cechujący się średnim wskaźnikiem jakości przestrzeni produkcyjnej, wyróżniający się znaczną liczbą ferm hodowlanych – głównie trzody chlewnej i bydła. W Strategii przyjęto cele strategiczne i operacyjne obejmujące m.in:

- zrównoważoną i wyspecjalizowaną gospodarkę:
 - zintegrowana dostępność komunikacyjna przygranicznego obszaru,
 - rozwój stref aktywności gospodarczej,
 - wzrost konkurencyjności gospodarki poprzez zidentyfikowaną specjalizację w zakresie transportu, logistyki i spedycji oraz przetwórstwa przemysłowego z efektywnym wykorzystaniem sektora rolnego ze szczególną rolą biogospodarki,
 - wzrost gospodarczego wykorzystania potencjału obszaru w zakresie odnawialnych źródeł energii,
 - kreowanie sieciowego transgranicznego produktu turystycznego oraz wspieranie rozwoju instytucji kultury;
- POF atrakcyjnym miejscem zamieszkania i pobytu:

- lepszy stan środowiska przyrodniczego poprzez rozwój infrastruktury komunalnej,
- odnowa fizyczna, gospodarcza i społeczna miejscowości,
- poprawa efektywności energetycznej budynków mieszkalnych i obiektów użyteczności publicznej.

3.2. Główne cele sporządzenia zmiany Studium

Sporządzenie zmiany *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Łomazy* ma na celu zaspokojenie potrzeb ogólnospołecznych w zakresie przeznaczenia terenów pod określone funkcje. Zgodnie z aktualnymi potrzebami, zakres Studium umożliwi w szczególności:

- rozwój zaplecza obsługi transportu drogowego,
- rozwój małych zakładów produkcyjnych i usługowych,
- rozwój przetwórstwa rolno-spożywczego w oparciu o własną bazę surowcową,
- rozwój usług rolniczych i instytucji obsługi rolnictwa,
- rozwój produkcji zwierzęcej i roślinnej,
- ochronę terenów rolniczych,
- rozwój mieszkalnictwa oraz lokalizację terenów sportu i rekreacji,
- zrównoważony rozwój osadnictwa,
- rozwój usług turystycznych,
- rozwój infrastruktury technicznej,
- utworzenie Studziańskiego Parku Krajobrazowego,
- wskazanie lokalizacji dla urządzeń wytwarzających energię ze źródeł odnawialnych o mocy przekraczającej 100 kW.

W Studium formułuje się następujące ogólne kierunki zagospodarowania przestrzennego dla Gminy Łomazy:

- *Intensyfikacja zabudowy w miejscowości Łomazy, stanowiącej ośrodek centro-twórczy, skupiający funkcje administracyjne, usługowe i mieszkaniowe. Pod pojęciem intensyfikacji rozumie się uzupełnianie istniejącej zabudowy w zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej.*
- *Utrzymanie rolniczego charakteru gminy przy jednoczesnej dbałości o walory przyrodnicze i kulturowe gminy – ze szczególnym uwzględnieniem produkcji zwierzęcej.*
- *Rozwój terenów przemysłowych, związanych z przetwórstwem rolno-spożywczym, terenów obiektów produkcyjnych, składów, magazynów, centrów logistycznych, w sposób umożliwiający funkcjonowanie na terenie gminy potencjalnym inwestorom.*
- *Rozwój agroturystyki oraz usług sportu i rekreacji, które mogą być wykorzystywane zarówno przez mieszkańców jak i turystów.*
- *Dążenie do uzbrojenia w sieć wodociągową całego obszaru gminy oraz w sieć kanalizacyjną obszary gdzie jest to ekonomicznie uzasadnione.*

Celem prognozy sporządzonej do niniejszego dokumentu jest identyfikacja prawdopodobnych oddziaływań na środowisko ustaleń dokumentu, określenie rozwiązań eliminujących, ograniczających lub kompensujących negatywne oddziaływania na środowisko oraz w miarę potrzeb przedstawienie rozwiązań alternatywnych.

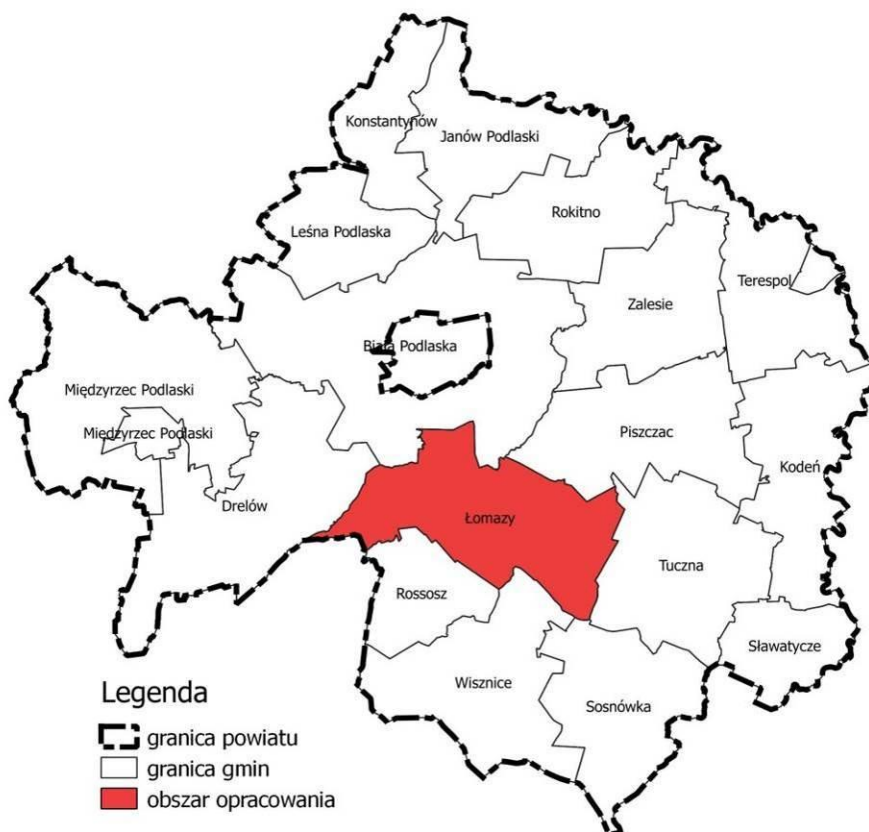
3.3. Zawartość projektowanego dokumentu

Teren opracowania obejmuje cały obszar gminy Łomazy w jej granicach administracyjnych, zgodnie z uchwałą Nr XXII/160/17 Rady Gminy Łomazy z dnia 31 maja 2017 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Łomazy.

Gmina położona jest w powiecie bialskim, w północnej części województwa lubelskiego. Graniczy od północy z gminami Biała Podlaska i Piszczac, od wschodu z gminą Tuczną, od południa Sosnówka, Wisznice, Rossosz i Komarówka Podlaska (powiat radzyński) i od zachodu z gminą Drelów (Ryc. 1). Teren gminy podzielony jest na 19 sołectw: Bielany, Burwin, Dubów, Huszcza Pierwsza, Huszcza Druga, Jusaki-Zarzeka, Kopytnik, Koszoły, Krasówka, Korczówka, Kozły, Lubenka, Łomazy I, Łomazy II, Stasiówka, Studzianka, Szymanowo, Wola Dubowska i Wólka Korczowska.

Gmina ma charakter wiejski, a jej powierzchnia wynosi 19 860 ha. Użytki rolne zajmują tu ok. 72,4%, a lasy 29,8% powierzchni gminy. Obszar zamieszkuje 5038 osób. Średnia gęstość zaludnienia wynosi 25 osób/km² (dane za 2016 rok).

W granicach gminy nie wyznaczono żadnych wielkoobszarowych form ochrony przyrody, występują tu jedynie użytki ekologiczne i pomniki przyrody. Najcenniejszym elementem systemu przyrodniczego są tereny bagienne i torfowiskowe zlokalizowane wzdłuż cieków oraz zwarte kompleksy leśne.

Ryc. 2. Lokalizacja gminy Łomazy

Ryc. 3. Krajobraz rolniczo-leśny w północnej części gminy (rejon wsi Dubów)

Ryc. 4. Pastwiska w północnej części gminy (rejon wsi Dubów)

Ryc. 5. Krajobraz rolniczo-leśny w północnej części gminy (rejon wsi Wola Dubowska)

Ryc. 6. Widok na wieś Łomazy od strony ul. Kozłowskiej

Ryc. 7. Skrzyżowanie we wsi Łomazy

Ryc. 8. Widok na park we wsi Łomazy

Ryc. 9. Zabudowa wsi Łomazy

Ryc. 10. Zabudowa wsi Łomazy

Ryc. 11. Oczko wodne w północnej części wsi Łomazy

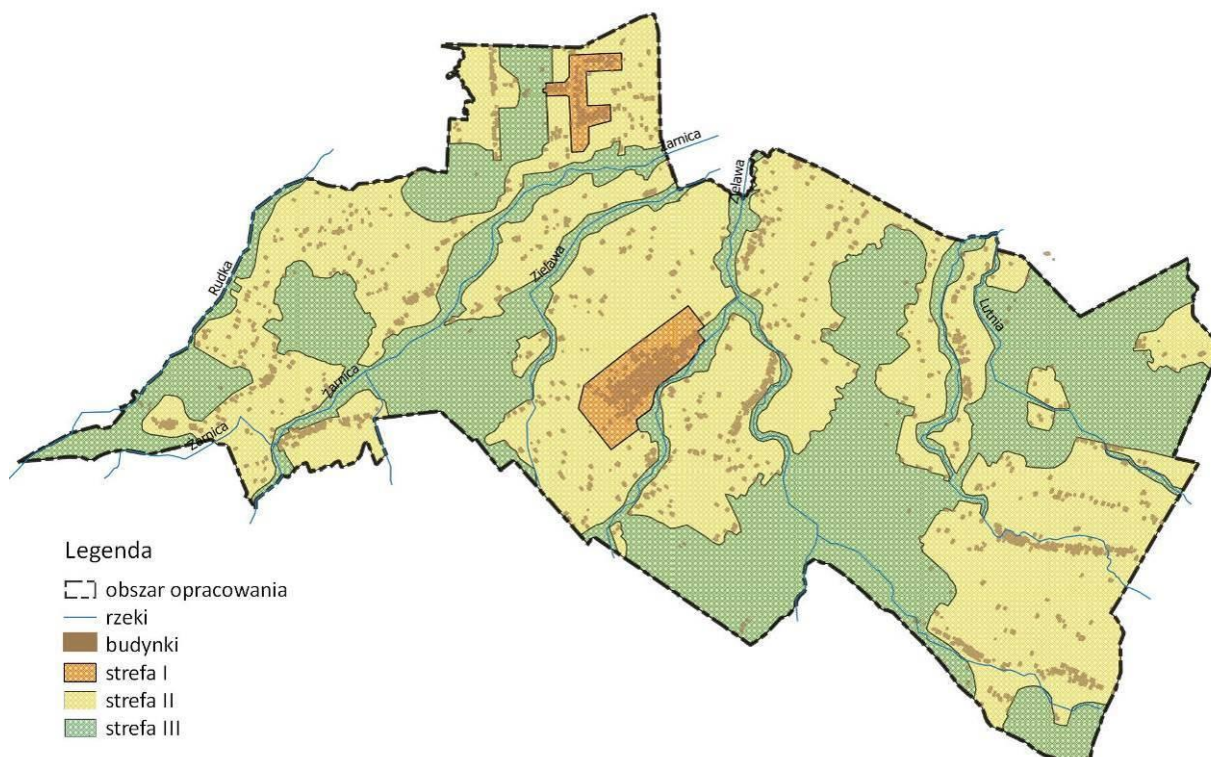
Ryc. 12. Zabudowa południowo-wschodnia gminy (rejon wsi Huszcza Duża)

W *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Łomazy* wydzielono trzy strefy funkcjonalno-przestrzenne, w oparciu m.in. o aktualne zagospodarowanie terenu i uwarunkowania przyrodnicze:

- Strefa I – mieszkalno-usługowa, podzielona na dwie podstrefy – A (miejscowość Łomazy) i B (miejscowość Dubów); obszary o zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej wskazanych miejscowości wraz z potencjalnymi obszarami rozwoju mogącymi w przyszłości oddziaływać na te miejscowości.

W podstrefie A dominuje zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna i zagrodowa, usługi komercyjne oraz publiczne, zapewniające obsługę całej wspólnoty samorządowej. Występują tu również tereny produkcyjne. Podstrefa pełni dominującą rolę w gminie oraz koncentruje usługi, zapewniające obsługę oraz rozwój strefy II.

- Strefa II – produkcji rolniczej, obejmująca największą część gminy, gdzie dominują tereny użytkowane w kierunku rolniczym oraz zabudowa zagrodowa. Strefa ta odzwierciedla rolniczy charakter gminy i zapewnia podstawę rozwoju całej gminy.
- Strefa III – przyrodniczo-ekotonowa, obejmująca doliny cieków wodnych płynących przez gminę oraz najcenniejsze obszary leśne i leśno-łąkowe; wyznaczenie strefy oparte zostało m.in. o diagnozę systemu przyrodniczego gminy.

Ryc. 13. Strefy funkcjonalno-przestrzenne wyznaczone w Studium

W granicach Studium wyznaczono tereny o różnych przeznaczeniach lub zasadach zagospodarowania, oznaczone symbolami:

Symbol	Przeznaczenie	Główny kierunek rozwoju	Uzupełniające kierunki rozwoju
MU	tereny rozwoju zabudowy mieszkaniowej oraz usługowej	• zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, • zabudowa zagrodowa, • zabudowa usługowa, obejmująca m.in. handel, rzemiosło i usługi nieuciążliwe, • zabudowa usług publicznych i społecznych obejmująca m.in. usługi oświaty, ochrony zdrowia, kultu religijnego, pomocy społecznej, administracji, kultury oraz sportu i rekreacji;	• zabudowa rekreacji indywidualnej, • drogi, ciągi pieszo-jezdne, parkingi, • obiekty i urządzenia infrastruktury technicznej, • zielen naturalna i urządzona, • utrzymanie istniejącej zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej;

U	tereny rozwoju zabudowy usługowej	• zabudowa usług komercyjnych i rzemiosła, • zabudowa usług publicznych;	• zabudowa usług oświaty i edukacji, • zabudowa usług sportu i rekreacji, • zabudowa usług obsługi ruchu turystycznego • lokale mieszkalne związane z prowadzoną działalnością, • zieleń urządzona, • drogi, ciągi pieszo-jezdne, parkingi, • obiekty i urządzenia infrastruktury technicznej;
UO	tereny rozwoju zabudowy usług oświaty	zabudowa usług oświaty i edukacji;	• usługi sportu i rekreacji obejmujące w szczególności terenowe obiekty sportowe takie jak boiska, bieżnie, korty i inne obiekty do gier i zawodów sportowych, • zieleń urządzona, • drogi, ciągi pieszo-jezdne, parkingi, • obiekty i urządzenia infrastruktury technicznej;
UK	tereny rozwoju zabudowy usług sakralnych	obiekty do sprawowania kultury religijnej wraz z obiektami towarzyszącymi;	• usługi oświaty i edukacji, • lokale mieszkalne związane z głównym kierunkiem rozwoju; • ciągi piesze, parkingi, • obiekty i urządzenia infrastruktury technicznej;
US	tereny rozwoju zabudowy usług sportu i rekreacji	zabudowa usług sportu i rekreacji oraz terenowe obiekty sportu i rekreacji;	• zabudowa usługowa z zakresu handlu detalicznego, gastronomi, administracji jako towarzysząca usługom sportu i rekreacji, • zabudowa usług z zakresu obsługi ruchu turystycznego, • zieleń urządzona, • zieleń naturalna, • drogi, ciągi pieszo-jezdne, parkingi, • obiekty i urządzenia infrastruktury technicznej;
PU	tereny rozwoju zabudowy obiektów produkcyjnych, składów, magazynów i usług	• zabudowa obiektów produkcyjnych, składów, magazynów, • zabudowa usługowa, związana z zapleczem socjalnym i administracyjnym obiektów produkcyjnych składów i magazynów, • zabudowa usługowa zapewniająca obsługę produkcji, składów i magazynów w tym m.in. stacje paliw i obiekty handlowe;	• drogi, ciągi pieszo-jezdne, parkingi, • obiekty i urządzenia infrastruktury technicznej, • w uzasadnionych przypadkach lokale mieszkalne;
PEF	tereny rozwoju obiektów produkcyjnych – elektrownia fotowoltaiczna	obiekty i urządzenia elektrowni fotowoltaicznych;	• drogi, ciągi pieszo-jezdne, • urządzenia i obiekty służące obsłudze elektrowni fotowoltaicznej, • obiekty i urządzenia infrastruktury technicznej i komunikacyjnej;

PG	teren górniczy	eksploatacja złóż wraz ze strefą szkodliwego oddziaływania robót górniczych;	• obiekty budowlane związane z zapleczem eksploatacji kopaliny • drogi, i ciągi technologiczne, • zieleń naturalna i izolacyjna, • obiekty i urządzenia infrastruktury technicznej;
IT	tereny rozwoju zabudowy obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej	obiekty i urządzenia infrastruktury technicznej związane z telekomunikacją, elektroenergetyką, gazownictwem, systemem wodociagowym i kanalizacyjnym w tym ujęcia wód, stacje uzdatniania wody oraz oczyszczalnie ścieków;	• obiekty administracyjne związane z przeznaczeniem podstawowym, • zieleń urządzona, • zieleń naturalna, • drogi, ciągi pieszo-jezdne;
RU	tereny rozwoju zabudowy obsługi produkcji w gospodarstwach rolnych i hodowlanych	obiekty obsługi produkcji w gospodarstwach rolnych i hodowlanych;	• zabudowa zagrodowa, • tereny rolnicze, • zieleń urządzona, • obiekty i urządzenia infrastruktury technicznej;
ZP	tereny zieleni urządzonej	parki i skwery, zieleń na terenach byłych cmentarzy	• zieleń naturalna, • place publiczne, • terenowe obiekty sportu i rekreacji, • parkingi, • obiekty i urządzenia infrastruktury technicznej;
ZC	tereny cmentarzy	cmentarze	• obiekty sprawowania kultu religijnego, • usługi pogrzebowe w tym krematoria, • usługi z zakresu obsługi cmentarzy, • zieleń urządzona, wraz z obiektami małej architektury, • obiekty i urządzenia infrastruktury technicznej, parkingi;
R	tereny rolnicze	tereny użytków rolnych, w tym grunty orne, łąki, pastwiska, sady, stawy hodowlane;	• zieleń naturalna i zadrzewienia, • drogi służące zapewnieniu obsługi komunikacyjnej terenów rolnych i leśnych, • obiekty i urządzenia infrastruktury technicznej i komunikacyjnej, • zbiorniki wodne i stawy hodowlane, • obiekty i urządzenia melioracji wodnych;
ZL	tereny lasów	lasy i zadrzewienia	• budynki i obiekty służące gospodarce leśnej zgodnie z przepisami odrębnymi, • zieleń naturalna, • drogi zapewniające obsługę komunikacyjną gruntów rolnych i leśnych, • szlaki piesze i ścieżki rowerowe, • urządzenia sportowo-rekreacyjne, • obiekty i urządzenia infrastruktury technicznej;

ZLZ	tereny zalesień	lasy	• tereny rolnicze w tym łąki i pastwiska,• budynki i obiekty służące gospodarce leśnej zgodnie z przepisami odrębnymi,• drogi zapewniające obsługę komunikacyjną gruntów rolnych i leśnych,• zadrzewienia,• zieleń naturalna,• urzędnia turystyczne,• obiekty i urzędnia infrastruktury technicznej;
ZN	tereny zieleni nieurządzonej	łąki, pastwiska, naturalna otulina cieków wodnych;	• użytki rolne,• zalesienia,• szlaki piesze i ścieżki rowerowe,• urzędnia sportowo-rekreacyjne,• drogi zapewniające obsługę komunikacyjną gruntów rolnych i leśnych,• obiekty i urzędnia infrastruktury technicznej;
WS	tereny wód powierzchniowych	wody powierzchniowe śródlądowe płynące i stojące;	• zieleń naturalna,• obiekty i urzędnia służące turystyce i rekreacji,• obiekty i urzędnia infrastruktury technicznej;

4. Metodyka zastosowana przy sporządzaniu opracowania

Prognozę sporządzono na podstawie rozpoznania terenowych uwarunkowań środowiskowych i walorów krajobrazowych, identyfikacji potencjalnych zagrożeń i uciążliwości, analizy dostępnych opracowań planistycznych oraz dokumentów na poziomie gminy, powiatu, województwa i kraju, a także informacji udostępnionych przez instytucje naukowe i państwowe. Uwzględniono zapisy oraz wytyczne zawarte w opracowaniu ekofizjograficznym dla przedmiotowego terenu, a także cele najważniejszych dokumentów o znaczeniu krajowym, wojewódzkim, powiatowym i gminnym.

Informacje zawarte w prognozie zostały opracowane stosownie do stanu współczesnej wiedzy i metod oceny, dostosowane do zawartości i stopnia szczegółowości Studium oraz etapu przyjęcia dokumentu.

W prognozie przeanalizowano wpływ ustaleń projektowanego dokumentu na środowisko przyrodnicze, zgodnie z wymogami ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2016 r. poz. 353 t.j.). W prognozie przedstawiono wyniki analiz i ocen w formie opisowej. Część kartograficzna została ujęta w tekście w formie schematów i zestawień.

Opracowanie zostało podzielone na trzy główne części. Pierwsza zawiera opis podstawy formalno-prawnej, zestawienie materiałów źródłowych oraz metod pracy i analiz skutków ustaleń projektowanego dokumentu, przedstawienie celów, a także omówienie oddziaływania transgranicznego.

W części drugiej scharakteryzowano środowisko przyrodnicze analizowanego obszaru, przedstawiono wyniki monitoringu środowiska oraz zidentyfikowano główne zagrożenia dla prawidłowego funkcjonowania ekosystemów.

Część trzecia objęła analizę i ocenę oddziaływania ustaleń projektowanego dokumentu na poszczególne komponenty środowiska. Przeanalizowano wpływ wprowadzonych zapisów na przyrodniczy system gminy. Omówiono skutki środowiskowe ustaleń na wody powierzchniowe i podziemne oraz klimat. Przeanalizowano oddziaływanie na walory krajobrazowe. Oceniono przewidywane oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, skumulowane, lokalne, ponadlokalne na komponenty środowiska wymienione powyżej oraz określono ich czas trwania. Ponadto określono rodzaje oddziaływań na zdrowie ludzi, zwierzęta, rośliny, bioróżnorodność, powierzchnię ziemi, powietrze, zasoby naturalne, zabytki i dobra materialne. Przedstawiono rozwiązania, mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji dokumentu.

W niniejszym opracowaniu w szczególności określono, przeanalizowano i oceniono istniejące problemy ochrony środowiska, dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, a także na system przyrodniczy gminy Łomazy, na który składają się m.in:

- doliny małych cieków Lutni, Garbarki, Rudki, Zielawy i Żarnicy oraz ich dopływów i innych mniejszych cieków wodnych;
- kompleksy leśne w okolicach Huszczy i Kopytnika na południu gminy i lasy w rejonie Korczówki i Kwasówki w jej zachodniej części oraz inne mniejsze powierzchnie zalesione w Woli Dubowskiej i Dubowa;
- naturalne i sztuczne zadrzewienia;
- obszary podmokłe i lokalne obniżenia terenu z otwartymi zbiornikami wodnymi lub wysokim stanem wód podziemnych.

W prognozie uwzględniono oddziaływania ustaleń Studium na tereny zalesione i zadrzewione, szpalery i zieleń urządzoną oraz pojedyncze drzewa i zakrzaczenia. Przeanalizowano wpływ zapisów dokumentu na krajobraz rolniczy z terenami upraw rolnych i użytków zielonych.

Przeanalizowano możliwość wystąpienia znaczącego oddziaływania na środowisko, wynikającego z projektowanego przeznaczenia na zdrowie i życie ludzi oraz poszczególne komponenty środowiska. Oceniono oddziaływanie na ujęcia wód podziemnych wraz z wyznaczonymi strefami ochronnymi, a także na cele środowiskowe dla jednolitych części wód podziemnych i powierzchniowych, zawartych w *Planie gospodarowania wodami w obszarze dorzecza Wisły* (2016).

Prognoza opracowywana była równocześnie z projektem Studium, co umożliwiło prowadzenie na bieżąco weryfikacji i dokonywanie zmian ustaleń projektowanego dokumentu, w celu wyeliminowania niekorzystnych oddziaływań na zdrowie ludzi i środowisko przyrodnicze.

5. Propozycje, dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwość jej przeprowadzania

Analiza skutków zapisów projektu Studium zawarta w niniejszym opracowaniu będzie odbywała się w trakcie monitoringu prowadzonego przez Radę Gminy Łomazy oraz w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska WIOŚ. Wyniki PMS będą prezentowane w corocznych raportach publikowanych w formie ogólnodostępnych opracowań. Systematyczny monitoring

głównych elementów środowiska przyrodniczego tj. powietrza, gleb, wód powierzchniowych i podziemnych pozwoli ocenić tendencje zmian środowiska oraz kierunki jego ochrony.

6. Transgraniczne oddziaływanie na środowisko

Realizacja ustaleń zmiany Studium nie będzie skutkowałą powstawaniem transgranicznych oddziaływań w rozumieniu art. 104 ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2016 r. poz. 353 t.j.). W projekcie Studium nie zakłada się realizacji przedsięwzięć mogących oddziaływać na środowisko sąsiadujących państw. Odległość od granic gminy do najbliższej położonej granicy z Białorusią wynosi ok. 18 km, a z Ukrainą ok. 50 km.

6.1. Charakterystyka i stan środowiska przyrodniczego obszaru objętego opracowaniem

6.2. Geologia i geomorfologia

Zgodnie z podziałem fizycznogeograficznym J. Kondrackiego gmina Łomazy położona jest w obrębach mezoregionów Zakłęśłość Łomaska (845.11) i Równina Kodeńska (845.12), zaliczanych do makroregionu Polesie Zachodnie, podprovincji Polesie, prowincji Niż Wschodniobałtycko-Białoruski.

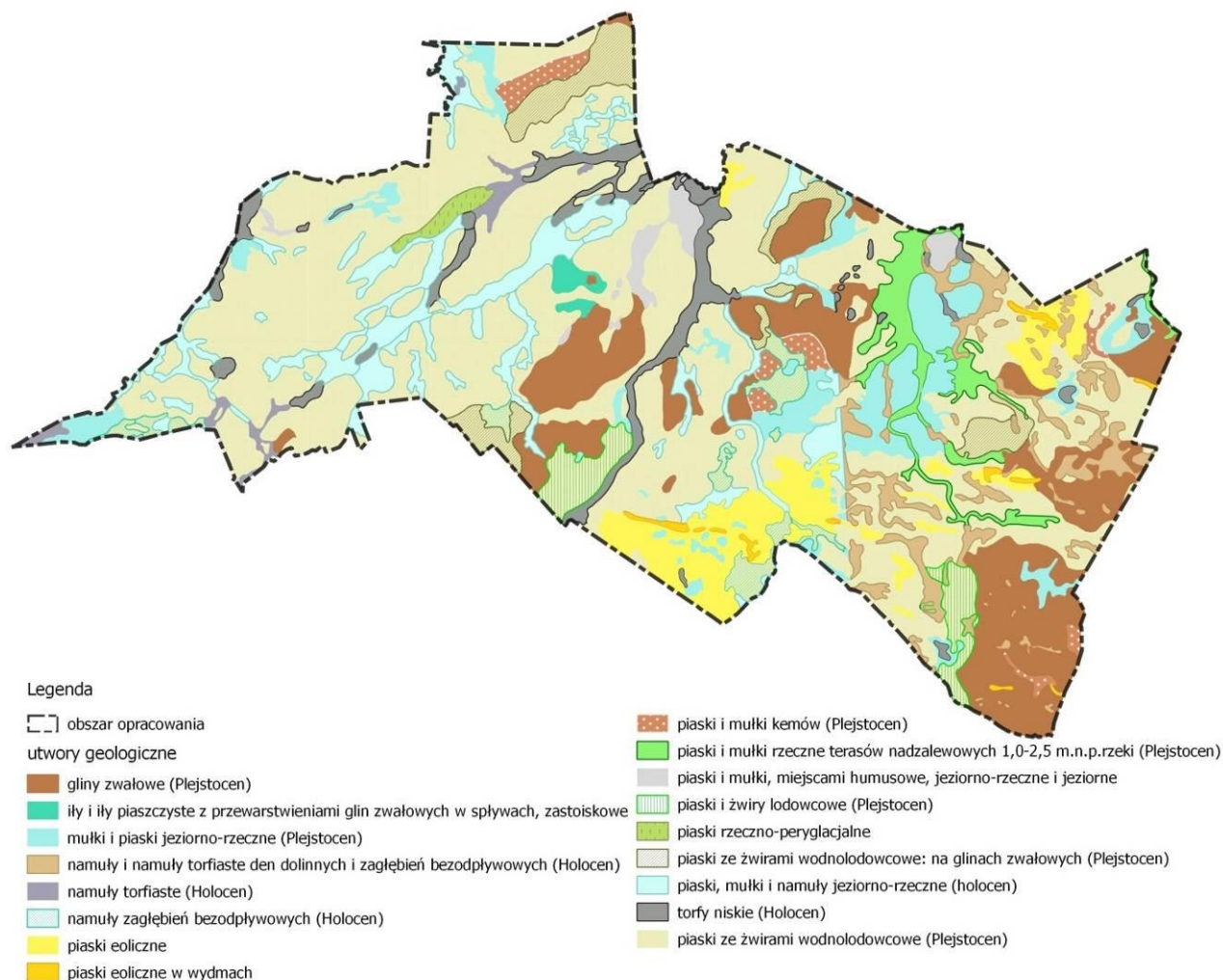
Obszar opracowania znajduje się w zasięgu południowo-zachodniej części platformy wschodnioeuropejskiej, na zrębie łukowskim (wyniesienie łukowsko-sławatyckie). W granicach gminy można wyróżnić mniejsze półzręby: blok Wisznice-Hołowno oraz bloki Grabowszczyzny i Łomaz obciętych uskokiem Kolembrody.

Budowa geologiczna analizowanego terenu jest urozmaicona. W podłożu znajdują się utwory kredy, trzeciorzędu i czwartorzędu. Obecna rzeźba przedmiotowego obszaru została w znacznym stopniu, ukształtowana podczas zlodowacenia środkowopolskiego w czwartorzędzie.

Zakłęśłość Łomaska, stanowiąca zachodnią i środkową część gminy to płaska powierzchnia o wysokościach bezwzględnych od 145 do 150 m n.p.m. Jest to najniższa i zarazem najbardziej wypłaszczona kraina Polesia. Na jej powierzchni występują osady piaszczyste i piaszczysto-żwirowe, wodnolodowcowe, rzeczne i rzeczno-jeziorne. Mezoregion na obszarze opracowania ma charakter równiny wodnolodowcowej.

Równina Kodeńska, obejmująca wschodni fragment gminy to w większości zdenudowana, płaska wysoczyzna morenowa. Jej powierzchnia zbudowana jest głównie z glin zwałowych, a różnica wysokości wynosi 1,0–3,5 m.

W terenie, granica między Zakłęśłością Łomaską a Równiną Kodeńską przebiega niewyraźnie i ma jedynie charakter strefowy.

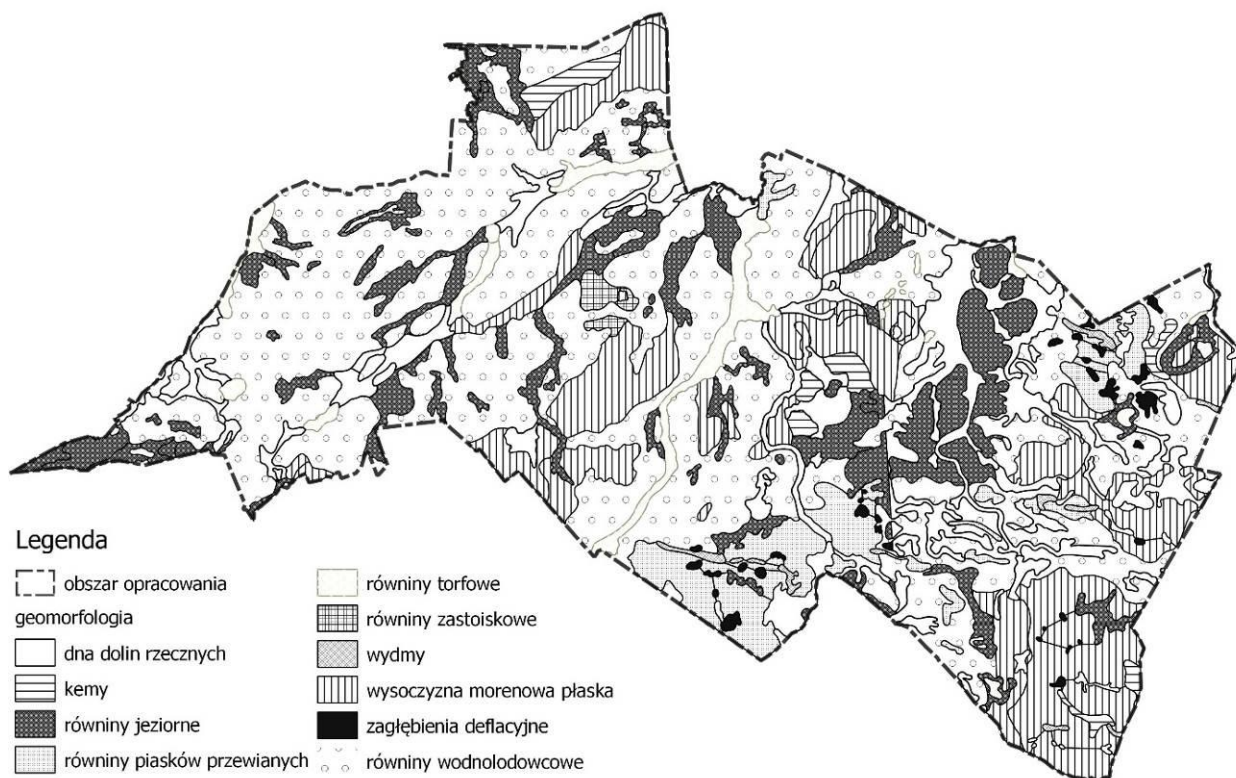

Ryc. 14. Budowa geologiczna obszaru gminy Łomazy

Charakterystycznymi elementami rzeźby terenu na obszarze gminy są różnej wielkości, często połączone ze sobą zagłębienia (o głębokości 1–4 m), będące zakumulowanymi równinami pojeziornymi, o zróżnicowanej genezie. Szczególnie duże ich nagromadzenie występuje w południowej części gminy. Dna obniżzeń pojeziornych stanowią płaskie powierzchnie, miejscami zajęte przez torfowiska. W obrębie niektórych większych zakumulowanych mis uwidaczniają się miejscami wyższe powierzchnie plejstocenijskiej akumulacji jeziornej, wzniesione 1–2 m ponad współczesne dna. Układ sieci rzecznej zdeterminowany jest przebiegiem i rozmieszczeniem starszych zagłębień pojeziornych, które adaptowane są na odcinki dolin rzek, z zachowaniem ich pierwotnych cech geomorfologicznych. Bardziej wyraźny charakter typowych dolin rzecznych mają jedynie krótkie odcinki (pomiędzy obniżeniami pojeziornymi) doliny Zielawy oraz w większym stopniu Grabarki i Rudki. Dolina Żarnicy nosi ponadto na niektórych odcinkach, częściowo zatarte cechy rzeki o charakterze roztokowym, z okresu gdy stanowiła ona lokalną drogę odpływu wód lądolodu.

Obecny system rzeczny nawiązuje do starych obniżzeń pojeziornych. Niewielkie ciek wodne nie zaznaczają się wyraźnie w krajobrazie. W dnach dolin rzecznych, zwłaszcza Zielawy, Żarnicy i Lutni, znajdują się równiny torfowe o miąższości od 0,5 do 2,0 m. Na obszarze gminy tylko w okolicach środkowej Lutni znajduje się taras nadzalewowy (wys. 1,5–2,5 m nad poziomem wody), przechodzący niewyraźnie w równinę wodnolodowcową i zdenudowaną wysoczyznę morenową.

Jedynym, wyróżniającym się wysokościowo elementem morfologicznym na obszarze gminy jest zbudowany głównie z piasków ze żwirami kem, znajdujący się na wschód od miejscowości Łomazy (10 m wysokości względnej). Inne formy kemowe uległy silnemu zniszczeniu lub nie wyróżniają się w terenie. W okolicach Kolonii Huszcza II i Kopytnika znajdują się niewielkie powierzchnie cienkich płatów piasków eolicznych, o wysokości względnej 1–3 m.

Ryc. 15. Rzeźba terenu na obszarze gminy Łomazy

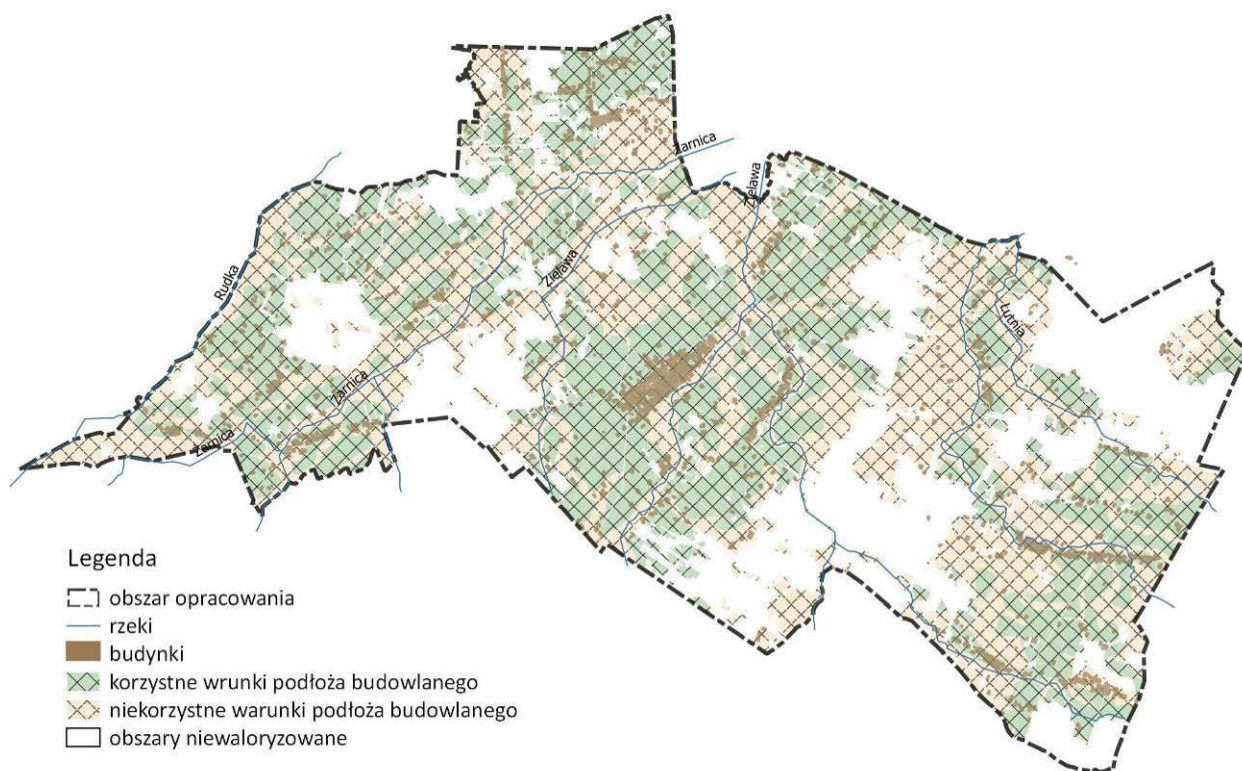
Warunki budowlane

O warunkach geologiczno-inżynierskich decyduje kilka czynników – rodzaj i stan gruntów, morfologia terenu, głębokość usytuowania zwierciadła wód podziemnych, występowanie procesów geodynamicznych i inne.

Korzystnymi parametrami geologiczno-inżynierskimi cechują się na obszarze gminy Łomazy piaszczyste powierzchnie sandrowe z okresu zlodowacenia warty oraz w mniejszym stopniu z okresu zlodowacenia odry. Duża część tych obszarów zajęta jest przez lasy. Są to głównie grunty niespoiste, średniozagęszczone i zagęszczone, gdzie zwierciadło wód gruntowych występuje głębiej niż 2 m p.p.t. Mniejsze powierzchnie zajmują obszary wysoczyzn morenowych ze zwartymi i półzwartymi gruntami spoistymi (przeważnie skonsolidowane gliny zwałowe z okresu zlodowacenia odry).

Do obszarów o niekorzystnych warunkach podłoża budowlanego na analizowanym terenie zaliczono powierzchnie, na których występują słabonośne grunty spoiste znajdujące się w stanie plastycznym i miękkoplastycznym, jak również pochodzenia organicznego i mineralnoorganicznego (te ostatnie wyłączone z oceny z uwagi na ochronę łąk na gruntach pochodzenia organicznego). Ponadto jako niekorzystne zakwalifikowano obszary o płytkim położeniu zwierciadła wód gruntowych (powyżej 2 m p.p.t.). Są to obniżone tereny podmokłe i zabagnione, związane z zagłębieniami bezodpływowymi i dolinami rzek (głównie Zielawy, Muławy, Żarnicy, Lutni,

Grabarki i Rudki). Występują tutaj grunty słabonośne, do których należą: mady, torfy, namuły torfiaste oraz jeziorne piaski, mułki i kredy jeziorne. Wody znajdujące się w tych utworach mogą wykazywać agresywność względem betonu i stali. Płytkim zaleganiem wód gruntowych charakteryzują się także obszary sandrowe, gdzie pokrywa piaszczysta nie przekracza 2 m miąższości, a podścielającymi utworami są słaboprzepuszczalne gliny zwałowe, iły i mułki zastoiskowe.

Ryc. 16. Rozmieszczenie gruntów o zróżnicowanej przydatności na cele budowlane

6.3. Surowce mineralne

Zasobność gminy w surowce naturalne nie jest duża, zarówno pod względem ilości i wielkości złóż jak i rodzajów surowców. Najpospolitszą kopaliną są piaski oraz piaski ze żwirami. Wyrobiska tych kruszyw znajdują się w Woli Dubowskiej, Bielanych, Studziance, Wólce Korczowskiej, Kozłach, Szymanowo, Huszczy i Koszółach.

Na obszarze opracowania, zlokalizowane są 3 złoża kopalin. Łomazy są złożem surowców ilastych ceramiki budowlanej wykorzystywanych głównie do wyrobu ceramiki czerwonej oraz wyrobów grubościennych. Łomazy-Kolonia i Wola Dubowska to złoża kruszywa naturalnego, stosowanego w budownictwie i drogownictwie. Wszystkie złoża znajdują się w północnej części gminy. Obecnie nie prowadzi się w ich granicach eksploatacji, a ich powierzchnie zajmują tereny użytkowane rolniczo (Łomazy), bądź nieużytki (Łomazy-Kolonia). Złoża posiadają kategorię rozpoznania C₁. W Woli Dubowskiej na działce ewidencyjnej nr 412 wyznaczono obszar górniczy, decyzją Z1:RS.6522.24.2017.MK Starosty Powiatowego z dn. 2018-02-13 – nr rejestru 10-3/10/926.

Tab. 1. Złóża kopalin, ich charakterystyka i klasyfikacja

Nazwa złoża	Rodzaj utworów budujących złoża	Wiek kompleksu litologiczno-surowcowego	Stan zagospodarowania złoża	Powierzchnia (ha)	Ważność koncesji
Łomazy	kopaliny ilaste ceramiki budowlanej	czwartorzęd	eksploatacja złoża zaniechana	1,2	2018
Łomazy-Kolonia	piaski		złoża rozpoznane szczegółowo	1,147	wygasła
Wola Dubowska	piaski, pospółka			0,816	nie dotyczy

źródło: <http://geoportal.pgi.gov.pl/midas-web>

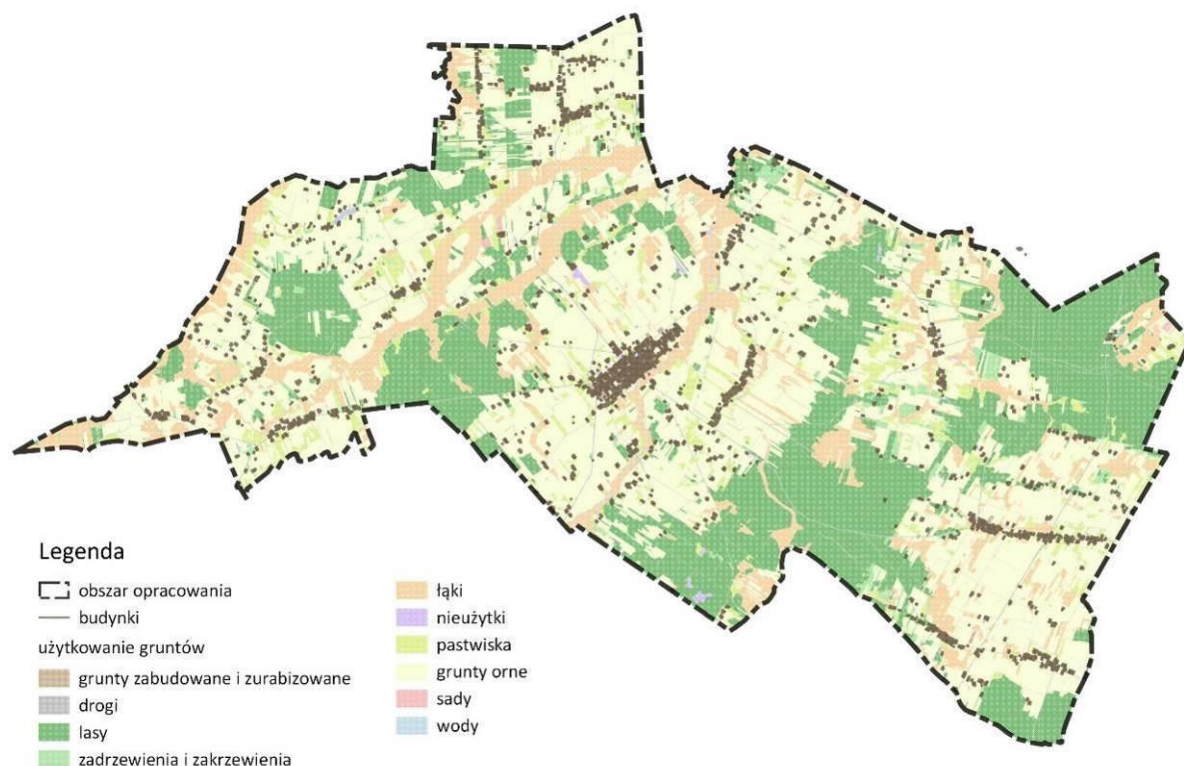
W przeszłości w związku z występowaniem kopalin, na terenie gminy funkcjonowały dwa obszary górnicze, będące jednocześnie terenami górniczymi, na których działalność górnicza mogła przynieść szkodliwy wpływ dla środowiska. Aktualnie obszary te uznane są za zniesione. Obejmowały one złoża Łomazy oraz Łomazy-Kolonia. Koncesja na wydobywanie surowców w złożu Łomazy jest ważna do 2018 roku (właściciel zaniechał działalności), a w złożu Łomazy-Kolonia już wygasła. Na terenie opracowania nie wyznaczono obszarów perspektywicznych występowania kopalin.

6.4. Użytkowanie gruntów

W gminie Łomazy dominują grunty rolne (72%), wśród których największy udział mają grunty orne, oraz łąki i pastwiska. Sady zajmują niewielkie powierzchnie i mają marginalne znaczenie. Grunty orne pokrywają równinne, rozległe tereny zlokalizowane pomiędzy ciekami. Działalność rolnicza w gminie stanowi podstawę utrzymania mieszkańców. Ponad 50% gospodarstw obejmuje powierzchnię powyżej 15 ha. Uprawia się tu przede wszystkim zboża - mieszanki zbożowe, pszenżyto, owies i żyto (90% zasiewów), dalej ziemniaki (2,3%), rośliny przemysłowe (0,16%) i inne. Hoduje się natomiast głównie trzodę chlewną i bydło. łąki i pastwiska stanowiące użytki zielone, zajmują przede wszystkim doliny rzeczne. Znaczne ich powierzchnie zlokalizowane są wzdłuż Rudki, Żarnicy i Zielawy. Nieco mniejsze tereny występują w dolinie Lutni oraz Grabarki.

Lasy zajmują w gminie 24%. Cechuje je duży stopień rozdrobnienia. Istnieje kilka zwartych kompleksów leśnych, spośród których największy zajmuje powierzchnię ok. 18 km² i jest zlokalizowany we wschodniej części gminy, między Lubenką, Koszólami, Huszczą i Kopytnikiem. Ponadto teren zalesiony znajduje się również przy północno-wschodniej granicy gminy, w okolicach wsi Grabowszczyzna. W zachodniej części obszaru opracowania zlokalizowane są mniejsze obszary leśne: między Łomazami, Krasówką i Kozłami oraz w okolicach Woli Dubowskiej i Dubowa.

Gmina charakteryzuje się znacznym rozproszeniem sieci osadniczej. Tereny zabudowane koncentrują się przede wszystkim w miejscowości Łomazy o dość rozbudowanym systemie urbanistycznym.

Ryc. 17. Użytkowanie gruntów w gminie Łomazy

6.5. Gleby

Gmina Łomazy zaliczana jest do białkopodlaskiego regionu glebowo-rolniczego. Pokrywa glebowa regionu wykształciła się z piasków pochodzenia wodno-lodowcowego, pyłów napływowych, glin zwałowych oraz utworów organogenicznych. W obniżeniach pojeziernych występują gleby bagienne. Dominują gleby pseudobielicowe i brunatne wylugowane, zaliczane do kompleksu żytniego słabego, a w północnej części gminy do kompleksu żytniego bardzo dobrego. W gminie przeważają grunty klasy V i IV – mało urodzajne. Grunty klas I i II nie występują wcale, a klasy III zajmują zaledwie 1,89% powierzchni użytków rolnych. Gleby najslabsze obejmują tereny położone we wschodniej części gminy – za wyjątkiem krańca południowo-wschodniego, gdzie przeważają gleby klasy IV. Ponadto gleby klas V i VI występują punktowo na całym obszarze opracowania. Niewielkie obszary dobrych gleb koncentrują się głównie w dolnym odcinku rzeki Grabarki, wzdłuż Rudki, w północno-zachodniej, południowej i południowo-wschodniej części gminy.

Użytki zielone na obszarze gminy wytworzyły się na torfach głębokich lub średniogłębokich. Ich fragmenty znajdują się również na obszarach położonych w większej odległości od cieków, na glebach z pyłów i piasków wodnego pochodzenia. Największe powierzchnie użytków zielonych zlokalizowane są we wsiach: Wólka Korczowska, Krasówka, Dubów, Krasówka, Jusaki - Zarzeka.

Stan gleb

Monitoring gleb na obszarze gminy nie był prowadzony od 2003 roku. Z danych archiwalnych wynika, że większość gleb (72%) charakteryzuje się bardzo silnym zakwaszeniem i złymi właściwościami fizykochemicznymi. Stanowi to istotne utrudnienie w prowadzeniu działalności rolniczej i wymaga stosowania wielu zabiegów agrotechnicznych. Na terenie gminy Łomazy

występują również znaczne obszary gleb silnie wyczerpanych ze składników mineralnych. Ubytkiem fosforu charakteryzuje się 78% badanych gleb. Stwierdzono tu również obniżoną zawartość potasu przyswajalnego.

6.6. Warunki hydrologiczne

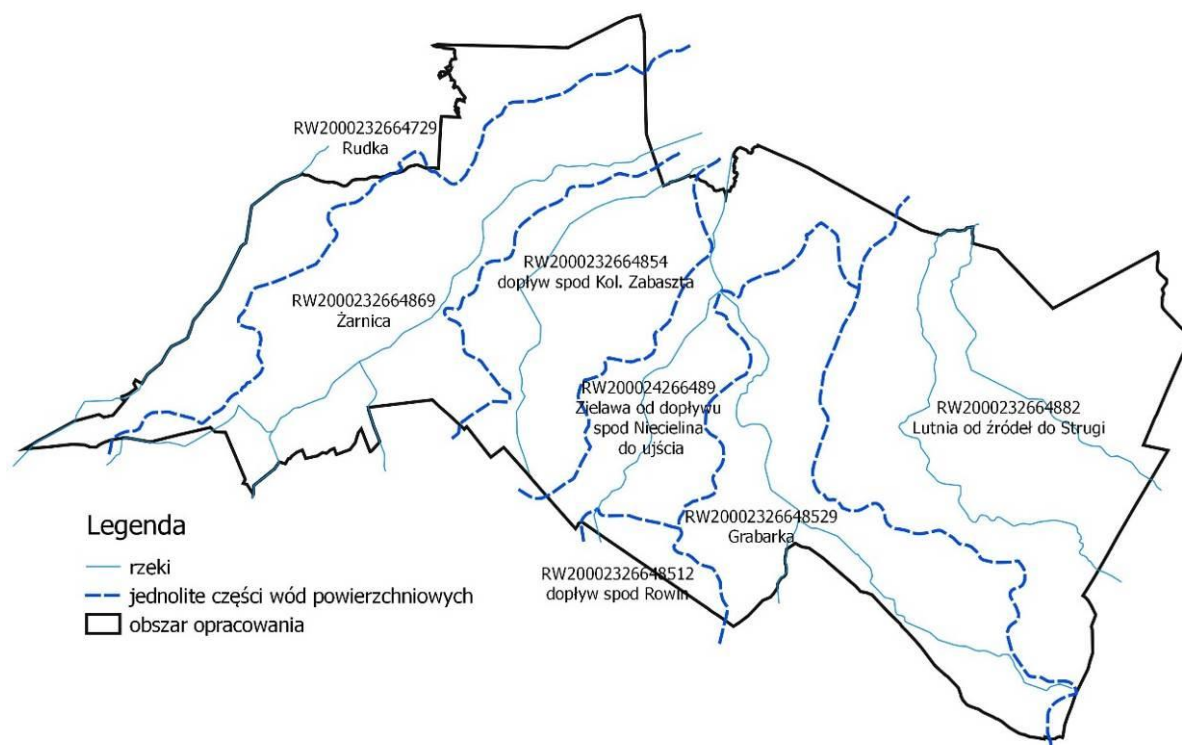
6.6.1. Wody powierzchniowe

Gmina Łomazy położona jest w dorzeczu lewobrzeżnego dopływu Bugu – Krzny. Obszar odwadnia w kierunku północnym i północno-wschodnim Zielawa (centralna i wschodnia część terenu analizy) wraz z dopływami, w tym Grabarka, Żarnica i Lutnia (drenująca wschodnią część obszaru) oraz rzeka Rudka (przy zachodniej granicy gminy).

Sieć hydrograficzna na opisywanym obszarze jest w ogromnym stopniu przekształcona w wyniku szeroko zakrojonych prac melioracyjnych z okresu budowy kanału Wieprz–Krzna. Naturalne koryta rzek zostały wyprostowane i zamienione w sztuczne kanały. Towarzyszy im system rowów melioracyjnych odwadniających dna dolin i obniżeń. Nie ma obecnie na tym terenie rzek płynących w swoich naturalnych korytach. W związku z tym, aktualne rozmieszczenie oraz charakter bagien, podmokłości i okresowych rozlewisk w znacznym stopniu odbiega od naturalnego obrazu sprzed melioracji. Obecnie, oprócz sporadycznie występujących niewielkich oczek wodnych, brak jest na obszarze gminy naturalnych i sztucznych stałych zbiorników wód stojących.

Na obszarze gminy Łomazy wyróżniono 7 jednolitych części wód powierzchniowych. Typ wszystkich cieków to potok lub strumień na obszarze będącym pod wpływem procesów torfotwórczych.

- Rudka PLRW2000232664729
- Dopływ spod Rowin PLRW20002326648512
- Grabarka PLRW20002326648529
- Dopływ spod Kol. Zabasza PLRW2000232664854
- Żarnica PLRW2000232664869
- Lutnia od źródeł do Strugi
- Zielawa od dopł. spod Niecielina do ujścia PLRW200024266489.

Ryc. 18. Rozmieszczenie jednolitych części wód powierzchniowych na terenie gminy Łomazy

Stan wód powierzchniowych

Stan czystości wód powierzchniowych na obszarze gminy kontroluje Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Lublinie, zgodnie z rozporządzeniami wykonawczymi do ustawy Prawo Wodne. Prowadzony monitoring ma na celu pozyskanie informacji o stanie wód powierzchniowych dla potrzeb planowania w gospodarowaniu wodami oraz oceny osiągnięcia celów środowiskowych.

Wody powierzchniowe w rejonie gminy Łomazy podlegają badaniom jakościowym w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska (PMŚ). Ocena jakości wód powierzchniowych w latach 2010–2015 została przeprowadzona dla 5 cieków wodnych zlokalizowanych na terenie gminy Łomazy: Lutnia, Grabarka, Zielawa, Żarnica i Rudka (Tab. 2).

Tab. 2. Ocena jakości wód powierzchniowych (WIOŚ Lublin 2010–2015)

Rzeka	Nazwa reprezentatywnego punktu pomiarowo-kontrolnego	Klasa elementów biologicznych	Klasa elementów hydromorfologicznych	Klasa elementów fizykochemicznych	Stan/potencjał ekologiczny	Stan JCW
Lutnia od źródeł do Strugi	Lutnia - Kościeniewicze	dobry	bardzo dobry	bardzo dobry	dobry	-
Grabarka	Grabarka- Lubenka	umiarkowany	bardzo dobry	dobry	umiarkowany	zły
Zielawa od dopł. spod Niecielina do ujścia	Zielawa- Woskrzenice	dobry	dobry	dobry	dobry	-
Żarnica	Żarnica-Dokudów	dobry	dobry	dobry	dobry	-
Rudka	Rudka - Wólka Plebańska	umiarkowany	bardzo dobry	dobry	umiarkowany	zły

źródło: WIOŚ Lublin 2010–2015

Dla wyznaczonych w granicach gminy Łomazy JCWP, zgodnie z Ramową Dyrektywą Wodną, określono cele środowiskowe. Wobec czterech jednolitych części wód powierzchniowych zastosowano derogacje w związku z nieosiągnięciem do 2015 r. wymaganego co najmniej dobrego stanu ekologicznego i utrzymania co najmniej dobrego stanu chemicznego. Są to części obejmujące znaczny obszar gminy – całą wschodnią i zachodnią część gminy.

Tab. 3. Cele środowiskowe dla poszczególnych JCWP rzecznych

L.p.	Jednolita część wód powierzchniowych	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych	Cel środowiskowy	Derogacje	Uzasadnienie derogacji
1.	Rudka (PLRW 2000232664729)	zagrożona	osiągnięcie co najmniej dobrego stanu ekologicznego oraz utrzymanie co najmniej dobrego stanu chemicznego	4(4) – 1 (derogacje czasowe – brak możliwości technicznych)	wpływ działalności antropogenicznej na stan JCW generuje konieczność przesunięcia w czasie osiągnięcia celów środowiskowych z uwagi na brak rozwiązań technicznych możliwych do zastosowania w celu poprawy stanu JCW
2.	Grabarka (PLRW 20002326648539)				
3.	Lutnia od źródeł do Strugi (PLRW 2000232664882)				
4.	Żarnica (PLRW 2000232664869)				stopień zanieczyszczenia wód spowodowanego rodzajem użytkowania gruntów w zlewni, uniemożliwia osiągnięcie założonych celów środowiskowych w wymaganym czasie.

L.p.	Jednolita część wód powierzchniowych	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych	Cel środowiskowy	Derogacje	Uzasadnienie derogacji
					Brak jest środków technicznych umożliwiających przywrócenie odpowiedniego stanu wód.
5.	Dopływ spod kol. Zabaszta (PLRW 20002362664854)	niezagrożona		-	-
6.	Zielawa od dopływu spod Niecielina do ujścia (PLRW 200024266489)				
7.	Dopływ spod Rowin (PLRW 20002326648512)				

6.6.2. Wody podziemne

Według Atlasu hydrogeologicznego Polski, obszar gminy zaliczany jest do subregionu podlasko-poleskiego. Gmina Łomazy położona jest w regionie środkowej Wisły, w granicach Głównego Zbiornika Wód Podziemnych - Subzbiornik Podlasie nr 224 oraz jednolitej części wód podziemnych nr 67 (PLGW200067).

Wody podziemne na terenie opracowania eksploatowane są z czwartorzędowego poziomu wodonośnego sięgającego 20–60 m, zapewniając wodę zdatną do spożycia i celów gospodarczych. Charakteryzują się zmiennością w wykształceniu litologicznym i miąższości warstwy wodonośnej. Górny poziom zlokalizowany jest blisko powierzchni terenu i występuje w północno-wschodniej części gminy. Warstwę wodonośną tworzą tu piaski pochodzące z okresu zlodowaceń środkowopolskich i północnopolskich, a zwierciadło wody ma zwykle swobodny charakter. Posiada on dobre parametry hydrogeologiczne, ale ze względu na stosunkowo małą miąższość i łatwe przenikanie zanieczyszczeń z powierzchni terenu nie jest wykorzystywany do budowy ujęć komunalnych. Poziom dolny (tzw. podglinowy) związany jest z piaszczystymi, rzadziej piaszczysto-zwirowymi utworami fluwiogłacjalnymi z okresu zlodowaceń południowopolskich. Oddzielony jest od poziomu wyższego warstwą słabo- i nieprzepuszczalnych glin zwałowych, pyłów i ilów o miąższości od kilku do ponad 30 metrów. Miąższość utworów wodonośnych wynosi ok. 20–35 m, a zwierciadło wody ma charakter napięty i stabilizuje się na głębokości kilku metrów pod powierzchnią terenu. Wydajności z pojedynczych otworów, ujmujących poziom dolny są bardzo zróżnicowane – od kilku do ponad 70 m³/h. Obydwa poziomy czwartorzędowe posiadają więc hydrauliczną, więc w tym przypadku można mówić o wspólnym zwierciadle wody w utworach czwartorzędowych.

Trzeciorzędowe piętro wodonośne związane jest z zasobnymi w wodę utworami oligocenu. Ma niewielkie znaczenie użytkowe na obszarze gminy. Warstwę wodonośną stanowią tu piaski drobnoziarniste o średniej miąższości około 30 m. Zwierciadło wód ma charakter napięty i stabilizuje się na głębokości od kilku do kilkunastu metrów. Ich zasilanie odbywa się w drodze pośredniej infiltracji opadów atmosferycznych, a także poprzez dopływ z przyległych obszarów. Wydajność z pojedynczego otworu często przekracza 70 m³/h.

Wody podziemne na obszarze gminy Łomazy wykorzystywane są głównie do zaopatrzenia ludności, w mniejszym stopniu w rolnictwie, a w marginalnym w przemyśle.

Ujęcie wód podziemnych znajduje się w Łomazach przy ul. Podrzecznej. Jest to jedno z ujęć w regionie o największych zasobach eksploatacyjnych (powyżej 20 m³/h).

GZWP nr 224 Subzbiornik Podlasie obejmuje tylko skrajnie zachodnią część gminy. Jest to zbiornik wyznaczony na utworach trzeciorzędowych i czwartorzędowych. Szacunkowe zasoby dyspozycyjne to 75 tys. m³/d. Jest to zbiornik porowy, o średniej głębokości ujęć wód podziemnych 90 m. Wykazuje wysoką odporność na zanieczyszczenia, posiada miąższość izolacyjną do 50 m.

JCWPd nr 67 ma powierzchnię 5181,6 km² i złożona jest z 5 poziomów wodonośnych. Poziom przypowierzchniowy zasilany jest przez wody powierzchniowe, a drenowany przez rzeki, natomiast głębsze przez przesączanie z wyższych warstw. Strefa aktywnej wymiany wód sięga do 120 m p.p.t. JCWPd nr 67 charakteryzuje się nadwyżką zasobów wody nad poborem nawet do 13%. Utwory wodonośne zasilane są z kierunku wschodniego (Białoruś). Są to wody dobrej jakości, wymagają prostego uzdatniania.

W obszarze JCWPd 67 występują dwa zbiorniki trzeciorzędowe: GZWP 215, Tr – Subniecka warszawska i GZWP 224, Tr – Podlasie oraz zbiornik kredowy - GZWP 407, Cr3 - Niecka lubelska (zbiornik Chełm-Zamość).

Stan wód podziemnych

Monitoring wód podziemnych prowadzi Państwowa Służba Hydrologiczna. Na obszarze JCWPd nr 67 jest zlokalizowanych 10 punktów pomiarowych krajowej sieci monitoringu operacyjnego. Najbliżej analizowanego obszaru znajduje się punkt monitoringowy w Burwinie. Wody do badań pobierane były tu w 2012. Zaklasyfikowano je wówczas do III klasy jakości wód. Ocena ogólna stanu JCWPd nr 67 jest słaba. Stan ilościowy określa się jako dobry, natomiast stan chemiczny jako słaby. W 2011 roku zasoby wodne były dla tej jednostki szacowane na 286519 m³/d.

Tab. 4. Ogólna ocena stanu wód podziemnych w JCWPd 67

Ocena stanu	Ogólna ocena stanu	słaby
	Ocena stanu ilościowego	dobry
	Ocena stanu chemicznego	słaby
Ocena ryzyka niespełnienia celów środowiskowych		zagrożona
Rodzaj użytkowania JCWP		rolniczy

źródło: <http://www.psh.gov.pl/>, ocena na 2012 rok

6.7. Klimat i powietrze

Klimat obszaru gminy warunkowany jest dopływem mas powietrza o cechach kontynentalnych, charakteryzujących się występowaniem dużych rocznych amplitud temperatur (ostrą zimą i ciepłym latem) oraz przewagą opadów letnich nad zimowymi. Średnia roczna temperatura powietrza wynosi około 7°C. Najcieplejszymi miesiącami są lipiec i sierpień, ze średnimi temperaturami +24 i +23°C, najzimniejszymi natomiast styczeń i luty, których średnie temperatury wynoszą -6,3 i -7,1°C. W ciągu roku na obszarze gminy występuje około 263 dni ze słońcem. Średnia roczna wysokość opadów kształtuje się na poziomie ok. 527 mm. Średnia roczna wilgotność powietrza

wynosi ok. 68-70%. Przeważają wiatry północno-zachodnie, o średniej prędkości 3–3,5 m/s. Wiatry silne występują przez około 12 dni w roku.

Okres wegetacyjny trwa 205–210 dni. Pokrywa śnieżna zalega średnio 101–110 dni. W ciągu roku występuje średnio 160 dni bez przymrozków, które mogą mieć miejsce również w maju i we wrześniu.

Mikroklimat w poszczególnych częściach gminy może ulegać niewielkim modyfikacjom, wynikającym z uwarunkowań lokalnych tj.: rzeźby terenu, głębokości zalegania wód gruntowych, rodzaju podłoża i szaty roślinnej oraz obecności wód powierzchniowych.

Jakość powietrza atmosferycznego

W raporcie za 2016 rok Wojewódzki Inspektorat Środowiska w Lublinie opublikował wyniki monitoringu stężenia substancji mających wpływ na stan powietrza. Zgodnie z przyjętą metodyką województwo lubelskie zostało podzielone na 2 strefy: aglomerację lubelską (obejmującą miasto Lublin) oraz strefę lubelską (obejmującą pozostały obszar województwa lubelskiego). Gmina Łomazy została zaliczona do strefy lubelskiej. Na podstawie przeprowadzonego monitoringu i analizy pozyskanych danych w strefie lubelskiej wytypowano dwie substancje, dla których poziom dopuszczalny lub docelowy został przekroczony według kryteriów ochrony zdrowia (PM10, BaP) i określono dla tych zanieczyszczeń klasę C. Pozostałe substancje mieściły się w normach i zaliczono je do klasy A. Zgodnie z kryterium ochrony roślin nie stwierdzono przekroczeń dopuszczalnych stężeń zanieczyszczeń i wszystkie zaliczono do klasy A.

Tab. 5. Ocena jakości powietrza w strefie lubelskiej za rok 2016 – kryterium ochrony zdrowia

Nazwa strefy	Kod strefy	Symbol klasy wynikowej dla poszczególnych zanieczyszczeń dla obszaru całej strefy											
		SO ₂	NO ₂	PM10	Pb	C ₆ H ₆	Co	O ₃	As	Cd	Ni	BaP	PM2,5
Strefa lubelska	PL0602	A	A	C	A	A	A	A	A	A	A	C	A

źródło: WIOŚ 2017, Ocena jakości powietrza województwie lubelskim za 2016 r.

Tab. 6. Ocena jakości powietrza w strefie lubelskiej za rok 2016 – kryterium ochrony roślin

Nazwa strefy	Kod strefy	Klasa strefy dla poszczególnych zanieczyszczeń		
		SO ₂	NO _x	O ₃
Strefa lubelska	PL0602	A	A	A

źródło: WIOŚ 2017, Ocena jakości powietrza województwie lubelskim za 2016 r.

6.8. Walory krajobrazowe

Na obszarze gminy dominuje rolniczy krajobraz otwarty (Ryc. 19). Ponadto wyróżnić można krajobraz o cechach przyrodniczych, obejmujący doliny rzeczne wraz z torfowiskami i terenami podmokłymi oraz lasy. Obszary wiejskie zabudowane prezentują krajobraz kulturowy. Nie występują tu tereny silnie zurbanizowane ani przemysłowe.

Użytki rolne zajmują 72% powierzchni gminy. Są to otwarte, płaskie powierzchnie o dużych arealach. Na zróżnicowanie krajobrazu rolniczego wpływają śródpolne niewielkie zadrzewienia i zakrzewienia. Tłem dla rozległych powierzchni rolniczych są lasy.

Obszary leśne stanowią 24% powierzchni gminy. Największe kompleksy leśne rozciągają się w kierunku południowo-północnym, tworząc dwa dość wąskie pasy zalesień. Większy teren zalesiony

znajduje się również w rejonie Grabowszczyzny w północno-wschodniej części gminy. Na pozostałym obszarze tereny leśne są rozdrobnione i rozproszone. W lasach dominują pod względem siedliskowym bór świeży (54%), bór mieszany świeży (27,8%) i bór mieszany wilgotny (5%). Tereny leśne na terenie gminy pełnią głównie funkcję ekologiczną, turystyczną i gospodarczą.

Krajobraz dolinny związany jest głównie z rzekami Zielawą, Lutnią, Żarnicą i Rudką. Doliny tych cieków wodnych są słabo zaznaczone w terenie, niemniej jednak stanowią ważny wyróżnik w krajobrazie gminy.

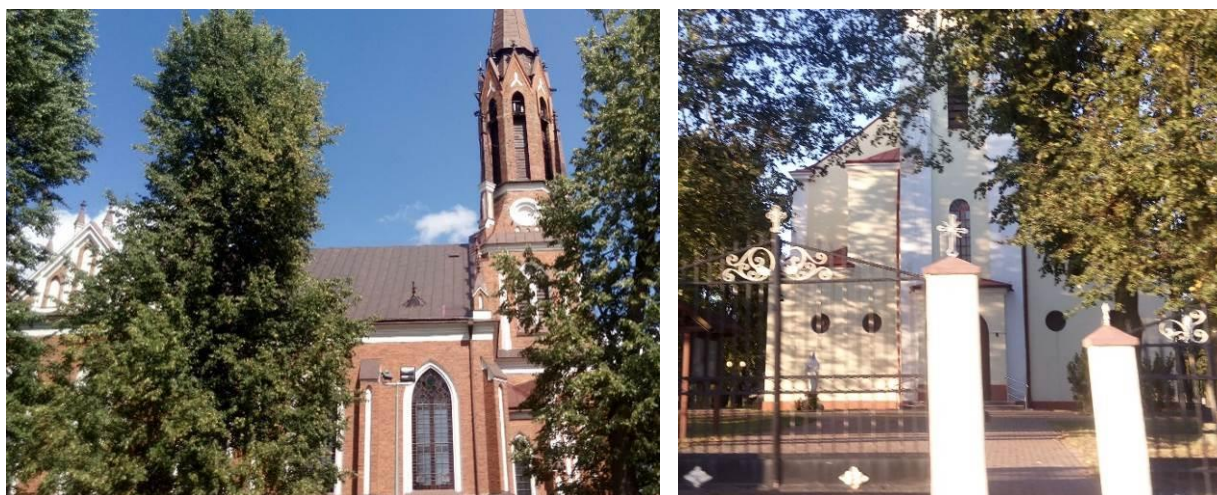
Ryc. 19. Typowy krajobraz rolniczy gminy

Krajobraz kulturowy stanowi przede wszystkim rozproszona zabudowa zagrodowa i jednorodzinna, która w wielu miejscach nawiązuje do tradycyjnych form wiejskich (Ryc. 20). Zwarty charakter zabudowy przyjmuje miejscowość Łomazy. Poza tą miejscowością fragmenty zwartej zabudowy występują we większych wsiach m.in.: w Starej Wsi, Huszczy, Kopytniku i Lubience. Dominantami architektonicznymi na terenie gminy są kościoły (Ryc. 21), zlokalizowane w Łomazach, Huszczy Drugiej, Dubowie i Korczówce. Do swoistych wyróżników w krajobrazie gminy należą także liczne kapliczki (Ryc. 22). Wskazany do zachowania elementem krajobrazu kulturowego na terenie gminy są zabytki nieruchome wpisane do gminnej ewidencji zabytków: kościół parafialny p.w. św. Apostołów Piotra i Pawła w Łomazach, plebania w Łomazach, kaplica p.w. św. Jana Ewangelisty w Łomazach, cmentarze: tatarski w Studziance i prawosławny w Koszalach oraz pozostałości założenia dworskiego w Koszalach i Krasówce. Elementem negatywnie wpływającym na postrzeganie krajobrazu gminy są głównie napowietrzne linie elektroenergetyczne oraz słupy niskiego i wysokiego napięcia oraz maszty telefonii komórkowych (Ryc. 23).

W okolicach miejscowości Studzianka zlokalizowany jest punkt widokowy.

Ryc. 20. Tradycyjna zabudowa wiejska na obszarze gminy Łomazy

Ryc. 21. Dominanty o charakterze pozytywnym (wieże kościelne)

Ryc. 22. Wyróżniki kulturowe w krajobrazie wiejskim gminy

Ryc. 23. Dominanty o charakterze negatywnym

6.9. Różnorodność biologiczna

6.9.1. Szata roślinna

Gmina Łomazy, zgodnie z regionalizacją geobotaniczną Matuszkiewicza, położona jest w okręgu Polesia Podlaskiego w podokręgu Łomaskim.

Ze względu na rolniczy charakter gminy, szata roślinna występująca na jej obszarze podlega znacznemu wpływowi działalności człowieka. Większość zbiorowisk roślinnych została w dużym stopniu przekształcona.

Tereny leśne stanowią 29,8% obszaru gminy. Pod względem siedliskowym można tu wyróżnić bory świeże (54%), bory mieszane świeże (27,8%) i bory mieszane wilgotne (5%). Wśród nich przeważają bory sosnowe lub sosnowo-dębowe. W okolicach dolin rzecznych rosną lasy łąkowe złożone głównie z dębu szypułkowego, ale można tu także spotkać osiki, lipy, graby i jawory. Dna dolin rzecznych porastają lasy łąkowe złożone z wiązu, olszy czarnej, wierzby i brzozy omszonej. Są to w większości lasy młode, powstałe z nasadzeń po II wojnie światowej.

Wśród obszarów łąkowych na obszarze gminy występują 3 typy: łąki bagienne i pobagienne, łąkowe oraz łąkowe. Najcenniejsze zbiorowiska roślinne zajmują siedliska podmokłe. łąki bagienne i pobagienne zlokalizowane są głównie na wilgotnych terenach niezalesionych torfowisk. Występują tu m.in.: narecznica błotna, turzyce, wiechlina łąkowa i trzęślica modra.

Łąki łąkowe położone są w dolinach rzecznych i na terasach zalewowych. Charakteryzują się zmiennymi warunkami wodnymi (podlegają okresowemu zalewaniu przez wody rzeki). W składzie gatunkowym zbiorowisk roślinnych można wyróżnić: mannę jadalną, mozęgę trzcinową i wiechlinę błotną.

Łąki łąkowe zajmują głównie suche obszary na granicy torfowisk i pól uprawnych lub na wypiętrzonych terenach. Są zasilane wodami opadowymi. Najczęściej użytkuje się je rolniczo, w związku z czym mają charakter kośno-pastwiskowy. Ich szata roślinna ulega najszybszym zmianom, ze względu na działanie czynników antropogenicznych (np. chemizacji i melioracji).

6.9.2. Fauna

Świat zwierzęcy na terenie gminy Łomazy związany jest w dużym stopniu z ekosystemami leśnymi i rolniczą działalnością człowieka. Najliczniej występującymi gatunkami ssaków są tu jeleni, sarna, dzik i zając, rzadziej kuna leśna, łasica, tchórz, lis, nietoperz, kret, jeż oraz wiewiórka.

Bogaty jest świat ptaków. Awifauna reprezentowana jest przez takie gatunki jak: kruk, sroka, kos, szpak, jaskółka, pliszka, dzięcioł, puszczyk, sowa uszata, mysikrólik, jastrząb, krogulec, kuropatwa, sikora, kaczka krzyżówka, bażant, cietrzew, gęś, żuraw, czapla i wiele innych. Większość z nich nie zimuje na obszarze gminy.

Wśród ichtiofauny związanej ze stawami oraz rzekami występują m.in. takie gatunki ryb jak: karp, piskorz, szczupak, karaś, lin. Sztucznie hodowane w stawach rybnych są karpie, karasie i szczupaki.

Struktura faunistyczna gminy ulega ciągłym zmianom, w wyniku m.in. zmniejszania powierzchni leśnych czy prowadzenia prac melioracyjnych. Niegdyś licznie spotykane na tym obszarze gatunki, takie jak niedźwiedź, żubr, wilk czy ryś obecnie już nie występują.

6.10. Powiązania przyrodnicze analizowanych obszarów z otoczeniem

6.10.1. Obszary i obiekty przyrodnicze prawnie chronione

Na terenie objętym opracowaniem występują pomniki przyrody oraz użytek ekologiczny. W zachodniej części gminy znajduje się obszar wskazany do objęcia ochroną prawną jako Białkopodlaski Obszar Chronionego Krajobrazu. W promieniu 10 km od granic obszaru opracowania nie ma żadnych wielkoobszarowych form ochrony przyrody.

Użytki ekologiczne

Na obszarze opracowania znajduje się jeden użytek ekologiczny, utworzony na mocy Rozporządzenia Nr 17 Wojewody Białkopodlaskiego z 18.10.1995 r. w sprawie uznania za użytki ekologiczne (Dz. Urz. Woj. Białsk. z 30.10.1995 r. Nr 8, poz.35), aktualnie funkcjonujący w oparciu o Rozporządzenie Nr 159 Wojewody Lubelskiego z dnia 16 lipca 2002 roku w sprawie uznania obszarów za użytki ekologiczne na terenie województwa lubelskiego (Dz. Urz. Woj. Lub. z 2002 r. Nr 80, poz. 1716). Użytek zlokalizowany jest w południowej części obszaru (numer oddziału 259c,i,j,g, 266b,i,j,h), przy granicy z gminą Wisznice, w miejscowości nadleśnictwie Biała Podlaska, leśnictwie Zaścianek. Jest to śródleśna torfowiskowa powierzchnia zabagniona, o powierzchni 21,79 ha.

Pomniki przyrody

Tab. 7. Wykaz pomników przyrody na terenie gminy Łomazy

Lp.	Miejscowość	Charakterystyka obiektu	Lokalizacja	Podstawa prawna ochrony
1.	Koszoły	2 jesiony wyniosłe, wys. 22m, ob. pni 370 i 375m.	teren starej resztówki dworskiej	Rozporządzenie Nr 104 Wojewody Lubelskiego z dnia 26 maja 2000 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody (Dz. Urz. Woj. Lub. z 2000 r. Nr 16 poz. 339)
2.	Lubenka	wiąz szypułkowy wys. 28m, ob. pnia 458m.	siedlisko nr 65	Rozporządzenie Nr 58 Wojewody Białkopodlaskiego z dnia 31 grudnia 1991 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody (Dz. Urz. Woj. Białkopodl. z 1992 r. Nr 10, poz. 161)

Lp.	Miejscowość	Charakterystyka obiektu	Lokalizacja	Podstawa prawna ochrony
3.	Lubenka	Lipa drobnolistna Tilia Cordata, wys. 21m, ob. pnia 484m.	działka nr ewid. 577/1	Uchwała Nr XXXIII/158/06 Rady Gminy Łomazy z dnia 10 października 2006 r. w sprawie ustanowienia pomnika przyrody (Dz. Urz. Woj. Lub. z 2006 r. Nr 204, poz. 3232)
4.	Korcówka	głaz narzutowy – granit szaro- czerwony, wys. 0,6m, ob. 540m	Uroczysko Olszynka	Zarządzenie Nr 31 Wojewody Białkopodlaskiego z dnia 12 grudnia 1988 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody (Dz. Urz. Woj. Białkopodl. z 1988 r. Nr 15, poz. 111)
5.	Wola Dubowska	głaz narzutowy – granitognejs różowoszary	przy zabudowie wiejskiej	Zarządzenie Nr 1 Wojewody Białkopodlaskiego z dnia 4 stycznia 1988 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody (Dz. Urz. Woj. Białkopodlaskiego z 1988r. Nr 1 poz. 2)

Projektowany Białkopodlaski Obszar Chronionego Krajobrazu

Zachodnia część gminy jest wskazana do objęcia ochroną prawną w formie Białkopodlaskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu. Teren ten charakteryzuje się przewagą siedlisk wilgotnych, a najcenniejszymi jego obiektami są bogate w runo lasy o charakterze naturalnym. Rzeźba terenu jest mało urozmaicona – przeważają na tym obszarze jednostajne, podmokłe i zatorfione obniżenia powypiskowe. W granicach projektowanego obszaru występuje 26 gatunków roślin objętych ochroną ścisłą, 11 ochroną częściową oraz 113 gatunków rzadkich. Wielką rzadkością faunistyczną jest żółw błotny występujący w dolinie Krzyny. Całkowita powierzchnia projektowanego obszaru zajmuje około 23 000 ha, z czego w granicach gminy Łomazy położonych jest blisko 680 ha.

Projektowany obszar jest terenem o wysokich walorach przyrodniczych w skali regionu środkowo-wschodniego.

6.10.2. Korytarze ekologiczne

Mapa przebiegu korytarzy ekologicznych na obszarze Polski została opracowana w dwóch etapach przez Zakład Badania Ssaków PAN w Białowieży (obecnie Instytut Biologii Ssaków) pod kierownictwem prof. dr hab. Włodzimierza Jędrzejewskiego:

- etap I (2005 r.) - na zlecenie Ministerstwa Środowiska opracowano mapę sieci korytarzy dla obszarów Natura 2000 z uwzględnieniem potrzeb ochrony kluczowych gatunków dużych ssaków;
- etap II (2011 r.) we współpracy z Pracownią na rzecz Wszystkich Istot (w ramach projektu ze środków EEA/EOG) opracowano kompletną mapę korytarzy istotnych dla populacji dużych ssaków leśnych oraz spójności siedlisk leśnych i wodno-błotnych w skali krajowej i kontynentalnej.

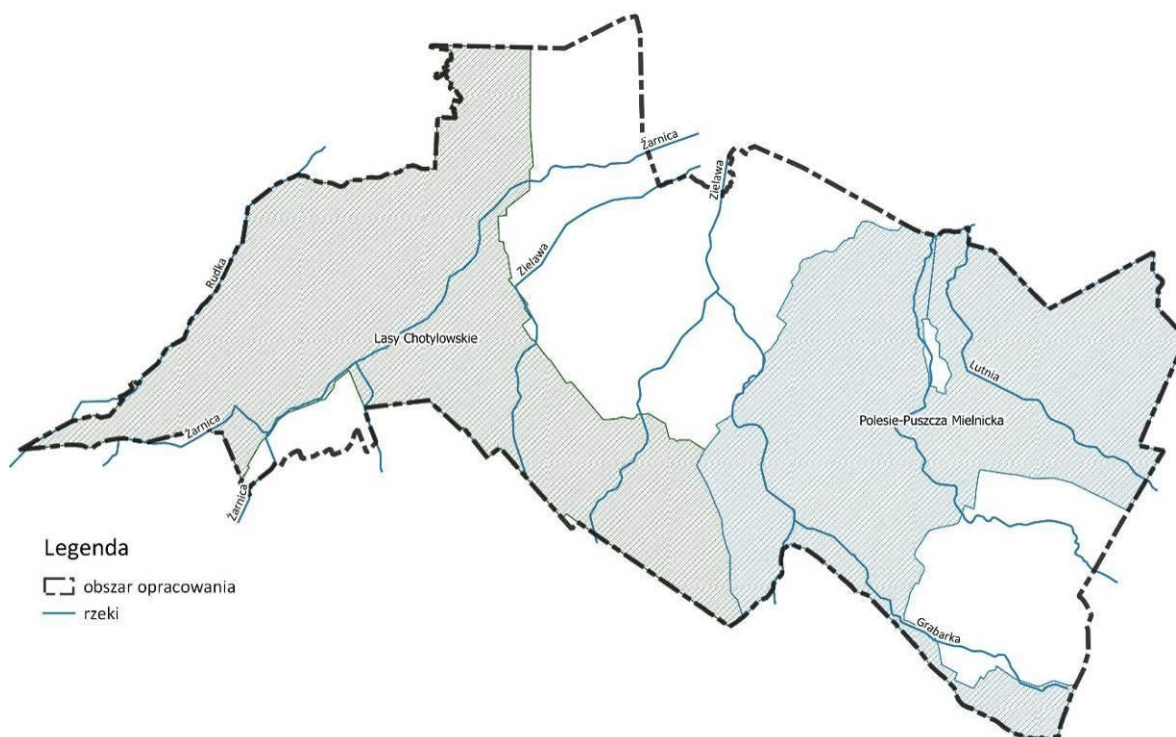
W ramach I etapu prac nad przebiegiem korytarzy ekologicznych, na terenie gminy Łomazy wyznaczono dwa obszary pełniące funkcję szlaków migracyjnych: Podlasie Południowe i Polesie – Przełom Bugu. W drugim etapie dopracowano mapę sieci korytarzy, jednak nowo wyznaczone obszary w znacznym stopniu pokryły się z tymi z 2005 roku. Przez obszar gminy przebiegają:

- główny korytarz ekologiczny Polesie – Puszcza Mielnicka GKW-3 (obejmuje wschodnią część gminy, z wyjątkiem miejscowości Koszoły, Huszcza, Stasiówka i Kopytnik; stanowi fragment Korytarza Wschodniego).

- krajowy korytarz ekologiczny Lasy Chotyłowskie KPnC-3D (obejmuje obszar prawie całej zachodniej i południowo-zachodniej części gminy, z wyjątkiem miejscowości Ostrówek, Kozły i Podbrzezina; stanowi fragment Korytarza Północno-Centralnego);

Podstawową funkcją korytarzy migracyjnych jest umożliwienie rozprzestrzeniania się gatunków i ukierunkowania przepływu materii i informacji biologicznej w krajobrazie. Zachowanie drożności korytarzy, uznaje się za sprawę priorytetową w ochronie środowiska. Wiąże się to z określonymi zasadami użytkowania terenów:

- nie zwiększania ilości liniowych i obszarowych barier antropogenicznych,
- zalesień w kierunku uzyskania przez istniejące kompleksy większej zwartości,
- utrzymania proekologicznych form gospodarki rolnej.

Ryc. 24. Korytarze ekologiczne o randze krajowej i międzynarodowej (opracowanie własne na podstawie <http://mapa.korytarze.pl/>)

Na terenie gminy Łomazy wyróżnić można także lokalne korytarze ekologiczne. Są to drogi migracyjne mniejszej skali, niemniej jednak równie ważne w prawidłowym funkcjonowaniu ekosystemu. Należy do nich zaliczyć doliny rzeczne Zielawy, Grabarki, Żarnicy, Lutni i Rudki. Pełnią one rolę łącznika między oddalonymi siedliskami zwierząt wewnątrz obszaru opracowania (obszarami węzłowymi), a także między sąsiednimi gminami. Podobną funkcję pełnią także zwarte zadrzewienia i zakrzewienia oraz pasma łąk.

6.10.3. System przyrodniczy gminy

System przyrodniczy gminy ma na celu powiązanie ze sobą oraz ochronę najcenniejszych zasobów naturalnych gminy. Sprawnie funkcjonujący system zapewnia prawidłowe funkcjonowanie poszczególnych ekosystemów, wymianę genetyczną oraz możliwość migracji roślin i zwierząt.

Podstawowymi elementami gminnego systemu przyrodniczego są doliny rzeczne wraz z torfowiskami i terenami bagiennymi, pełniące rolę łączników pomiędzy obszarami węzłowymi, stanowiącymi kompleksy leśne. W systemie przyrodniczym gminy Łomazy za łączniki ekologiczne można uznać doliny rzeczne, które stanowią lokalne drogi migracyjne zwierząt i roślin. Ponadto wyróżnić można tzw. sięgacze ekologiczne, czyli obszary stanowiące łącznik między korytarzem a cenniejszymi ekosystemami.

Strukturami wspomagającymi prawidłowe funkcjonowanie systemu są:

- drobnoprzestrzenne ekosystemy leśne, zagajniki i zakrzewienia śródpolne,
- lokalne i okresowe podmokłości (mokradła),
- tereny rolnicze, łąki i pastwiska.

Obszary węzłowe:

1. kompleks leśny wraz ze strefą ekotonową w obrębie sołectw Korczówka, Krasówka i Burwin (na mapie oznaczony symbolem „A”)
2. kompleks leśny w obrębie sołectw Łomazy II i Kozły (na mapie oznaczony symbolem „B”)
3. kompleks leśny wraz ze strefą ekotonową w obrębie sołectw Jusaki – Zarzeka, Lubenka, Studzianka, Koszoły, Huszcza II oraz (w obrębie terenów należących do Administracji Lasów Państwowych) położony w obrębie gmin : Łomazy, Wisznice i Rossosz – największy obszar leśny na terenie gminy Łomazy, w tym użytek ekologiczny, (na mapie oznaczony symbolem „C”)
4. obszar leśno-łąkowy w obrębie sołectw Dubów i Wola Dubowska, częściowo zlokalizowany w gminie Biała Podlaska (na mapie oznaczony symbolem „D”)
5. kompleks leśny wraz ze strefą ekotonową w obrębie sołectw Huszcza I, Huszcza II i Koszoły (na mapie oznaczony symbolem „E”)
6. obszar leśno-łąkowy w obrębie sołectw Wólka Korczowska, Kozły i Korczówka) -położony na terenie gmin: Łomazy, Drelów i Komarówka Podlaska; zlokalizowany w granicach projektowanego „Bialskopodlaskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu”. Fragment terenu znajdujący się w obrębie gminy Łomazy stanowi formę łącznika o bogatych wartościach przyrodniczych i kulturowo – krajobrazowych pomiędzy większymi obszarami leśnymi położonymi w obrębie gmin sąsiednich (na mapie oznaczony symbolem „F”).

Obszary łącznikowe:

1. dolina Zielawy i Garbarki łącząca tereny znajdujące się na południu i na północy – poza granicą gminy (na mapie oznaczony symbolem „G”)
2. dolina Żarnicy – łączy leśne obszary węzłowe „A”, „B” i „D” z obszarami sąsiednich gmin (na mapie oznaczony symbolem „H”)
3. dolina Lutni – łączy leśne obszary węzłowe „C” i „E” z obszarami sąsiednich gmin (na mapie oznaczony symbolem „I”)
4. dolina Rudki – łączy leśno-łąkowy obszary węzłowy „F” z cennymi przyrodniczo terenami zlokalizowanymi poza granicą gminy.

Sięgacze ekologiczne:

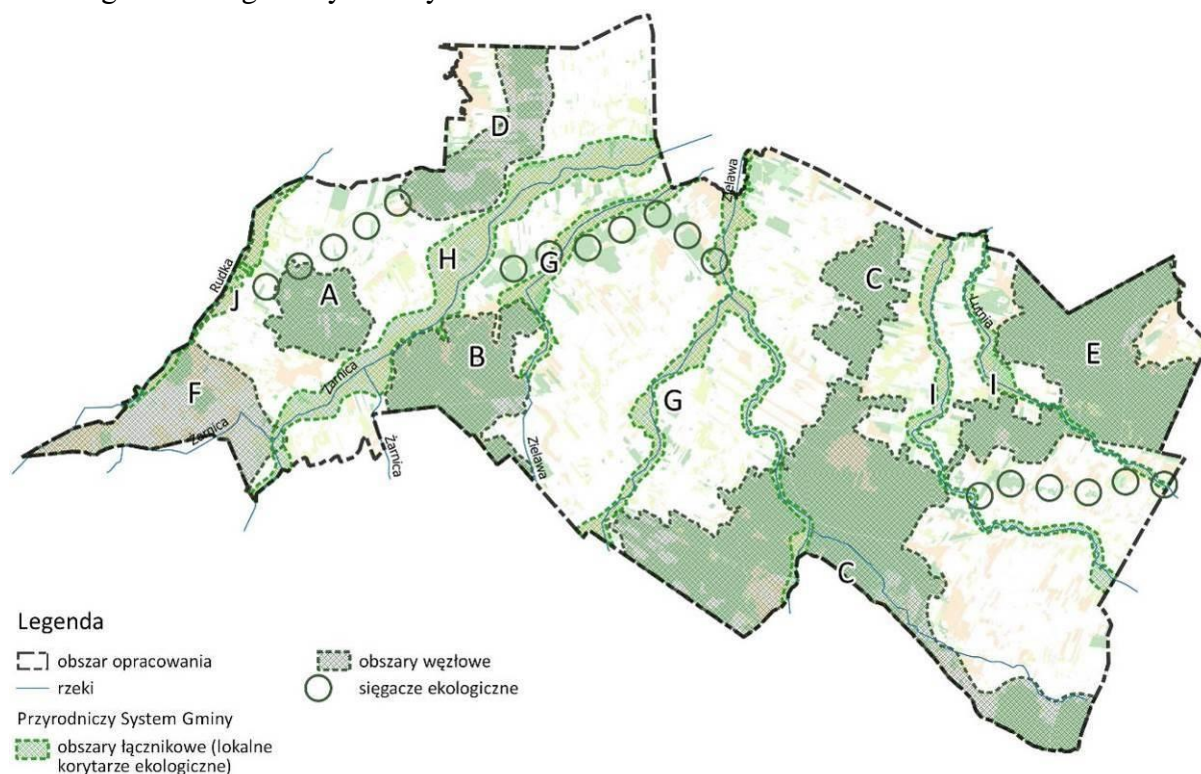
pasma zagajników, łąk, zarośli, mniejszych terenów zalesionych, zadrzewień.

Najcenniejsze obszary przyrodnicze gminy tworzą mozaikę zróżnicowanych ekosystemów, zlokalizowanych w różnych częściach gminy Łomazy. Dotychczasowe użytkowanie przestrzeni przyrodniczej spowodowało, że w niektórych terenach obserwuje się wyraźne zgrupowania walorów,

podczas, gdy znaczne połacie gminy są ich pozbawione. Jest to podstawowa przesłanka do utworzenia w gminie Łomazy Przyrodniczego Systemu, który na skalę lokalną będzie obejmował wszystkie tereny decydujące o jakości środowiska przyrodniczego gminy, wyróżniające się pod względem bogactwa przyrodniczego. Kształtowanie przestrzeni na obszarach systemu powinno uwzględniać :

- ochronę przed uszczuplaniem powierzchni obszarów węzłowych oraz korytarzy ekologicznych,
- ochronę przed zmianą przeznaczenia na użytkowanie zagrażające ich prawidłowemu funkcjonowaniu,

działania prowadzące do ochrony rzadkich gatunków roślin i zwierząt a także wzbogacania składu gatunkowego flory i fauny.

Ryc. 25. Przyrodniczy System Gminy Łomazy

7. Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody

7.1. Zagrożenia dla środowiska glebowego, wód powierzchniowych i podziemnych

Zmiany składu chemicznego wód podziemnych i powierzchniowych związane są przede wszystkim z odprowadzaniem do środowiska niedostatecznie oczyszczonych ścieków komunalnych. W gminie występuje stosunkowo niski stopień skanalizowania. Długość sieci kanalizacyjnej wynosi 8,5 km i obejmuje 291 gospodarstw, co stanowi ok 16% wszystkich budynków mieszkalnych w gminie. Ścieki z sieci kanalizacyjnej oraz nieczystości dowożone pojazdami asenizacyjnymi

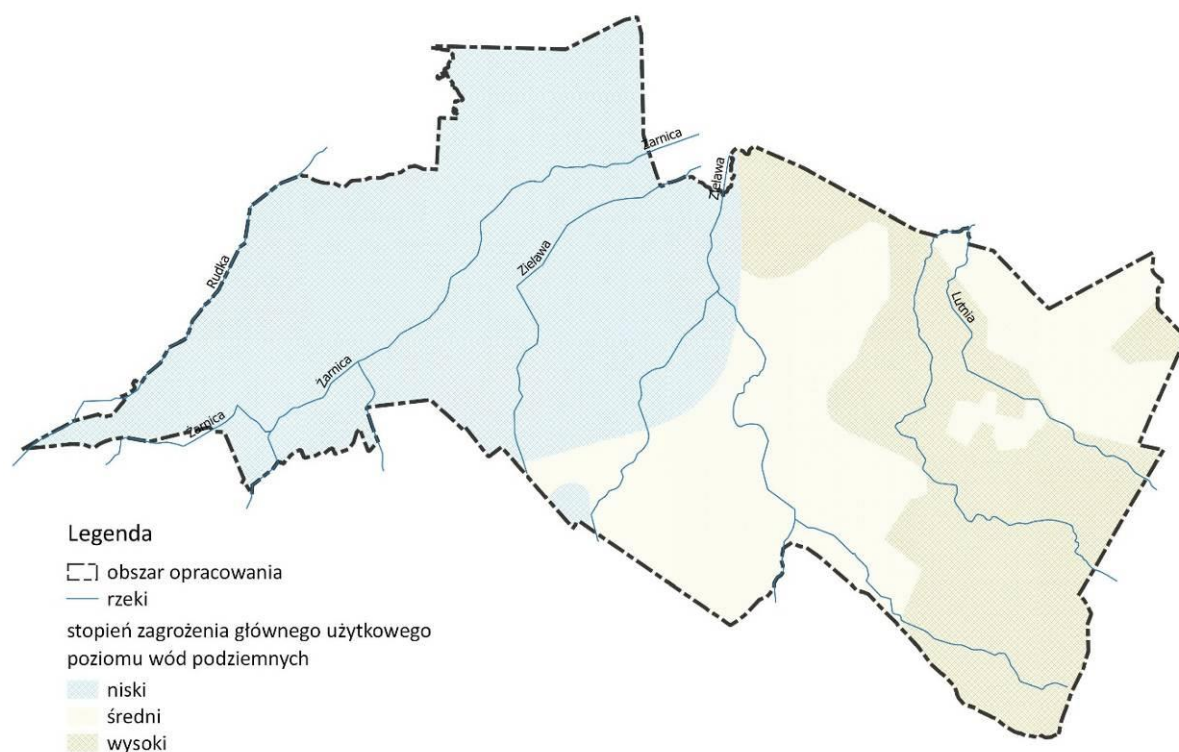
odprowadzane są do oczyszczalni mechaniczno-chemiczno-biologicznej w Łomazach. Planowana jest modernizacja obiektu. Odbiornikiem oczyszczonych ścieków jest rzeka Zielawa. Na terenie gminy istnieje 210 przydomowych oczyszczalni. W pozostałych gospodarstwach stosuje się zbiorniki bezodpływowe, które gromadzą nieczystości i są opróżniane okresowo.

Długość sieci wodociągowej, w gminie Łomazy wynosi 164,3 km i obejmuje 1198 gospodarstw domowych, co stanowi ok. 66% wszystkich budynków mieszkalnych na terenie gminy (dane za 2016 rok). Woda czerpana jest z dwóch studni wierconych na głębokość 48 i 50 m. Studnie głębinowe i zamontowane pompy dostarczają do sieci około 750 m³/dobę.

Wpływ na skład chemiczny wody ma także nadmierne stosowanie nawozów i środków ochrony roślin na terenach rolniczych. W gminie na stosunkowo wysokim poziomie rozwinięta jest produkcja zwierzęca, co może wiązać się z powstawaniem nawozów organicznych. Ich niewłaściwe magazynowanie oraz nieumiejętne stosowanie, może stanowić istotne zagrożenie dla gleb i wód.

Źródłem zanieczyszczeń mogą być obiekty zlokalizowane w granicach gminy, jak również na obszarach sąsiednich m.in. oczyszczalnie ścieków w Łomazach, Rossoczu i Wólce Plebańskiej oraz obiekty skupione w Piszczacu (gminne wysypisko śmieci, oczyszczalnia ścieków), oczyszczalnia ścieków w Połskach Starych, ferma trzody chlewnej i krów w Dąbrowicy Dużej i inne.

Głębokość występowania głównego poziomu wodonośnego, typ naturalnej izolacji oraz jej miąższość, a także rodzaj ognisk zanieczyszczeń i intensywność ich oddziaływania są najważniejszymi czynnikami wpływającymi na ocenę zagrożenia wód podziemnych. Najbardziej narażone są tereny gdzie poziom wodonośny zalega płytko i prawie całkowicie pozbawiony jest warstwy izolacyjnej (część wschodnia i północno-wschodnia terenu). W części południowej gminy, na obszarach słabo izolowanych, ale pokrytych zwartym kompleksem lasów i bez większych ognisk zanieczyszczeń wyznaczono średni stopień zagrożenia głównego poziomu wodonośnego. Pozostały obszar, z uwagi na miększą pokrywą izolacyjną zaliczono do obszarów o niskim stopniu zagrożenia.

Ryc. 26. Stopień zagrożenia głównego użytkowego poziomu wód podziemnych

Zagrożeniem dla gleb, poza dopływem związków szkodliwych dla środowiska są również nieumiejętnie prowadzone melioracje, mogące przyczynić się do nadmiernego wysuszenia gleb. Ponadto na terenach rolniczych pozbawionych roślinności może dochodzić do erozji wietrznej, w mniejszym stopniu wodnej, a także do wymywania składników mineralnych z profilu glebowego. Niekorzystna może być również niewłaściwie prowadzona intensywna produkcja roślinna prowadząca m.in. do wyjałowienia gleb.

7.2. Zagrożenie powodziowe

Na obszarze gminy Łomazy nie występuje zagrożenie powodziowe. Mogą tu natomiast wystąpić lokalne podtopienia podczas wiosennych roztopów, zwłaszcza w obrębie dolin rzecznych oraz obniżzeń terenowych. Dla przedmiotowego terenu nie ma sporządzonych map zagrożenia i ryzyka powodziowego w ramach programu ISOK (Informatyczny System Osłony Kraju).

7.3. Zagrożenie osuwiskowe

Ze względu na mało urozmaiconą rzeźbę terenu, nie obserwuje się zjawisk geodynamicznych ani obszarów predysponowanych do ich powstawania.

7.4. Źródła zanieczyszczeń powietrza

Na analizowanym obszarze największym źródłem zanieczyszczeń powietrza jest ruch samochodowy, szczególnie w obrębie drogi wojewódzkiej nr 812 Biała Podlaska-Wisznice- Włodawa-Chełm-Krasnystaw, a także okresowo występująca emisja toksycznych substancji z indywidualnych kotłowni używanych w gospodarstwach domowych.

Na terenie gminy funkcjonuje wiele gospodarstw rolnych, spośród których część opiera się na produkcji zwierzęcej. Chów i hodowla zwierząt mogą prowadzić do emisji szkodliwych substancji do powietrza a także, ze względu na powstawanie odorów, być uciążliwe dla otoczenia.

W obrębie gminy nie występują zakłady przemysłowe mogące w znacznym stopniu powodować zanieczyszczenie powietrza.

Dnia 8 czerwca 2016 roku Rada Gminy Łomazy podjęła uchwałę Nr XIII/94//2016 w sprawie przyjęcia Planu gospodarki niskoemisyjnej dla gminy Łomazy, który jest kluczowym dokumentem regulującym działania gminy w zakresie ochrony i poprawy jakości powietrza. Plan nakreśla działania w zakresie ograniczenia emisji, poprawy efektywności gospodarki oraz zwiększenia ilości energii z odnawialnych źródeł.

7.5. Hałas

Klimat akustyczny na obszarze opracowania warunkują takie czynniki jak natężenie ruchu samochodowego i jakość sieci drogowej, w mniejszym stopniu – ilość i zagęszczenie zabudowy oraz występowanie zakładów usługowych, przemysłowych i terenów rekreacyjnych.

Badania klimatu akustycznego na terenie gminy prowadzone są w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska przez WIOŚ w Lublinie. Monitoringiem objęte są drogi krajowe, wojewódzkie oraz linie kolejowe. Pomiarów nie dotyczą dróg gminnych i powiatowych.

Istotnym źródłem hałasu na terenie gminy Łomazy może być ruch samochodowy odbywający się na drodze wojewódzkiej nr 812 Biała Podlaska-Wisznice-Włodawa-Chełm- Krasnystaw. Na terenie opracowania nie ma innych istotnych źródeł, które mogą przyczynić się do przekroczeń dopuszczalnych norm hałasu.

7.6. Gospodarka odpadami

Odpady na terenie gminy są segregowane na odpady biodegradowalne, papier i tekturę, metale, tworzywa sztuczne i wielomateriałowe, szkło opakowane, popiół oraz odpady wielkogabarytowe. Na terenie gminy znajduje się punkt selektywnej zbiórki odpadów w miejscowości Łomazy. Gmina korzysta obecnie z wysypiska położonego w gminie Biała-Podlaska.

Całkowita masa zebranych odpadów w 2016 r. wyniosła 233,260 Mg odpadów zmieszanych i 311,4 Mg odpadów segregowanych. Łącznie odpady segreguje ok. 88% mieszkańców gminy.

7.7. Bariery antropogeniczne dla powiązań ekologicznych

Główną barierą antropogeniczną dla powiązań ekologicznych na obszarze gminy Łomazy jest sieć drogowa, w szczególności droga wojewódzka nr 812 relacji Biała Podlaska-Włodawa-Chełm-Krasnystaw czy mosty i częściej użytkowane drogi powiatowe, zwłaszcza przebiegające przez obszary kompleksów leśnych i przecinające doliny rzeczne. Mniejsze zagrożenie stanowi rozproszona zabudowa wiejska na terenach włączonych do Przyrodniczego Systemu Gminy.

7.8. Zagrożenia dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody

Na obszarze opracowania znajdują się jedynie pomniki przyrody oraz użytek ekologiczny. Aktualnie nie występują tu inne obszary i obiekty objęte ochroną prawną na mocy ustawy o ochronie przyrody. Nie stwierdza się działań mogących zagrażać funkcjonującym na terenie gminy oraz na obszarach sąsiednich formom ochrony przyrody.

8. Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu

Stopień intensywności zmian zachodzących w środowisku w gminie Łomazy, można ocenić jako niski. Dominują tu tereny rolnicze, a przeważającym typem zabudowy jest zabudowa zagrodowa. Nie obserwuje się intensywnego zajmowania gruntów na cele budowlane. W gminie notuje się spadek liczby mieszkańców, co wiąże się z ograniczonym zapotrzebowaniem na obszary budowlane. W wolnym tempie, ale systematycznie zwiększa się powierzchnia gruntów leśnych.

Dość istotne zmiany obserwuje się w środowisku gruntowo-wodnym. Są one wynikiem prac melioracyjnych oraz odprowadzania nieczystości i środków chemicznych do wód gruntowych i powierzchniowych.

Podstawowym źródłem utrzymania mieszkańców jest rolnictwo. Uprawa roślin i hodowla zwierząt stanowią od wielu pokoleń jedno z ważniejszych gałęzi gospodarki w gminie. Przekształcone grunty rolne od wielu lat użytkowane są w niezmienny sposób i nie przewiduje się aby w tym aspekcie w najbliższych latach zachodziły istotne zmiany. Możliwa jest zmiana struktury agrarnej (m.in. wielkość powierzchni gospodarstw) oraz rodzaj uprawianych roślin. Na obszarach nieużytkowanych rolniczo będzie postępować sukcesja wtórna. W dolinach rzecznych, na skutek zmiennych stanów wód gruntowych oraz dopływu substancji biogennej może stopniowo dochodzić do przekształcania siedlisk. Proces eutrofizacji będzie dostrzegany również w miejscach zanieczyszczonych ściekami komunalnymi oraz spływami z intensywnie nawożonych pól (oczka wodne, zmiany w korycie cieków, zwłaszcza wolno płynących).

Na niewielkiej części terenu opracowania obowiązują ustalenia Miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Łomazy w korytarzu lokalizacji ropociągu przyjętego przez Radę Gminy Łomazy Uchwałą Nr XXII/162/17 z dnia 31 maja 2017 r. Natomiast dla całej gminy obowiązuje Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Łomazy przyjęte Uchwałą Nr VI/30/2007 r. z dnia 30 kwietnia 2007 r., z późn. zm. Dokumenty te określają sposób gospodarowania oraz kierunki rozwoju na przedmiotowych terenach i na ich podstawie w przypadku nie ustanowienia nowych, będzie następował rozwój przestrzenny gminy, zgodnie z określonymi funkcjami. Aktualnie obowiązujące Studium, ze względu na dezaktualizację części ustaleń oraz rozwój nowych technologii (zwłaszcza w zakresie odnawialnych źródeł energii), a także zapotrzebowania mieszkańców i inwestorów na określone tereny, może hamować dalszy rozwój gminy.

9. Przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe, chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmioty obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko

W prognozie oddziaływania na środowisko określono rodzaje oddziaływań, jakie mogą zaistnieć w wyniku wprowadzenia ustaleń projektowanej zmiany Studium. O znaczącym oddziaływaniu na środowisko można mówić w sytuacji naruszenia określonych prawem standardów jakości środowiska (powietrza, wód powierzchniowych, gleb, hałasu, promieniowania elektromagnetycznego itp.). Zgodnie z art. 51. ust. 2. ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko w prognozie przeanalizowano wpływ ustaleń planu na zdrowie ludzi oraz poszczególne komponenty środowiska t.j.: rośliny, zwierzęta, bioróżnorodność, obszary chronione (w tym obszary Natura 2000), walory krajobrazowe, powierzchnie ziemi, wody podziemne i powierzchniowe, powietrze, klimat, zasoby naturalne oraz zabytki i dobra materialne.

Przy ocenie wpływu projektowanego dokumentu na środowisko odniesiono się do ustaleń aktualnie obowiązującego Studium oraz rzeczywistego zagospodarowania terenu. Analizę przeprowadzono z podziałem na poszczególne rodzaje przeznaczenia obszarów. Szczególną uwagę poświęcono terenom, dla których wskazano nowe funkcje. W ramach oceny wyszczególniono pięć typów oddziaływań na środowisko:

ODDZIAŁYWANIE POZYTYWNE – utrzymanie bez zmiany najcenniejszych elementów środowiska przyrodniczego i krajobrazu, w tym kompleksów leśnych, zbiorowisk łąkowych, zwłaszcza w dolinach rzecznych oraz zmiana, polegająca na przeznaczeniu obszaru pod funkcje przyrodnicze i powiększeniu terenów czynnych biologicznie, w stosunku do ustaleń zawartych, w obowiązujących dokumentach planistycznych, i w odniesieniu do rzeczywistego zagospodarowania.

BRAK ISTOTNEGO ODDZIAŁYWANIA – zachowanie istniejącego stanu na obszarach zurbanizowanych i rolniczych, a także nieznaczna modyfikacja obowiązujących kierunków przeznaczenia oraz przekształcenie terenu w kierunku niepowodującym istotnych zmian w środowisku przyrodniczym.

ODDZIAŁYWANIE SŁABE NEGATYWNE – przypisane terenom, na których wprowadzono jako nowy kierunek rozwoju zabudowę lub obszarom, na których tylko częściowo wyznaczono zabudowę w poprzednich opracowaniach planistycznych, niezainwestowanych lub zabudowanych w niewielkim stopniu.

POTENCJALNE ODDZIAŁYWANIE NEGATYWNE – przypisane obszarom, na których istnieje możliwość wprowadzenia obiektów i zakładów mogących znacząco oddziaływać na środowisko.

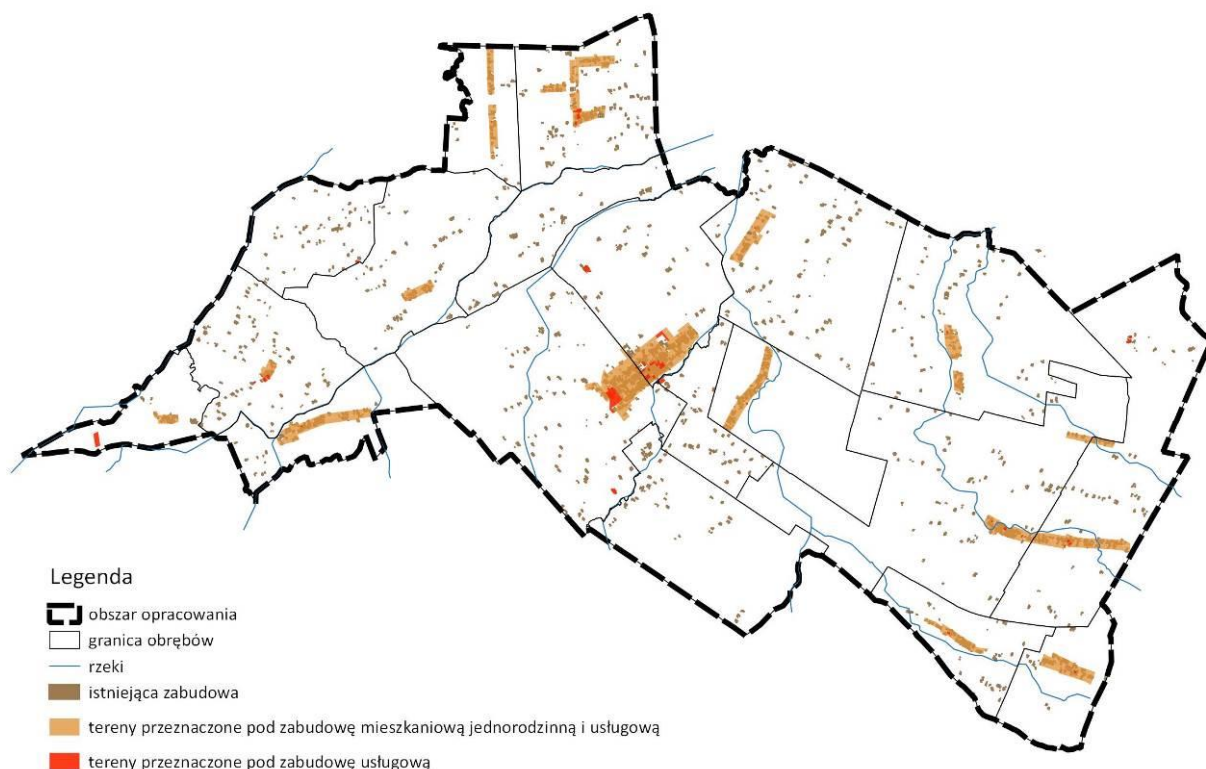
ODDZIAŁYWANIE ZRÓŻNICOWANE – w zależności od charakteru wprowadzonych kierunków, oddziaływanie pozytywne, negatywne, słabe negatywne bądź brak istotnego oddziaływania.

9.1. Tereny rozwoju zabudowy mieszkaniowej i usługowej

Do obszarów zabudowy mieszkaniowej i usługowej, zgodnie z kierunkami zagospodarowania przestrzennego wyznaczonymi w Studium, zaliczono:

- tereny rozwoju zabudowy mieszkaniowej oraz usługowej – MU,
- tereny rozwoju zabudowy usługowej – U,
- tereny rozwoju zabudowy usług oświaty – UO,
- tereny rozwoju zabudowy usług sakralnych – UK,
- tereny rozwoju zabudowy usług sportu i rekreacji – US.

Są to obszary w większości już zainwestowane obejmujące zwartą zabudowę w obrębie miejscowości Łomazy, Wólka Korczowska, Korczówka, Kozły, Krasówka, Wola Dubowska, Dubów, Studzianka, Lubenka, Koszoły, Kopytnik, Stasiówka oraz Huszcza I i Huszcza II (Ryc. 27). Wyznaczenie w obrębie wykształconych jednostek osadniczych terenów zabudowy mieszkaniowej i usługowej, pozwoli na wprowadzenie nowych obiektów budowlanych w obszarach silnie przekształconych przez człowieka, bez większych ubytków dla terenów cennych przyrodniczo. Zabudowa została wprowadzona poza Przyrodniczym Systemem Gminy. Obszary zlokalizowane w obrębie Studzianka znajdują się w zasięgu projektowanego Studziańskiego Parku Kulturowego. Tereny zabudowy mieszkaniowej i usługowej w Wólce Korczowskiej oraz na niewielkim fragmencie w Kozłach położone są w zasięgu projektowanego Białkopodlaskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu.

Ryc. 27. Rozmieszczenie terenów przeznaczonych pod rozwój zabudowy mieszkaniowej i usługowej

Zastosowane rozwiązania w zakresie ochrony środowiska dotyczące terenów rozwoju zabudowy mieszkaniowej i usługowej:

W zakresie ograniczania ponadnormatywnych poziomów hałasu na terenach podlegających ochronie akustycznej w Studium wprowadza się poniższe ustalenia:

- *modernizacja dróg publicznych, poprawa stanu nawierzchni;*
- *utrzymanie istniejących i tworzenie nowych pasów zieleni izolacyjnej w sąsiedztwie głównych szlaków komunikacyjnych oraz przy terenach zabudowy przemysłowej, składowej i magazynowej sąsiadujących z terenami chronionymi akustycznie;*
- *lokalizacja terenów przemysłowych mogących powodować uciążliwość w odpowiedniej odległości od zabudowy mieszkaniowej,*
- *wyznaczenie w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego minimalnych linii zabudowy od poszczególnych kategorii dróg, ze szczególnym uwzględnieniem obiektów przeznaczonych na stały pobyt ludzi (budynki mieszkalne, użyteczności publicznej), wymagających specjalnej ochrony oraz pozostałych obiektów budowlanych.*

Minimalna powierzchnia biologicznie czynna dla poszczególnych terenów:

- tereny rozwoju zabudowy mieszkaniowej oraz usługowej MU – 25% działki budowlanej,
- tereny rozwoju zabudowy usługowej U – 25% działki budowlanej,
- tereny rozwoju zabudowy usług oświaty UO – 20% działki budowlanej,
- tereny rozwoju zabudowy usług sakralnych UK – 30% działki budowlanej,

- tereny rozwoju zabudowy usług sportu i rekreacji US – 50% działki budowlanej.

W celu ograniczenia zagrożeń dla wód powierzchniowych i podziemnych oraz jakości gleby, w Studium przyjmuje się następujące zasady polityki przestrzennej:

- *zapewnienie warunków do realizacji celów środowiskowych wyznaczonych dla jednolitych części wód podziemnych oraz powierzchniowych, zawartych w Ramowej Dyrektywie Wodnej, Prawie Wodnym oraz Planie gospodarowania wodami dorzecza Wisły poprzez:*
 - *zapobieganie lub ograniczanie wprowadzania zanieczyszczeń do gleby i wód,*
 - *zapobieganie pogarszaniu stanu wód,*
 - *ochronę i podejmowanie działań naprawczych, a także zapewnienie równowagi między poborem a zasileniem wód, tak by osiągnąć cel dobrego stanu chemicznego i ilościowego wód podziemnych,*
- *zakaz rolniczego wykorzystywania ścieków, zakopywania przeterminowanych środków ochrony roślin, odwadniania użytków zielonych oraz budowy i rozbudowy obiektów które pogorszyłyby stan sanitarny wód,*
- *odpowiednie uregulowanie gospodarki wodno-ściekowej poprzez:*
 - *budowę i rozbudowę systemów kanalizacji sanitarnej,*
 - *budowę i rozbudowę sieci wodociągowej,*
 - *stosowanie odpowiednich indywidualnych rozwiązań magazynowania ścieków np. szczelnych zbiorników (szamb) w przypadku braku możliwości podłączenia do sieci kanalizacyjnej,*
 - *utrzymanie w należyłym stanie technicznym ujęcia wody w Łomazach,*
 - *eliminację zrzutów nieoczyszczonych ścieków do wód i gruntu,*
 - *sukcesywne likwidowanie źródeł zagrożeń zanieczyszczenia ścieków komunalnych z układu osadniczego i z gospodarstw rolnych,*
 - *modernizację systemu wodociągowego w celu likwidacji strat wody,*
 - *racjonalizację zużycia wody, zmniejszenie wodochłonności sektora komunalnego,*
- *zakaz składowania odpadów na obszarach pozbawionych naturalnej warstwy izolacyjnej gruntu i w miejscach do tego nieprzeznaczonych.*

We wszystkich wyznaczonych terenach przewidujących rozwój zabudowy dopuszcza się w celu ochrony walorów przyrodniczych i środowiskowych wyznaczenie terenów istniejących zbiorników wodnych i stawów.

Ponadto w Studium zakłada się rozbudowę sieci wodociągowej w miejscowości Wola Dubowska. Dla pojedynczych zabudowań rozproszonych, położonych poza zasięgiem istniejących i projektowanych sieci wodociągowych pozostawia się indywidualny sposób zaopatrzenia w wodę, w oparciu o własne studnie. W uzasadnionych przypadkach lub przy partycypacji inwestorów i mieszkańców możliwa jest rozbudowa sieci wodociągowej dla pojedynczych zabudowań lub niewielkich ich skupisk.

W zakresie odprowadzania i oczyszczania ścieków przyjmuje się zasadę uzbrojenia terenów o zwartej zabudowie w urządzenia do odprowadzania i oczyszczania ścieków. Z uwagi na niezadowalający stan gospodarki ściekowej i słabo rozwiniętą sieć kanalizacyjną konieczny jest rozwój sieci kanalizacyjnej w gminie Łomazy. Gospodarkę ściekową na terenie gminy należy rozwijać poprzez budowę sieci kanalizacyjnej w bezpośrednio sąsiadujących z miejscowością Łomazy wsiach, o zwartej zabudowie mieszkaniowej tj. Studzianka i Lubenka z przesyłem do gminnej oczyszczalni

ścieków w Łomazach. Dla zawartej zabudowy osadniczej, dla której budowa systemu ściekowego byłaby ekonomicznie nieopłacalna przewidzieć należy budowę lokalnych ekologicznych oczyszczalni ścieków w miejscowościach Dubów, Korczówka oraz Huszcza. W pozostałych miejscowościach, ze względu na małą intensywność zabudowy, gospodarkę ściekową należy prowadzić poprzez gromadzenie ścieków w szczelnych zbiornikach bezodpływowych lub stosowanie indywidualnych oczyszczalni przydomowych.

Zakłada się utrzymanie w gminie Łomazy obecnie funkcjonującego systemu gospodarowania odpadami, obejmującego selektywną zbiórkę odpadów w gospodarstwach domowych i wywóz przez upoważnione podmioty oraz utrzymane zostaną punkty selektywnej zbiórki odpadów.

W celu ograniczenia **emisji szkodliwych substancji do powietrza atmosferycznego oraz poprawy i utrzymania dobrego stanu**, ustala się:

- ograniczenie emisji ze spalania węgla w piecach domowych poprzez zmianę systemu ogrzewania z paliw tradycyjnych na paliwa ekologiczne,
- wycofanie z użytkowania kotłów i pieców węglowych o złym stanie technicznym i niskiej sprawności cieplnej,
- modernizację systemów grzewczych i docieplenie budynków, w celu zmniejszenia zapotrzebowania na energię cieplną,
- popularyzację energii ze źródeł odnawialnych, przede wszystkim przy wykorzystaniu instalacji kolektorów słonecznych oraz ogniw fotowoltaicznych,
- utrzymanie istniejących i tworzenie nowych pasów zieleni izolacyjnej w sąsiedztwie głównych szlaków komunikacyjnych,
- ograniczenie energochłonności sektora komunalnego, rolniczego i przemysłowo-usługowego,
- stosowanie technik i technologii zapobiegających oraz ograniczających emisję pyłów,
- kształtowanie luk w zabudowie umożliwiających ruchy mas powietrza.

Na terenie gminy dopuszcza się realizację wszystkich typów energii odnawialnej z zakresu mikroinstalacji i małych instalacji określonych w przepisach odrębnych.

Z uwagi na ochronę środowiska zaleca się przeprowadzenie termomodernizacji budynków użyteczności publicznej oraz w indywidualnych gospodarstwach domowych. Proponuje się przeprowadzanie modernizacji systemów ciepłowniczych w oparciu o nowe rozwiązania technologiczne, ograniczające zanieczyszczenia pochodzące ze spalania poszczególnych mediów grzewczych.

Polityka adaptacyjna do zmian klimatu w gospodarowaniu przestrzennym na terenie gminy Łomazy została uwzględniona w następujących działaniach:

- kształtowanie odpowiedniego mikroklimatu w rejonach silniej zurbanizowanych poprzez wprowadzanie terenów zieleni, zachowanie istniejących zadrzewień i parków, ochronę zbiorników wodnych,
- stosowanie najnowszych technologii w budownictwie lądowym, uwzględniających możliwość wystąpienia ekstremalnych zjawisk pogodowych,
- podejmowanie działań zmierzających do retencji wodnej na obszarach narażonych na straty materialne podczas suszy (zachowanie oczek wodnych, zadrzewień śródpolnych, użytków zielonych, mokradel),

- ograniczenie emisji gazów cieplarnianych poprzez m.in. stosowanie wysokosprawnych źródeł ciepła w kotłowniach indywidualnych oraz wykorzystywanie nowoczesnych technologii w hodowli zwierząt.

W zakresie ochrony dziedzictwa i krajobrazu kulturowego, zgodnie z ustawą z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami ustala się, że wszelkie działania prowadzone w strefie ochrony krajobrazu kulturowego powinny być ukierunkowane na:

- zachowanie wartości zabytkowej zabudowy i jej kompozycji,
- porządkowanie, rewaloryzację oraz konserwację zabytkowych parków i cmentarzy oraz innych zabytkowych terenów publicznych,
- zachowanie i konserwację historycznych układów przestrzennych oraz dążenie do eliminacji elementów uznanych za zniekształcające historyczne założenia i rekonstrukcji zniszczonych obiektów,
- zachowanie i ochronę stanowisk archeologicznych,
- dostosowanie nowych obiektów budowlanych do historycznej kompozycji przestrzennej,
- dostosowanie współczesnej funkcji budynków do wartości obiektów zabytkowych,
- przebudowę lub usunięcie obiektów dysharmonijnych.

Działania mające na celu ochronę dziedzictwa kulturowego powinny być prowadzone zgodnie z ustaleniami zawartymi w przepisach odrębnych, a zasady tych działań będą opierały się na sformułowaniu zakazów, nakazów, dopuszczeń, ograniczeń i wskazaniu ich w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego. Ponadto należy dążyć do uświadamiania społeczności lokalnej o wartościach dziedzictwa kulturowego i potrzebie ich ochrony. Obiekty, obszary oraz stanowiska archeologiczne wpisane do rejestru zabytków znajdują się pod szczególną ochroną prawną i wszelkie działania związane z nimi muszą być uzgadniane z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

W zakresie ochrony krajobrazu wyznaczono następujące kierunki, mające zastosowanie w terenach rozwoju zabudowy mieszkaniowej i usługowej:

- ze względu na dominację rolniczo-przyrodniczego krajobrazu gminy należy dążyć do agregowania zabudowy oraz do ograniczenia obiektów nieharmonijnych z krajobrazem,
- ochrona zabytków w tym obiektów wpisanych do rejestru zabytków oraz gminnej ewidencji zabytków oraz zespołów architektoniczno-przestrzennych (m.in. cmentarz mahometański w Studziance, zespół kościoła parafii rzymskokatolickiej pw. św. Apostołów Piotra i Pawła w Łomazach, kaplica cmentarna pw. św. Jana w Łomazach, dwory w założeniu dworsko-ogrodowym w Bielanych, Koszalach i Krasówce, liczne kapliczki przydrożne itp.),
- ochrona krajobrazu kulturowo-przyrodniczego poprzez kształtowanie terenu, zieleni (w szczególności starodrzewia), wprowadzenie nowych elementów krajobrazowych, podnoszących wartość estetyczną terenu i podkreślających związek przestrzenny z założeniami
- urbanistycznymi, podporządkowanie się historycznym układom przestrzennym, tworzącym otwarcia czy też zamknięcia urbanistyczne.

Inne ustalenia z zakresu ochrony środowiska, zdrowia i życia ludzi:

dla terenów oznaczonych symbolem MU

- zakaz lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, z wyjątkiem urządzeń i obiektów infrastruktury technicznej i komunikacyjnej,

- zakaz lokalizacji w strefie I budynków przeznaczonych do chowu lub hodowli zwierząt, w liczbie większej niż 60 dużych jednostek przeliczeniowych inwentarza (DJP);

dla terenów oznaczonych symbolem U, UO, UK, US

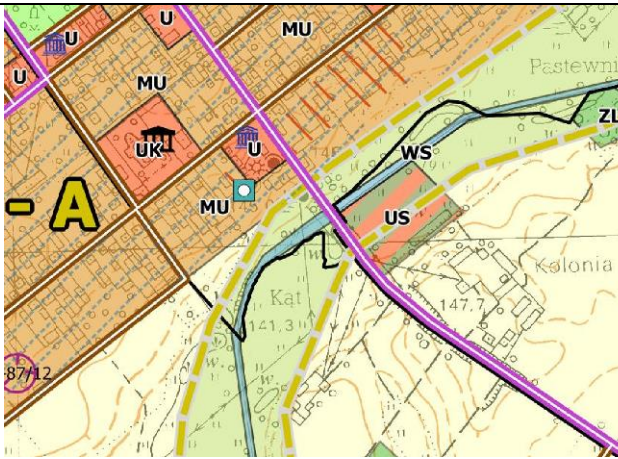
- zakaz lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, z wyjątkiem urządzeń i obiektów infrastruktury technicznej i komunikacyjnej,

Dla obszarów US położonych w strefie III przyrodniczo-ekotonowej obowiązuje zasada podporządkowania wszystkich działań inwestycyjnych ochronie walorów środowiska przyrodniczego i krajobrazu. W strefie tej generalnie obowiązuje zakaz realizacji nowych budynków, za wyjątkiem budynków służących celom publicznym. Możliwe jest również, w formie jedynie zagospodarowania terenu (bez budynków), tworzenie nowych miejsc do uprawiania sportu, rekreacji i wypoczynku. Zakłada się także utrzymanie istniejącej zabudowy. Ponadto dopuszczona została realizacja szlaków i nieutwardzonych ścieżek pieszych, rowerowych, i konnych.

Ponadto dla wszystkich terenów należy uwzględnić ograniczenia w lokalizowaniu zabudowy, które wynikają z przepisów odrębnych, dotyczy to m.in.:

- odległości lokalizowania zabudowy od ciągów komunikacyjnych,
- pasów technologicznych wzdłuż linii elektroenergetycznych,
- stref związanych z ograniczeniami w lokalizowaniu zabudowy w odległości 50 m i 150 m od cmentarzy,
- odległości lokalizowania zabudowy od pomników przyrody,
- odległości lokalizowania zabudowy od brzegów rzek jezior i innych zbiorników wodnych.

Nowe obszary inwestycyjne wprowadzone na terenach pełniących funkcje przyrodnicze

Lokalizacja: Łomazy (wschodnia część obrębu)/Lubenka	
Uwarunkowania: - dolina rzeki Zielawy, - torfy, - aktualne zagospodarowanie: łąka - gleby klasy IV.	
Kierunki: - US - tereny rozwoju zabudowy usług sportu i rekreacji, - strefa III – przyrodniczo-ekotonowa oraz strefa II – produkcji rolniczej.	

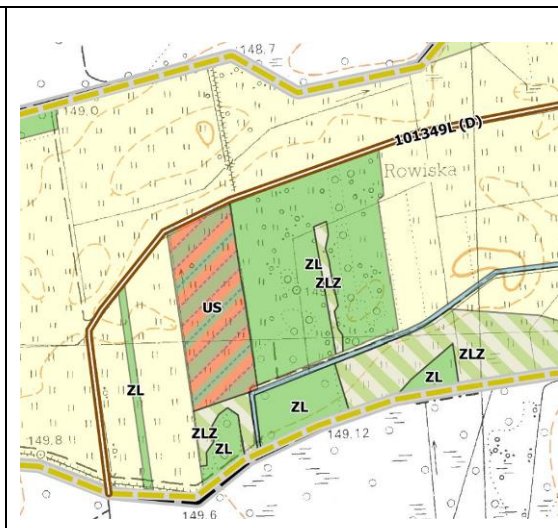
Lokalizacja: Wólka Korczowska (południowo-zachodnia część obrębu)

Uwarunkowania:

- projektowany Białkopodlaski Obszar Chronionego Krajobrazu,
- Główny Zbiornik Wód Podziemnych nr 224 Subzbiornik Podlasie,
- aktualne zagospodarowanie: łąka
- teren zmeliorowany,
- dolina rzeki Rudki.

Kierunki:

- US - tereny rozwoju zabudowy usług sportu i rekreacji,
- strefa III – przyrodniczo-ekotonowa.

Rodzaj przewidywanego oddziaływania

Na obszarach przeznaczonych pod rozwój zabudowy mieszkaniowej i usługowej przewiduje się wystąpienie oddziaływania zróżnicowanego:

- dla terenów zainwestowanych – brak istotnego oddziaływania, zachowanie stanu istniejącego bądź uzupełnienie zabudowy na obszarach o wykształconych strukturach osadniczych;
- dla terenów pełniących funkcje przyrodnicze, na których dojdzie do przekształceń – możliwe oddziaływanie słabe negatywne.

Charakterystyka przewidywanych oddziaływań na poszczególne komponenty środowiska

Ludzie

Hałas

Bezpośredni, ale krótkoterminowy lub chwilowy charakter może mieć uciążliwość akustyczna związana z fazą budowy obiektów zabudowy jednorodzinnej i usługowej. Będzie to oddziaływanie o znaczeniu lokalnym. Może ono być skumulowane z hałasem generowanym wzdłuż dróg. W projekcie Studium tereny rozwoju zabudowy mieszkaniowej i usługowej obejmują przede wszystkim obszary, które pełnią rzeczywistą funkcję, bądź będą sąsiadować z istniejącymi budynkami mieszkalnymi bądź usługowymi. Tego typu rodzaj zabudowy i związane z nim użytkowanie obiektów nie wpływa negatywnie na zdrowie ludzi. Nie przewiduje się przekroczenia norm akustycznych określonych w Rozporządzeniu Ministra Środowiska w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. z 2012 poz.1109). W przypadku zakładów usługowych zlokalizowanych w obrębie terenów chronionych akustycznie, potencjalni inwestorzy będą zobligowani do prowadzenia działalności nie generującej hałasu na ponadnormatywnym poziomie.

Większa uciążliwość akustyczna wystąpi na terenach rozwoju zabudowy mieszkaniowej zlokalizowanych w sąsiedztwie istniejących dróg, zwłaszcza drogi wojewódzkiej nr 812. Zgodnie z pomiarem ruchu przeprowadzonym w 2015 roku przez GDDKIA na drodze wojewódzkiej nr 812 średni dobowy ruch pojazdów (SDR) wyniósł:

- na odcinku Biała-Podlaska–Łomazy (punkt pomiarowy w Wólce Plebańskiej) 5543 poj./dobę – odcinek przecinający miejscowość Dubów;

- na odcinku Łomazy–Wisznice (punkt pomiarowy Rossosz – cmentarz) 31663 poj./dobę. – odcinek przecinający miejscowość Łomazy;

Dla porównania średni dobowy ruch rocznych na monitorowanych drogach wojewódzkich w całym kraju wyniósł 3520 poj./dobę a w województwie lubelskim 2797 poj./dobę. Dane wskazują na stosunkowo intensywne wykorzystywanie drogi przez pojazdy mechaniczne. Na obecnym etapie nie ma jednak możliwości stwierdzenia czy dopuszczalne poziomy dźwięku zostaną przekroczone na terenach chronionych akustycznie. Uzależnione jest to bowiem od szeregu czynników takich jak: prędkość poruszających się pojazdów, ich stan techniczny, rzeczywiste natężenie ruchu, struktura ruchu pojazdów, usytuowanie zabudowy względem krawędzi jezdni, pokrycie terenu szatą roślinną, obecność pasów zadrzewień i innych ekranów akustycznych, ukształtowanie terenu, aktualne warunki meteorologiczne, stan i rodzaj nawierzchni. Stan drogi wojewódzkiej na odcinkach przecinających tereny zabudowane jest zadowalający bądź dobry.

Tab. 8. Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku powodowanego przez poszczególne grupy źródeł hałasu, z wyłączeniem hałasu powodowanego przez starty, lądowania i przeloty statków powietrznych oraz linie elektroenergetyczne, wyrażone wskaźnikami $L_{Aeq D}$ i $L_{Aeq N}$, które to wskaźniki mają zastosowanie do ustalania i kontroli warunków korzystania ze środowiska, w odniesieniu do jednej doby (zestawienie dla terenów chronionych akustycznie, mogących, zgodnie z ustaleniami Studium, znajdować się w obrębie obszarów rozwoju zabudowy mieszkaniowej i różnego rodzaju usług)

L.p.	Rodzaj terenu	Dopuszczalny poziom hałasu [dB]			
		Drogi lub linie kolejowe		Pozostałe obiekty i działalność będąca źródłem hałasu	
		$L_{Aeq D}$ przedział czasu odniesienia równy 16 godzinom	$L_{Aeq N}$ przedział czasu odniesienia równy 8 godzinom	$L_{Aeq D}$ przedział czasu odniesienia równy 8 najmniej korzystnym godzinom dnia kolejno po sobie następującym	$L_{Aeq N}$ przedział czasu odniesienia równy 1 najmniej korzystnej godzinie nocy
1.	a) Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej b) Tereny zabudowy związanej ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży ¹⁾	61	56	50	40
2.	a) Tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i zamieszkania zbiorowego b) Tereny zabudowy zagrodowej c) Tereny rekreacyjno-wypoczynkowe ²⁾ d) Tereny mieszkaniowo-usługowe	65	56	55	45

¹⁾ W przypadku niewykorzystywania tych terenów, zgodnie z ich funkcją, w porze nocy, nie obowiązuje na nich dopuszczalny poziom hałasu w porze nocy.

Pola elektromagnetyczne

Przez południowo-wschodnią część gminy przebiega linia elektroenergetyczna wysokiego napięcia (110 kV) w pobliżu której nie przewiduje się rozwoju nowych terenów zabudowy mieszkaniowej i usługowej. W Studium umożliwia się również rozwój sieci przez budowę nowych linii elektroenergetycznych (średniego i niskiego napięcia) i stacji transformatorowych. Linie mogą być budowane w formie napowietrznej jak i kablowej. Przy realizacji linii napowietrznych należy

uwzględnić szerokość pasów technologicznych, w których nie powinny być lokalizowane budynki z pomieszczeniami przewidzianymi na pobyt ludzi. Nie przewiduje się zatem wystąpienia negatywnego oddziaływania pól elektromagnetycznych na ludzi.

Rośliny

W miejscu powstawania nowych obiektów budowlanych na terenie dotychczas niezainwestowanym nastąpi lokalne, bezpośrednie i długoterminowe lub stałe zubożenie albo zlikwidowanie istniejącej roślinności. Zmniejszeniu ulegnie powierzchnia biologicznie czynna. Tereny zabudowy mieszkaniowej i usługowej będą wprowadzone przeważnie na obszarach o niskich walorach przyrodniczych, w sąsiedztwie istniejących zabudowań. Zabudowa usług sportu i rekreacji oraz terenowe obiekty sportu i rekreacji zlokalizowane będzie w sąsiedztwie rzeki Zielawy. Są to obszary dotychczas niezainwestowane. W Studium założono stosunkowo wysoki minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej (50%). Ponadto tereny te zlokalizowane są w strefie przyrodniczo-ekotonowej, w której wykluczono (za nielicznymi wyjątkami) możliwość sytuowania budynków oraz wprowadzono zasadę podporządkowania wszystkich działań inwestycyjnych ochronie walorów środowiska przyrodniczego i krajobrazu.

Zwierzęta oraz korytarze ekologiczne

Ustalenia Studium nie powinny stworzyć istotnego zagrożenia dla fauny terenu, aczkolwiek wprowadzenie nowych obszarów zabudowy zmienia dotychczasowe funkcjonowanie potencjalnie występujących tam gatunków zwierząt, przekształcając ich siedliska i zmuszając do migracji. Będzie to oddziaływanie bezpośrednie, długoterminowe, o charakterze lokalnym. Ponadto istnieje ryzyko wystąpienia oddziaływania skumulowanego z innymi terenami zabudowanymi. Nie przewiduje się jednak, by było to oddziaływanie znaczące, ponieważ nowe tereny zabudowy mieszkaniowej i usługowej będą kontynuacją funkcji sąsiedztwa terenu. Tereny oznaczone symbolem US, zlokalizowane w dolinach cieków mogą stanowić punktowe ograniczenia dla potencjalnie migrującej fauny. Wprowadzenie przedmiotowych terenów w pobliżu cieków nie wiąże się jednak z przecięciem szlaków migracyjnych, ze względu na pozostawienie sąsiadujących obszarów w funkcji przyrodniczej.

Nie przewiduje się, aby przyjęte w Studium rozwiązania w zakresie zabudowy mieszkaniowej i usługowej, miały znaczący negatywny wpływ na faunę zarówno lokalną, jak i krajową.

Różnorodność biologiczna

Realizacja ustaleń Studium spowoduje utratę istniejących siedlisk w wyniku zabudowania terenu do tej pory niezainwestowanego. Zmiany te nie powinny jednak wpłynąć na bioróżnorodność w regionie. Tereny zabudowy mieszkaniowej i usługowej zostały wyznaczone w większości na obszarach o przeciętnych walorach przyrodniczych, a tereny US zlokalizowane w dolinach rzecznych stanowią jedynie punktowe ograniczenia dla roślinności i bytowania zwierząt. Ze względu na skalę ubytków przyrodniczych nie przewiduje się negatywnego wpływu ustaleń dokumentu na bioróżnorodność.

Obszary Natura 2000 i inne formy ochrony przyrody

Teren opracowania znajduje się poza granicami obszarów Natura 2000 oraz innych wielkoobszarowych form ochrony przyrody. Ustalenia Studium wprowadzone na terenach zabudowy mieszkaniowej i usługowej nie wpłyną negatywnie na cele wyznaczone dla obszarów Natura 2000 w regionie. W gminie Łomazy zlokalizowane są pomniki przyrody, spośród których część znajduje się w obrębie wyznaczonych, w dokumencie terenów MU. W Studium uwzględniono ograniczenia w zakresie sytuowania zabudowy od pomników przyrody, zgodnie z przepisami odrębnymi.

Wody podziemne i powierzchniowe

Wprowadzenie zabudowy mieszkaniowej i usługowej na terenach objętych Studium nie powinno przyczynić się do pogorszenia stanu jakościowego i ilościowego wód powierzchniowych i podziemnych. Planowane tereny do zainwestowania na większości obszarów znajdują się w pobliżu istniejących zabudowań, w części objętych siecią wodociągową. W Studium przyjęto ustalenia ograniczające negatywny wpływ na wody powierzchniowe i podziemne, w tym ograniczające negatywny wpływ na jednolite części wód i GZWP. Przy dostosowaniu się mieszkańców do zapisów dokumentu oraz prowadzeniu regularnych kontroli szczelności szamb i sprawności indywidualnych instalacji do odprowadzania ścieków, nie powinno dochodzić do skażenia środowiska. W przypadku nieprzestrzegania obowiązujących przepisów prawa, w sytuacji odprowadzania ścieków w sposób zagrażający jakości wód powierzchniowych i podziemnych możliwe jest negatywne oddziaływanie na środowisko.

Powierzchnia ziemi

Do niekorzystnych przekształceń terenu, związanych z realizacją ustaleń Studium, dojdzie podczas prowadzenia wszelkich prac budowlanych. Przeznaczenie terenu na cele rozwoju zabudowy mieszkaniowej i usługowej, będzie skutkowało trwałym zniszczeniem pokrywy glebowej. Przekształcenie profilu glebowego zaistnieje wszędzie tam, gdzie prowadzone będą prace budowlane (wykopy pod fundamenty nowych budynków, budowa dróg). Wystąpią zatem oddziaływania bezpośrednie, długoterminowe i stałe o charakterze lokalnym, na skutek zajmowania gruntów pod zabudowę oraz chwilowe, związane z etapem prowadzenia prac budowlanych (czasowe deformacje terenu, wykopy itp.).

Przeznaczenie terenu pod zabudowę mieszkaniową i usługową nie wiąże się z zanieczyszczeniem gleby lub ziemi pod warunkiem prowadzenia prawidłowej gospodarki odpadami i ściekami. W dokumencie wyznaczono nowe tereny potencjalnego zainwestowania, na których będą wytwarzane odpady oraz ścieki. W Studium wprowadzono zapisy regulujące gospodarkę wodno-ściekową oraz odpadową na tych terenach, dzięki czemu nie przewiduje się negatywnego wpływu na powierzchnię ziemi.

Krajobraz

W wyniku realizacji ustaleń Studium w zakresie lokalizacji terenów rozwoju zabudowy mieszkaniowej i usługowej krajobraz nie ulegnie znacznemu przekształceniu. Obszary te obejmują przede wszystkim zwarte jednostki osadnicze, w których możliwe będzie uzupełnianie istniejącej zabudowy.

W celu stworzenia i zachowania ładu przestrzennego w Studium wprowadzono zasady i wskaźniki dotyczące zagospodarowania i użytkowania terenu. Wyznaczono także kierunki w zakresie ochrony walorów krajobrazowych.

Elementami mogącymi stanowić wyróżniki krajobrazowe mogą być obiekty wprowadzone na terenach US oddalonych od zabudowań. Jednak na terenach wyznaczonych w strefie III przyrodniczo-ekotonowej, nie dopuszcza się lokalizacji budynków.

Nie przewiduje się aby wyznaczone w dokumencie tereny rozwoju zabudowy mieszkaniowej i usługowej wpłynęły negatywnie na krajobraz.

Powietrze

W fazie wznoszenia nowych obiektów budowlanych nastąpi czasowe oddziaływanie na powietrze atmosferyczne, związane z pracą urządzeń budowlanych oraz transportem materiałów na plac budowy. Może wystąpić pogorszenie warunków akustycznych i zanieczyszczenie pyłowe

powietrza, jednak nie przewiduje się, aby było to znaczące oddziaływanie. Prawdopodobnie po zakończeniu inwestycji uciążliwości te ustąpią. Będzie to, więc oddziaływanie bezpośrednie, chwilowe, o zasięgu lokalnym.

Na etapie eksploatacji obiektów może dochodzić do kumulacji zanieczyszczeń emitowanych z istniejących indywidualnych systemów grzewczych oraz nowych budynków. Ponadto na terenach usługowych prawdopodobne jest zwiększenie ruchu kołowego i emisji spalin oraz pyłów. Tereny zlokalizowane wzdłuż istniejących dróg, zwłaszcza w pobliżu drogi wojewódzkiej mogą być narażone na dopływ szkodliwych substancji z transportu kołowego.

W Studium wprowadzono zapisy mające na celu ograniczenie negatywnego wpływu ustaleń dokumentu na powietrze. Przy dostosowaniu się do ustaleń dokumentu, ryzyko skażenia powietrza na skutek wprowadzania szkodliwych substancji z indywidualnych źródeł grzewczych jest niewielkie. Ze względu na wyznaczenie terenów rozwoju zabudowy mieszkaniowej i usługowej w obszarach o wykształconej strukturze osadniczej, nie przewiduje się negatywnego oddziaływania na środowisko.

Klimat

Tereny mieszkaniowe i usługowe zostały wyznaczone na obszarach w znacznym stopniu zabudowanych. Wprowadzenie nowych obiektów nie będzie miało większego znaczenia na klimat regionu. W Studium uwzględniono działania mające na celu dostosowanie się do zmian klimatycznych. Nie przewiduje się wystąpienia negatywnego oddziaływania na środowisko.

Zasoby naturalne

Projekt Studium w sposób prawidłowy wykorzystuje zasoby środowiska przyrodniczego. Pod zabudowę mieszkaniową i usługową zostają przeznaczone tereny w znacznym stopniu zainwestowane. Obszary te zostały już przekształcone przez człowieka. Nie występują tu cenne zbiorowiska roślinne ani znaczące siedliska zwierząt. W terenach oznaczonych symbolem US, umiejscowionych w dolinach rzecznych, nie przewiduje się wprowadzenia budynków. Najcenniejsze pod względem przyrodniczym powierzchnie gminy pozostaną wolne od zabudowy. Nie przewiduje się, aby wprowadzenie zabudowy mieszkaniowej i usługowej w obszarach wskazanych w Studium wiązało się z negatywnym oddziaływaniem na zasoby naturalne.

Zabytki i dobra materialne

Występujące na terenie gminy obiekty wpisane do rejestru zabytków oraz gminnej ewidencji zabytków zgodnie z przepisami odrębnymi zostały objęte ochroną. Wskazane jest również zachowanie i konserwacja historycznych układów przestrzennych oraz dążenie do eliminacji elementów uznanych za zniekształcające historyczne założenia i rekonstrukcji zniszczonych obiektów. Ochronie podlegają również stanowiska archeologiczne. W Studium zaproponowano wyznaczenie Studziańskiego parku kulturowego mającego na celu ochronę dziedzictwa kulturowego. Zatem w tym przypadku można mówić o oddziaływaniu pozytywnym pośrednim i bezpośrednim, długoterminowym, o zasięgu lokalnym.

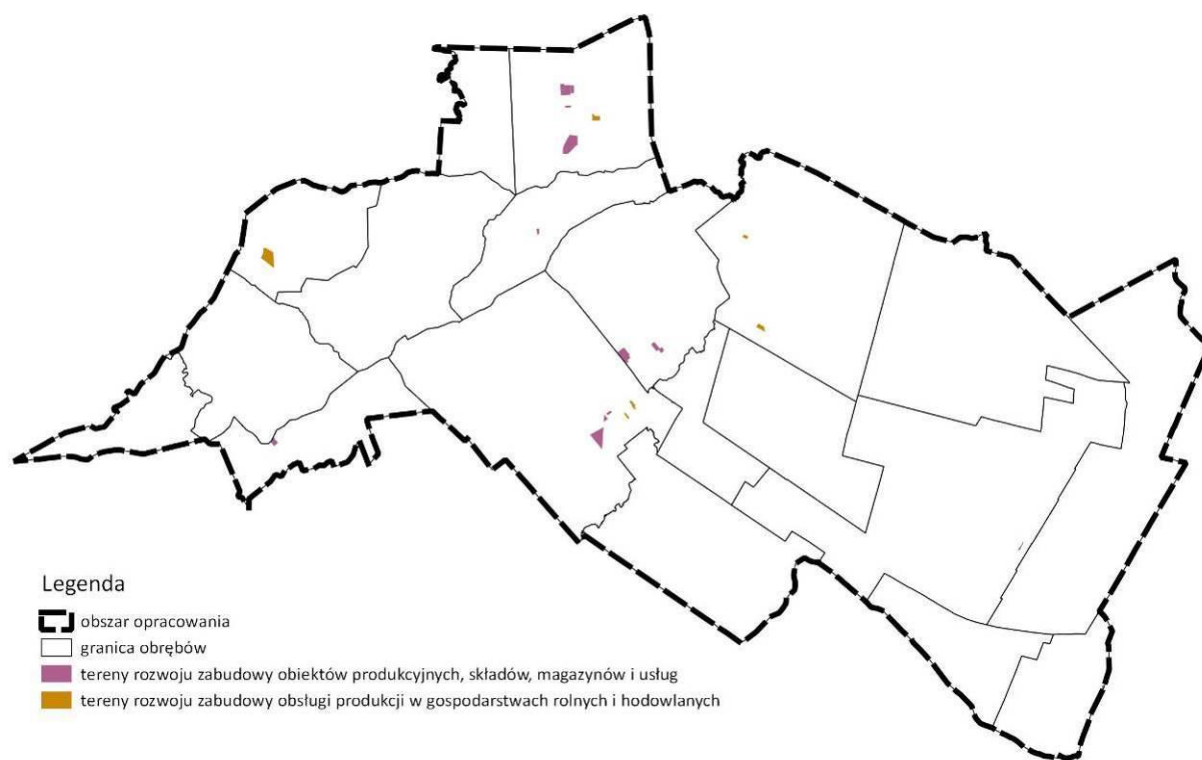
9.2. Tereny rozwoju zabudowy przemysłowej oraz obsługi produkcji w gospodarstwach rolnych i hodowlanych

Do obszarów przemysłowych oraz obsługi produkcji rolniczej, zgodnie z kierunkami zagospodarowania przestrzennego wyznaczonymi w Studium, zaliczono:

- tereny rozwoju zabudowy obiektów produkcyjnych, składów, magazynów i usług – PU,

- tereny rozwoju zabudowy obsługi produkcji w gospodarstwach rolnych i hodowlanych – RU.

Część terenów wyznaczonych w Studium obejmuje istniejące zakłady przemysłowe i produkcyjne oraz duże obiekty inwentarskie. Obszary wprowadzone na powierzchniach dotąd niezainwestowanych znajdują się w Łomazach (południowa część, przy drodze wojewódzkiej) i Dubowie – tereny PU oraz w Burwinie – teren RU. Pozostałe tereny koncentrują się w obrębach Łomazy I i Łomazy II oraz w Dubowie. Pojedyncze obszary zlokalizowane są także w Kozłach, Bielanych, Studziance i Huszczy II (Ryc. 28). Obszary RU obejmujące istniejące zabudowania inwentarskie bądź obiekty związane z produkcją roślinną, zlokalizowane są w sąsiedztwie terenów MU (rozwoju zabudowy mieszkaniowo usługowej). Obszary PU z istniejącą zabudową produkcyjną znajdują się w sąsiedztwie terenów MU bądź U (rozwoju zabudowy usługowej). Nowe obszary przemysłowe i produkcyjne zlokalizowane są poza zwartą zabudową mieszkaniową. Przedmiotowe tereny zostały wprowadzone poza Przyrodniczym Systemem Gminy oraz istniejącymi i projektowanymi formami ochrony przyrody.

Ryc. 28. Rozmieszczenie terenów oznaczonych symbolami PU oraz RU

Zastosowane rozwiązania w zakresie ochrony środowiska dotyczące terenów rozwoju przemysłu i obsługi produkcji rolniczej

Minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej:

- tereny rozwoju zabudowy obiektów produkcyjnych, składów, magazynów i usług PU – 15% działki budowlanej,

- tereny rozwoju zabudowy obsługi produkcji w gospodarstwach rolnych i hodowlanych RU – 20% działki budowlanej.

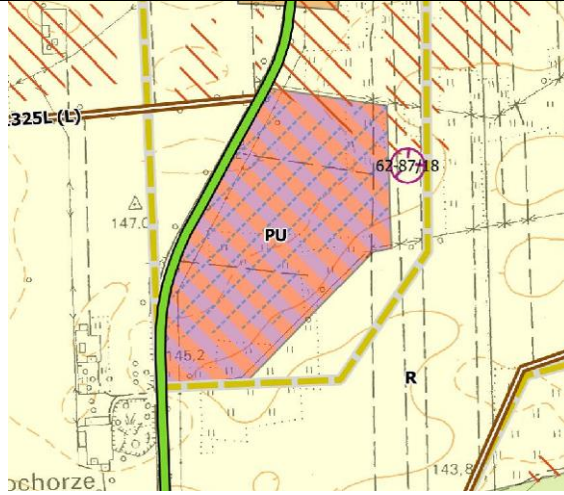
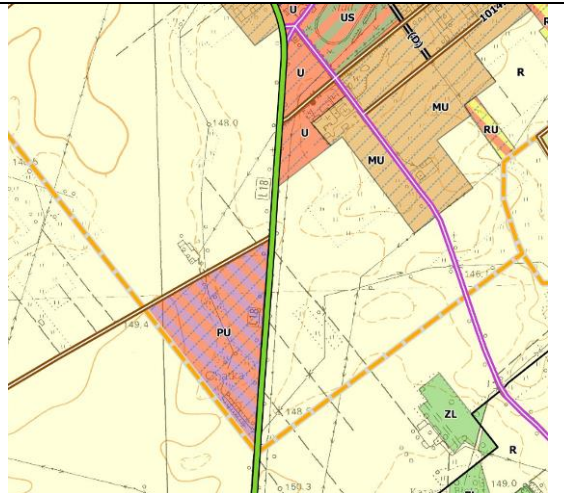
W zakresie **ochrony powietrza, wód powierzchniowych i podziemnych, adaptacji do klimatu** zastosowanie mają te same ustalenia Studium, co w przypadku terenów mieszkaniowych i usługowych.

Inne ustalenia z zakresu ochrony środowiska, zdrowia i życia ludzi:

Należy uwzględnić ograniczenia w lokalizowaniu zabudowy, które wynikają z przepisów odrębnych, dotyczy to m.in.:

- odległości lokalizowania zabudowy od ciągów komunikacyjnych,
- pasów technologicznych wzdłuż linii elektroenergetycznych,
- stref związanych z ograniczeniami w lokalizowaniu zabudowy w odległości 50 m i 150 m od cmentarzy,
- odległości lokalizowania zabudowy od pomników przyrody,
- odległości lokalizowania zabudowy od brzegów rzek jezior i innych zbiorników wodnych.

Projektowane obszary rozwoju zabudowy przemysłowej oraz obsługi produkcji w gospodarstwach rolnych i hodowlanych dotąd niezainwestowane

Lokalizacja: Dubów (południowa część obrębu, przy drodze wojewódzkiej). Uwarunkowania: - tereny rolnicze,- niski stopień zagrożenia głównego użytkowego poziomu wód podziemnych. Kierunki: - tereny rozwoju zabudowy obiektów produkcyjnych, składów, magazynów i usług – PU,- strefa I – mieszkalno-usługowa (podstrefa B).	
Lokalizacja: Łomazy II (południowa część obrębu, przy drodze wojewódzkiej). Uwarunkowania: - tereny rolnicze,- niski stopień zagrożenia głównego użytkowego poziomu wód podziemnych- rów melioracyjny. Kierunki: - tereny rozwoju zabudowy obiektów produkcyjnych, składów, magazynów i usług – PU,- strefa I – mieszkalno-usługowa (podstrefa A).	

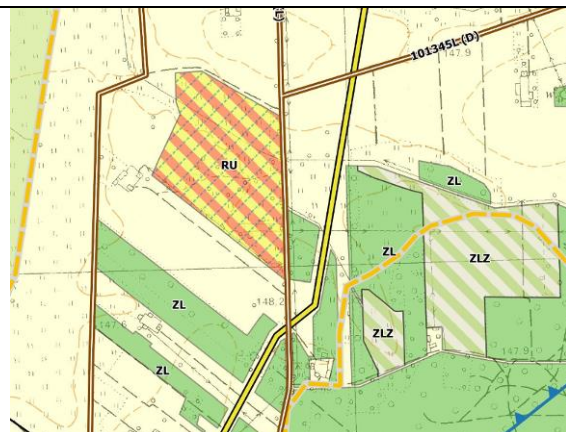
Lokalizacja: Burwin (zachodnia część obrębu, przy drodze powiatowej).

Uwarunkowania:

- tereny rolnicze, łąki, zarastające oczka wodne,
- GZWP,
- niski stopień zagrożenia głównego użytkowego poziomu wód podziemnych,
- rów melioracyjny.

Kierunki:

- tereny rozwoju zabudowy obiektów produkcyjnych, składów, magazynów i usług – RU,
- strefa II – produkcji rolniczej.

Rodzaj przewidywanego oddziaływania

Na obszarach przeznaczonych pod rozwój zabudowy przemysłowej oraz obsługi produkcji w gospodarstwach rolnych i hodowlanych przewiduje się wystąpienie oddziaływania zróżnicowanego::

- dla terenów zainwestowanych – brak istotnego oddziaływania, zachowanie stanu istniejącego;
- dla terenów zainwestowanych, na których możliwe jest wprowadzenie nowych obiektów produkcyjnych, usługowych, magazynów itp. – możliwe oddziaływanie słabe negatywne;
- dla terenów niezainwestowanych – możliwe oddziaływanie negatywne.

Na obszarach PU oraz RU możliwe jest wprowadzenie przedsięwzięć mogących negatywnie oddziaływać na środowisko zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. 2016 poz. 71). Na obecnym etapie nie ma możliwości określenia jakie i czy w ogóle na tych terenach będą realizowane inwestycje uciążliwe. Zgodnie jednak z zasadą przezorności w ocenie oddziaływań na środowisko zakłada się, że istnieje możliwość negatywnego oddziaływania.

Charakterystyka przewidywanych oddziaływań na poszczególne komponenty środowiska

Ludzie

Oddziaływanie akustyczne na terenach zabudowy chronionej może mieć miejsce w przypadku lokalizacji obiektów przemysłowych bądź obsługi produkcji rolniczej w bezpośrednim sąsiedztwie budynków mieszkalnych, usługowych bądź zagród. Oddziaływanie to powinno być związane jedynie z fazą realizacji przedsięwzięć. Może mieć ono charakter bezpośredni, ale krótkoterminowy lub chwilowy, o znaczeniu lokalnym, skumulowane z hałasem generowanym wzdłuż dróg. Na etapie eksploatacji obiektów na terenach PU i RU inwestorzy będą zobligowani do ograniczenia uciążliwości akustycznej mogącej powodować przekroczenia norm na terenach objętych ochroną przed hałasem, zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. z 2012 poz.1109).

Rośliny

Podobnie jak w przypadku wprowadzenia terenów mieszkaniowych i usługowych, w miejscu powstawania nowych obiektów budowlanych na terenie dotychczas niezainwestowanym nastąpi lokalne, bezpośrednie i długoterminowe lub stałe zubożenie albo zlikwidowanie istniejącej roślinności oraz zmniejszeniu ulegnie powierzchnia biologicznie czynna. Wszystkie obszary zostały wyznaczone poza terenami o dużych walorach przyrodniczych.

Zwierzęta oraz korytarze ekologiczne

Ustalenia planu w zakresie lokalizacji terenów rozwoju przemysłu i obsługi produkcji rolniczej, nie powinny stworzyć istotnego zagrożenia dla fauny terenu, aczkolwiek wprowadzenie nowych obszarów zabudowy zmienia dotychczasowe funkcjonowanie potencjalnie występujących tam gatunków zwierząt, przekształcając ich siedliska i zmuszając do migracji. Będzie to oddziaływanie bezpośrednie, długoterminowe, o charakterze lokalnym. Przedmiotowe obszary zlokalizowane są poza korytarzami ekologicznymi.

Nie przewiduje się, aby przyjęte w Studium rozwiązania w zakresie terenów rozwoju przemysłu i obsługi produkcji, miały istotny negatywny wpływ na faunę zarówno lokalną, jak i krajową.

Różnorodność biologiczna

Realizacja ustaleń Studium punktowo spowoduje utratę istniejących siedlisk w wyniku zabudowania terenu do tej pory niezainwestowanego. Zmiany te nie powinny jednak wpłynąć na bioróżnorodność w regionu, gdyż pod inwestowanie zostają przeznaczone obszary o przeciętnych walorach przyrodniczych. Ze względu na skalę ubytków przyrodniczych nie przewiduje się negatywnego wpływu ustaleń dokumentu na bioróżnorodność.

Obszary Natura 2000 i inne formy ochrony przyrody

Nie przewiduje się negatywnego wpływu.

Wody podziemne i powierzchniowe

Wprowadzenie zabudowy przemysłowej i obiektów obsługi produkcji rolniczej nie powinno przyczynić się do pogorszenia stanu jakościowego i ilościowego wód powierzchniowych i podziemnych. Istniejących zakłady i gospodarstwa zobligowane są do odprowadzania ścieków w sposób niezagrażający środowisku. W przypadku nowych inwestycji zostaną również zastosowane rozwiązania minimalizujące ryzyko skażenia wód. W Studium wprowadzono szereg zapisów z zakresu ochrony wód, które mają również zastosowanie w przypadku terenów oznaczonych symbolami PU i RU.

Powierzchnia ziemi

Do niekorzystnych przekształceń terenu, związanych z realizacją ustaleń Studium, dojdzie podczas prowadzenia wszelkich prac budowlanych. Przeznaczenie terenu na cele rozwoju zabudowy przemysłowej i obiektów obsługi rolnictwa, będzie skutkowało trwałym zniszczeniem pokrywy glebowej. Przekształcenie profilu glebowego zaistnieje wszędzie tam, gdzie prowadzone będą prace budowlane (wykopy pod fundamenty nowych budynków, budowa dróg). Wystąpią zatem oddziaływania bezpośrednie, długoterminowe i stałe o charakterze lokalnym, na skutek zajmowania gruntów pod zabudowę oraz chwilowe, związane z etapem prowadzenia prac budowlanych (czasowe deformacje terenu, wykopy itp.).

Realizacja ustaleń Studium nie powinna wiązać się z zanieczyszczeniem gleby lub ziemi pod warunkiem prowadzenia prawidłowej gospodarki odpadami i ściekami.

Krajobraz

Przekształcenia krajobrazu będą szczególnie zauważalne w miejscu wprowadzenia nowych obiektów kubaturowych. Ze względu na charakter planowanej zabudowy mogą to być elementy dysharmonijne, wyróżniające się w terenie, szczególnie, na obszarach w sąsiedztwie, których nie ma terenów o podobnym przeznaczeniu. Będzie to oddziaływanie pośrednie, długoterminowe bądź stałe, o znaczeniu lokalnym. W przypadku pozostałych terenów obszary rozwoju przemysłu i obiektów obsługi rolnictwa zostały wyznaczona na działkach w całości bądź częściowo zainwestowanych.

Powietrze

W fazie wznoszenia nowych obiektów budowlanych nastąpi czasowe oddziaływanie na powietrze atmosferyczne, związane z pracą urządzeń budowlanych oraz transportem materiałów na plac budowy. Może wystąpić pogorszenie warunków akustycznych i zanieczyszczenie pyłowe powietrza, jednak nie przewiduje się, aby było to znaczące oddziaływanie. Prawdopodobnie po zakończeniu inwestycji uciążliwości te ustąpią. Będzie to, więc oddziaływanie bezpośrednie, chwilowe, o zasięgu lokalnym.

Na etapie eksploatacji obiektów może dochodzić do kumulacji zanieczyszczeń związanych z niską emisją, nasileniem ruchu kołowego oraz w zależności od rodzaju technologii w zakładach produkcyjnych innych substancji. emitowanych z istniejących indywidualnych systemów grzewczych oraz nowych budynków.

W Studium wprowadzono zapisy mające na celu ograniczenie negatywnego wpływu ustaleń dokumentu na powietrze. Przy dostosowaniu się do ustaleń dokumentu, ryzyko skażenia powietrza na skutek wprowadzania szkodliwych substancji jest niewielkie. Ewentualne oddziaływanie negatywne będzie miało charakter pośredni, średnio-, długoterminowy lub stały, o znaczeniu lokalnym.

Klimat

W Studium uwzględniono działania mające na celu dostosowanie się do zmian klimatycznych. Na obecnym etapie ze względu na ogólnikowy charakter dokumentu nie ma możliwości jednoznacznej oceny wpływu potencjalnych inwestycji na zmiany klimatyczne. Rozwój obiektów inwentarskich oraz zakładów przemysłowych może wiązać się z emisją gazów cieplarnianych do atmosfery. O potencjalnym negatywnym oddziaływaniu, będącym skutkiem wprowadzonych w Studium ustaleń można mówić jedynie w przypadku terenów dotąd niezainwestowanych.

Zasoby naturalne:

Tereny przemysłowe i rozwoju zabudowy obsługi produkcji rolniczej zostały wprowadzone poza obszarami o najwyższych walorach przyrodniczych, nie przewiduje się zatem, aby ustalenia studium w tym zakresie wiązały się z negatywnym oddziaływaniem na zasoby naturalne.

Zabytki i dobra materialne:

W obrębie terenów rozwoju zabudowy obiektów produkcyjnych, składów, magazynów i usług oraz rozwoju zabudowy obsługi produkcji w gospodarstwach rolnych i hodowlanych, ani w ich sąsiedztwie nie ma zlokalizowanych zabytków, ani stanowisk archeologicznych.

Ryzyko wystąpienia poważnych awarii

Zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska przez poważną awarię rozumie się *zdarzenie, w szczególności emisję, pożar lub eksplozję, powstałe w trakcie procesu przemysłowego,*

magazynowania lub transportu, w których występuje jedna lub więcej niebezpiecznych substancji, prowadzące do natychmiastowego powstania zagrożenia życia lub zdrowia ludzi lub środowiska lub powstania takiego zagrożenia z opóźnieniem. O zaliczeniu zakładu do kategorii o zwiększonym ryzyku lub o dużym ryzyku wystąpienia poważnych awarii decyduje Minister ds. Gospodarki w porozumieniu z Ministrem ds. Zdrowia, Ministrem ds. Wewnętrznych i Ministrem ds. Ochrony Środowiska (Dz. U. 2002 Nr 58 poz. 535 z dnia 9 kwietnia 2002 ze zm.).

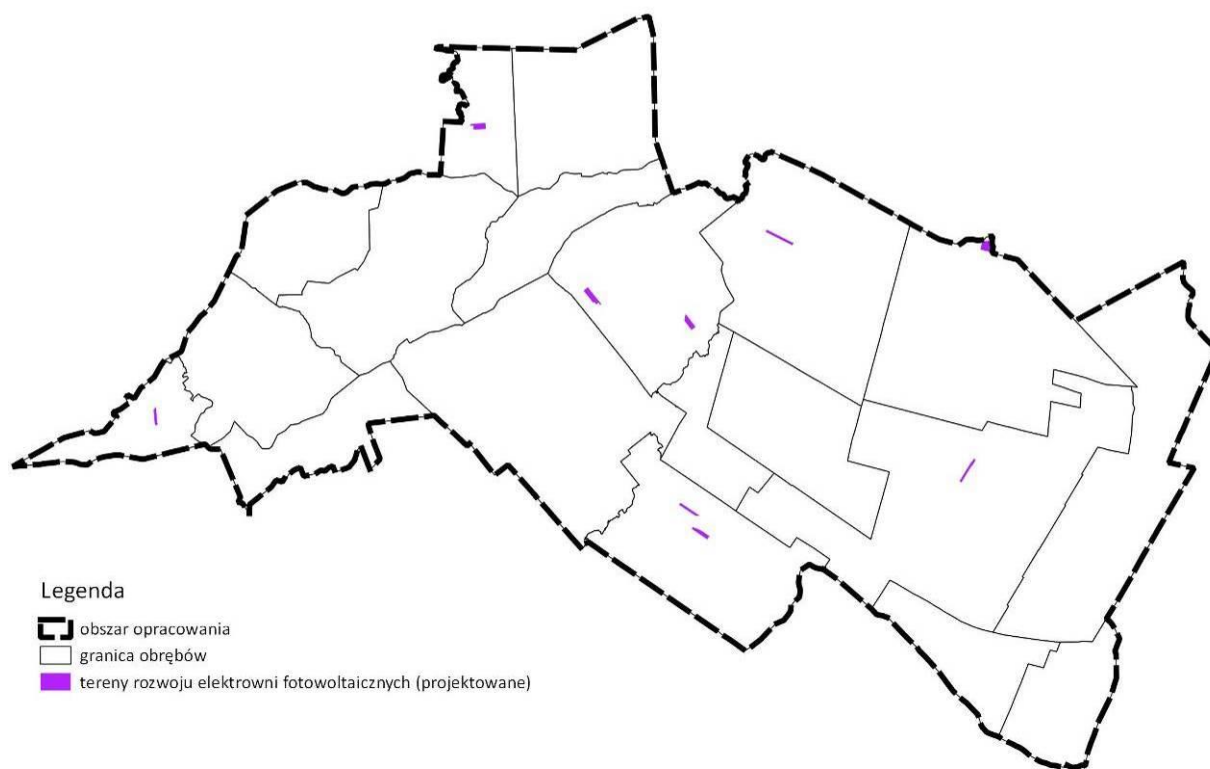
Na terenie objętym opracowaniem obecnie nie ma zakładów o zwiększonym lub dużym ryzyku wystąpienia poważnych awarii i nie planuje się ich wprowadzenia.

9.3. Tereny rozwoju obiektów produkcyjnych – elektrownie fotowoltaiczne

W kierunkach zagospodarowania przestrzennego wyznaczono:

- PEF – tereny rozwoju obiektów produkcyjnych – elektrownia fotowoltaiczna.

Wszystkie tereny przeznaczone pod elektrownie fotowoltaiczne zlokalizowane są na terenach niezabudowanych, rozproszonych na całym obszarze gminy (obrębów Łomazy I, Studzianka, Jusaki-Zarzeka, Koszoły, Huszcza II, Wola Dubowska, Wólka Korczowska (Ryc. 29). Część terenów została wyznaczona w sąsiedztwie obszarów oznaczonych symbolem MU. W Huszczy II i Koszołach elektrownie planowane są w sąsiedztwie terenów niezabudowanych i zalesionych. Wszystkie obszary są położone poza strefą przyrodniczo-ekotonową oraz terenem i obiektami objętymi ochroną przyrodniczą. Dopuszcza się urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł o mocy przekraczającej 100 kW. Tereny te ze względu na bardzo rzadko spotykany rodzaj zabudowy zostały wskazane wyłącznie na wniosek właścicieli poszczególnych działek. W Kopytniku, na działce nr 111/1 oraz 111/2 znajduje się istniejąca instalacja fotowoltaiczna.

Ryc. 29. Lokalizacja projektowanych terenów przeznaczonych pod elektrownie fotowoltaiczne

Zastosowane rozwiązania w zakresie ochrony środowiska dotyczące terenów przeznaczonych pod elektrownie fotowoltaiczne

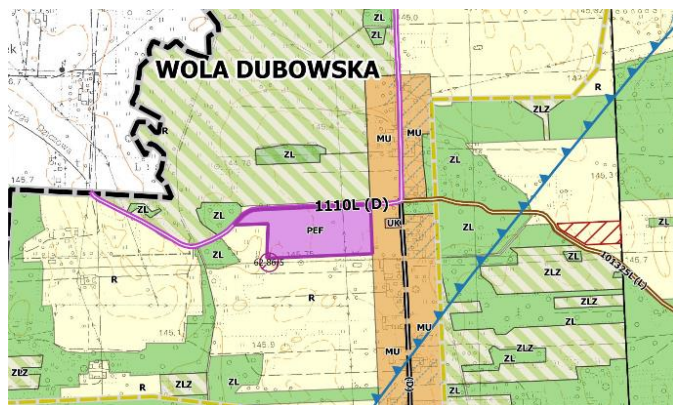
Minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej – 15% działki budowlanej.

Przyjmuje się, że zasięg stref ochronnych związanych z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu, wyznaczonych od elektrowni fotowoltaicznych mieści się w obrębie nieruchomości, na których dopuszczono lokalizowanie tych elektrowni. Zatem granice tych stref są tożsame z granicami terenów, na których mogą być lokalizowane urządzenia elektrowni fotowoltaicznych (tereny PEF).

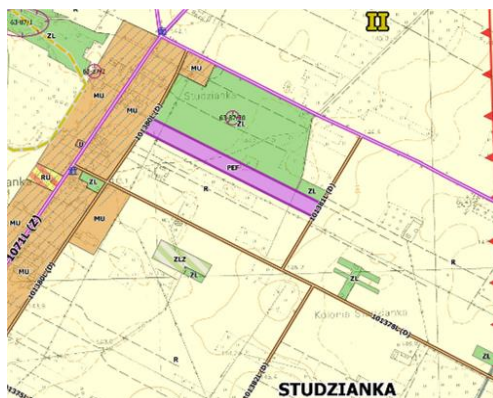
W zakresie *ochrony zdrowia i życia ludzi, stanu powietrza, wód powierzchniowych i podziemnych, adaptacji do klimatu* zastosowanie mają te same ustalenia Studium, co w przypadku pozostałych terenów.

Lokalizacja i otoczenie nowych terenów przeznaczonych pod elektrownie fotowoltaiczne

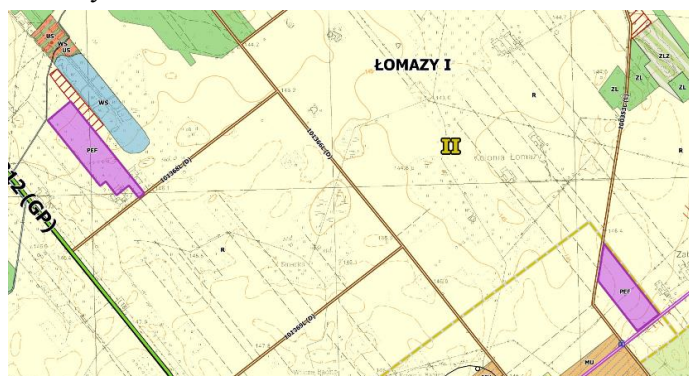
Wola Dubowska

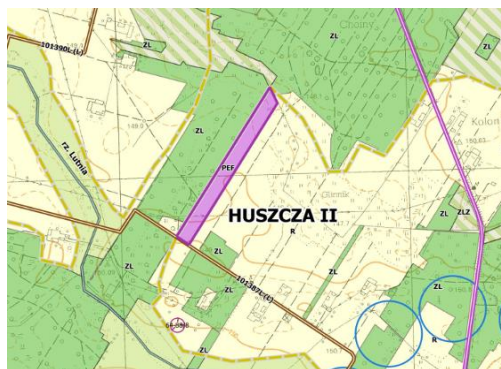
Studzianka

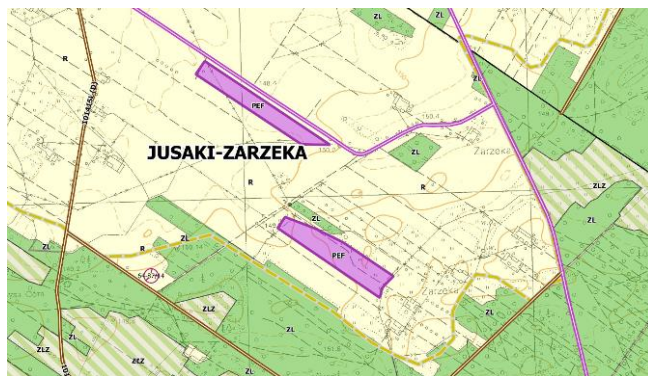
Łomazy I

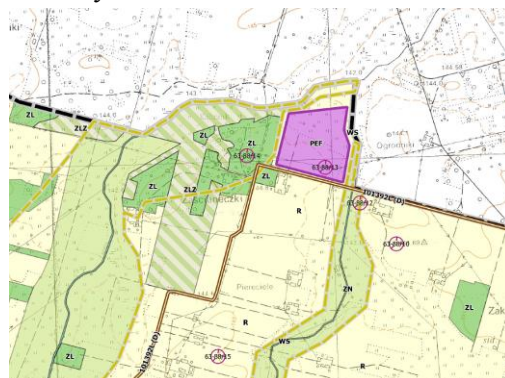
Huszczka II

Jusaki-Zarzeka

Koszoly

Wólka Korczowska

Rodzaj przewidywanego oddziaływania

Na obszarach przeznaczonych pod elektrownie fotowoltaiczne przewiduje się wystąpienie oddziaływania słabego negatywnego, ze względu na zajęcie powierzchni dotąd niezainwestowanych.

Charakterystyka przewidywanych oddziaływań na poszczególne komponenty środowiska

Ludzie

Oddziaływanie akustyczne na tereny zabudowy chronionej może mieć miejsce tylko na etapie realizacji inwestycji, zlokalizowane w pobliżu zabudowań. Może mieć ono charakter bezpośredni, ale krótkoterminowy lub chwilowy, o znaczeniu lokalnym. W przypadku oddziaływań elektromagnetycznych, zgodnie z obowiązującymi normami obiekty emitujące pola będą musiały być zlokalizowane w odpowiedniej odległości od zabudowań przeznaczonych na stały bądź tymczasowy pobyt ludzi.

Nie przewiduje się aby elektrownie fotowoltaiczne miały negatywny wpływ na ludzi podczas eksploatacji.

Rośliny

Podobnie jak w przypadku wprowadzenia innych terenów inwestycyjnych, w miejscu powstawania nowych obiektów nastąpi lokalne, bezpośrednie i długoterminowe lub stałe zubożenie albo zlikwidowanie istniejącej roślinności oraz zmniejszeniu ulegnie powierzchnia biologicznie czynna.

Zwierzęta, bioróżnorodność i korytarze ekologiczne

Lokalizacja paneli słonecznych może wiązać się z oddziaływaniem na dzikie gatunki zwierząt, w szczególności ptaków i owadów. Zajęte zostaną tereny rolnicze, co może skutkować bezpośrednią utratą siedlisk lęgowych, zwłaszcza gatunków gniazdujących przy ziemi. Większe straty będą dotyczyły obszarów łąk niż pól uprawnych, zwłaszcza tych zlokalizowanych w pobliżu zbiorników wodnych, gdzie można się spodziewać gniazdowania znacznie większej liczby gatunków. Przypadek taki ma miejsce w obrębie Łomazy II w sąsiedztwie nieistniejącej cegielni i powyrobiskowych zbiorników wodnych. Teren ten jednak, ze względu na prowadzoną w przeszłości eksploatację surowców mineralnych został przekształcony, co obniża jego wartość przyrodniczą. Niemniej jednak poza bezpośrednią utratą lub fragmentacją siedlisk prowadzącą do opuszczenia miejsc gniazdowania można spodziewać się kolizji ptaków z panelami fotowoltaicznymi, przy próbie lądowania na panelach, które wskutek efektu odbicia lustrzanego będą imitowały taflę wody. Problem odbicia może również dotyczyć owadów składających jaja w wodzie (np. jętki, widelnice), które również mogą traktować panele jako obiekty wodne i składać na nich jaja, co w efekcie może oznaczać znaczny spadek sukcesu rozrodczego owadów a co za tym idzie ograniczenie zasobów pokarmowych dla ptaków. Kolejne potencjalne negatywne oddziaływanie związane jest z koniecznością odprowadzania pozyskanej energii. Budowa nowych linii energetycznych, w szczególności w sąsiedztwie obszarów wykorzystywanych intensywnie przez ptaki może znacznie zwiększyć ich śmiertelność w wyniku kolizji z elementami linii i porażenia prądem. W Studium wytyczono jednak tereny elektrowni fotowoltaicznych poza obszarami chronionymi, częściowo w pobliżu planowanych i istniejących zabudowań. Jak pokazują doświadczenia z krajów zachodniej Europy, lokalizacja paneli słonecznych na obszarach słabiej wykorzystywanych przez ptaki oraz charakteryzujących się niższą bioróżnorodnością nie ma przeszkód dla realizacji tego typu inwestycji. W przypadku pozostałych terenów na obecnym etapie nie jest możliwe jednoznaczne określenie czy i w jakim nasileniu wystąpi negatywne oddziaływanie na faunę. Potencjalny inwestor w toku uzyskiwania pozwolenia na budowę, w przypadku realizacji zabudowy systemami fotowoltaicznymi o powierzchni zabudowy nie mniejszej niż 1 ha, będzie zobligowany do uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, poprzedzoną informacją w zakresie m.in. planowanych rozwiązań sprzyjających ochronie środowiska i ograniczających negatywny wpływ przedsięwzięcia. Powierzchnia każdego wyznaczonego obszaru PEF przekracza 1 ha. Tereny planowanych elektrowni zlokalizowane są poza korytarzami ekologicznymi.

Biorąc pod uwagę powyższe, możliwe jest wystąpienie oddziaływania słabego negatywnego bądź negatywnego na zwierzęta o charakterze bezpośrednim i pośrednim, długoterminowym lub stałym, o znaczeniu lokalnym.

Obszary Natura 2000 i inne formy ochrony przyrody

Nie przewiduje się negatywnego wpływu.

Wody podziemne i powierzchniowe

Obiekty elektrowni fotowoltaicznej nie będą stanowiły zagrożenia dla wód podziemnych i powierzchniowych.

Powierzchnia ziemi

Do niekorzystnych przekształceń terenu, związanych z realizacją ustaleń Studium, dojdzie podczas prowadzenia wszelkich prac budowlanych. W przypadku paneli słonecznych do zniszczenia pokrywy glebowej może dochodzić jedynie punktowo. Natomiast przekształcenie profilu glebowego zaistnieje wszędzie tam, gdzie prowadzone będą prace budowlane (np. wykopy pod fundamenty, budowa dróg dojazdowych). Wystąpią zatem oddziaływania bezpośrednie, długoterminowe i stałe

o charakterze lokalnym, na skutek zajmowania gruntów pod zabudowę oraz chwilowe, związane z etapem prowadzenia prac budowlanych (czasowe deformacje terenu, wykopy itp.).

Eksploatacja terenów PEF nie będzie wiązać się z ryzykiem skażenia gleb.

Krajobraz

Usytuowanie elektrowni fotowoltaicznej na obszarach wskazanych w Studium nie będzie istotnie wpływał na walory krajobrazowe. Tereny PEF obejmują płaskie powierzchnie. Panele fotowoltaiczne są obiektami niskimi, nie mają kontrastowego koloru w stosunku do tła powierzchni ziemi z różnymi formami jej użytkowa, nie będą widoczne w nocy. Ponadto istnieje możliwość ich zamaskowania płotem ogradzającym inwestycje. Obszary elektrowni będą zajmować tereny słabo wyeksponowane. W związku z powyższym nie przewiduje się negatywnego oddziaływania na krajobraz.

Powietrze

Energia wytwarzana przez elektrownie fotowoltaiczne jest energią „czystą” ekologicznie, bazującą na odnawialnym źródle jakim jest słońce. Praca obiektów nie zanieczyszcza powietrza atmosferycznego. Farmy solarne są w swej istocie urządzeniami proekologicznymi, które w ogólnym bilansie ograniczają emisje do atmosfery zanieczyszczeń energetycznych.

Przedsięwzięcie w pozytywny sposób wpłynie na stan powietrza atmosferycznego. W trakcie eksploatacji inwestycji zostanie wytworzona, bez emisji do atmosfery gazów cieplarnianych, energia elektryczna. Dzięki tak uzyskanej energii w skali globalnej możliwym jest zredukowanie wytwarzania energii ze źródeł konwencjonalnych. Należy zatem, w tym kontekście uznać wyznaczenie terenów PEW w Studium za działanie pozytywne.

Klimat

Konstrukcja paneli fotowoltaicznych i same panele mogą spowodować niewielki spadek natężania bezpośredniego promieniowania słonecznego docierającego do powierzchni ziemi (zacienienie) dla fragmentów działek objętych przedsięwzięciem. Ze względu na powierzchnię terenów PEW nie przewiduje się jednak wystąpienia istotnych zmian w klimacie.

Zasoby naturalne

W Studium wskazuje się obszary, na których istnieje możliwość lokalizowania urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW – elektrowni fotowoltaicznych. Zapisy te pozwalają na wykorzystywanie odnawialnych zasobów środowiska, jakimi jest energia słoneczna.

Zabytki i dobra materialne

Tylko na jednym projektowanym obszarze elektrowni fotowoltaicznej, w sołectwie Koszoły, zlokalizowane jest stanowisko archeologiczne. W Studium zamieszczono zalecenia w zakresie ochrony i postępowania na tego typu obiektach. Nie przewiduje się negatywnego wpływu ustaleń dokumentu na zabytki i dobra materialne.

9.4. Teren górniczy

W kierunkach zagospodarowania przestrzennego wyznaczono jeden teren górniczy (PG), zlokalizowany w Woli Dubowskiej na działce ewidencyjnej nr 412. Obejmuje on obszar górniczy

średnioterminowym lub długoterminowym, lokalnym. Eksploatacja będzie związana z etapowym wyłączaniem terenu, a następnie po zakończeniu wydobywania z ponownym jego włączeniem, zgodnie z założonym kierunkiem rekultywacji. Oddziaływania negatywne będą generowane jedynie na etapie prowadzenia wydobywania i będą miały charakter czasowy.

Zwierzęta, bioróżnorodność i korytarze ekologiczne

Ustalenia diumstu wiążą się z likwidacją siedliska zwierząt dotychczas użytkujących ten teren. Ponadto wystąpią uciążliwości akustyczne związane z pracą ciężkiego sprzętu obsługującego teren, mogące odstraszać bytujące tam gatunki zwierząt (fauna leśna i polna). W rejonie planowanej inwestycji znajdują się rozległe tereny o zbliżonych cechach przyrodniczych. Utrata siedliska w rejonie planowanej kopalni, mimo potencjalnie negatywnego wpływu na faunę nie przyczyni się do całkowitej degradacji dotychczasowego miejsca bytowania zwierząt. Istnieje wysokie prawdopodobieństwo, że większość gatunków przeniesie się na sąsiednie tereny otwarte i leśne. Po zakończeniu eksploatacji teren zostanie poddany rekultywacji w kierunku wodno-leśnym, co mimo istotnych zmian siedliskowych, umożliwi zasiedlenie obszaru przez zwierzęta. W kontekście oddziaływania na zwierzęta, ustalenia studium ocenia się jako negatywne, bezpośrednie (niszczenie siedlisk) lub pośrednie (odstraszanie), średnioterminowe (do zakończenia wydobywania), o zasięgu lokalnym.

Planowana inwestycja nie przyczyni się do izolacji siedlisk i gatunków zwierząt. Nie wiąże się również z ograniczeniem populacji fauny regionu. Po zakończeniu eksploatacji przewiduje się zwiększenie lub przynajmniej przywrócenie dotychczasowego stanu bioróżnorodności i ustanie wszystkich oddziaływań negatywnych.

Obszary Natura 2000 i inne formy ochrony przyrody

Nie przewiduje się negatywnego wpływu.

Wody podziemne i powierzchniowe

W dokumencie wprowadzono ustalenia mające na celu ochronę wód podziemnych i powierzchniowych. Prowadzenie eksploatacji odkrywkowej złoża kruszywa naturalnego musi odbywać się w sposób gwarantujący ochronę wód podziemnych i powierzchniowych przed zanieczyszczeniem.

Eksploatacja kruszywa naturalnego może wiązać się z ingerencją w stosunki wodne na jej obszarze. Konieczne zatem jest dobranie odpowiednich rozwiązań hydrotechnicznych, w celu minimalizacji wpływu kopalni na stosunki hydrologiczne sąsiadujących terenów. Podstawą do ich zaprojektowania są badania geologiczno-hydrologiczne terenu, które zostaną przeprowadzone na etapie uzyskiwania stosownych zezwoleń w zakresie prowadzenia działalności wydobywczej. Punktowe prowadzenie eksploatacji kruszywa wiąże się ze zdecydowanie niższym ryzykiem zachwiania stosunków wodnych, niż duże kopalnie odkrywkowe. Jak pokazują doświadczenia z innych obiektów, kopalnie odkrywkowe piasku, w przeciwieństwie do eksploatacji węgla, z reguły nie przyczyniają się do zanieczyszczania środowiska wodnego. Nie powstają również duże ilości ścieków komunalnych.

Powierzchnia ziemi

Ustalenia dokumentu w zakresie terenu górniczego w największym zakresie będą powodowały negatywne oddziaływanie na litosferę. Górnictwo odkrywkowe wiąże się z częściową lub całkowitą degradacją powierzchni ziemi. Przekształcenie rzeźby terenu obejmuje wykonanie wykopów oraz składowanie urobku. Ponadto wydobywanie warstwy piasku i innych substancji mineralnych (z nakładu i przerostu) z obszaru odkrywki powoduje nieodwracalne zmiany w budowie

geologicznej terenu. Zajmowanie terenu będzie prowadzone sukcesywnie. W fazie eksploatacji kruszywa będą powstawały negatywne oddziaływania na powierzchnię ziemi, o charakterze bezpośrednim, stałym, lokalnym.

Krajobraz

W wyniku realizacji ustaleń studium na obszarze objętym opracowaniem krajobraz uleganie przekształceniu. Eksploatacja odkrywkowa wiąże się z istotnymi zmianami w krajobrazie. Powierzchnia terenu zostanie całkowicie przekształcona, co przyczyni się do trwałych zmian w fizjonomii krajobrazu. Etap eksploatacji wiąże się z powstaniem oddziaływań na krajobraz o charakterze negatywnym, bezpośrednim, średnioterminowym, lokalnym. Po zakończeniu eksploatacji i rekultywacji obszaru, w obrębie terenu analizy zostaną przywrócone funkcje przyrodnicze. Dzięki temu mogą powstać elementy o charakterze półnaturalnym, w sposób pozytywny urozmaicające aktualny krajobraz.

Powietrze

Źródłami emisji zanieczyszczeń do powietrza w trakcie eksploatacji obiektu będzie praca sprzętu urabiającego złoża oraz samochody ciężarowe. Na podstawie podobnych inwestycji można stwierdzić, że nie będzie dochodzić do przekroczeń dopuszczalnych stężeń zanieczyszczeń w powietrzu na skutek spalania paliw. Ewentualne ponadnormatywne wskazania, będą miały miejsce w bezpośrednim otoczeniu pracującego sprzętu, ale ich charakter można ocenić jako chwilowy i nie wpłynę na stan powietrza w rejonie przedsięwzięcia. W celu ograniczenia nadmiernego pylenia prace eksploatacyjne, przeładunkowe i transportowe mogą być wykonywane z użyciem kruszywa w stanie wilgotnym. Ponadto w okresie suszy hałdy surowca oraz drogi transportowe mogą być zraszane.

Nie przewiduje się aby ustalenia planu wpłynęły negatywnie na jakość powietrza atmosferycznego – brak istotnego oddziaływania.

Klimat

Wyznaczony w ramach studium teren górniczy będzie odporny na zmiany klimatyczne i epizody ekstremalnych zjawisk meteorologicznych. Obiekty zlokalizowane w ramach inwestycji będą miały charakter tymczasowy i będą umieszczone na specjalnie wytyczonym do tego celu terenie. Wystąpienie niekorzystnych zjawisk pogodowych może wpłynąć na przestój w prowadzeniu działalności wydobywczej, ale nie przyczyni się do trwałego jej uniemożliwienia.

Zasoby naturalne

Projekt studium w sposób prawidłowy wykorzystuje zasoby środowiska przyrodniczego. Eksploatacja będzie odbywała się w miejscu występowania złoża kruszywa naturalnego. Eksploatacja kruszywa naturalnego przyczyni się do uszczuplenia jego zasobów. Jest to jednak kopalina pospolita, a jednocześnie niezbędną w budownictwie. Ocenia się zatem, że planowana w granicach planu działalność wydobywcza będzie prowadzona zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju. Po zakończeniu eksploatacji teren zostanie poddany rekultywacji.

Zabytki i dobra materialne

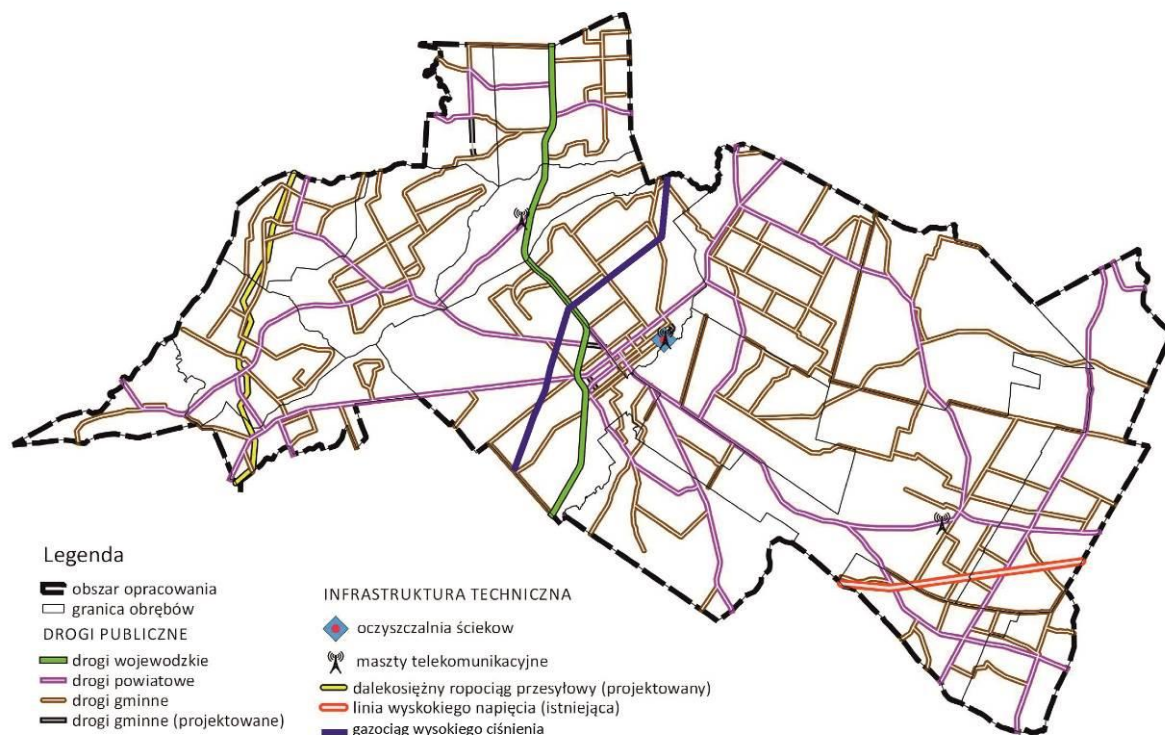
Nie przewiduje się negatywnego wpływu.

9.5. Tereny rozwoju zabudowy obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej oraz dróg, linii elektroenergetycznej wysokiego napięcia i ropociągu

Do terenów związanych z infrastrukturą techniczną i drogową, zgodnie z kierunkami zagospodarowania przestrzennego wyznaczonymi w Studium, zaliczono:

- tereny rozwoju zabudowy obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej – IT,
- drogi publiczne:
 - droga wojewódzka,
 - drogi powiatowe,
 - drogi gminne
 - projektowane drogi gminne;
- linia elektroenergetyczna wysokiego napięcia,
- projektowany dalekosiężny ropociąg przesyłowy,
- projektowany gazociąg wysokiego ciśnienia.

Tereny oznaczone symbolem IT obejmują trzy maszty telekomunikacyjne zlokalizowane w Łomazach, Bielanych i Huszczy II, a także oczyszczalnię ścieków w Łomazach (Ryc. 30). W Studium projektuje się trzy nowe drogi gminne. Pozostały układ sieci drogowej stanowią istniejące ciągi komunikacyjne. W dokumencie uwzględniona została istniejąca linia wysokiego napięcia, zlokalizowana w południowo-wschodniej części gminy a także projektowany dalekosiężny ropociąg, który jest elementem infrastruktury o strategicznym znaczeniu dla kraju. Planowana inwestycja została ujęta w Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 oraz Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego z 2015 roku, gdzie trasa przebiegu rurociągu została wskazana orientacyjnie a uszczegółowiona poprzez przyjęcie uchwały Nr XXII/162/17 Rady gminy Łomazy z dnia 31 maja 2017 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Łomazy w korytarzu lokalizacji ropociągu. Wzdłuż ropociągu zostanie wyznaczona strefa bezpieczeństwa szerokości minimalnej 20 m.

Ryc. 30. Lokalizacja projektowanych terenów związanych z infrastrukturą techniczną i drogową

Zastosowane rozwiązania w zakresie ochrony środowiska dotyczące terenów związanych z infrastrukturą techniczną i drogową

Dla terenów oznaczonych symbolem IT minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej wyniesie 30% działki budowlanej.

Dla terenu przeznaczanego pod realizację ropociągu przyjmuje się następujące zasady:

- przy realizacji rurociągu naftowego na obszarach chronionych przyrodniczo należy zachować szczególną dbałość o maksymalne ograniczenie negatywnego oddziaływania inwestycji na środowisko przyrodnicze poprzez zastosowanie rozwiązań technicznych i technologicznych minimalizujących prawdopodobieństwo wystąpienia awarii oraz ewentualnych skutków w przypadku jej zaistnienia;
- przy realizacji planowanej inwestycji wymaga się zastosowania rozwiązań technologicznych w pełni zabezpieczających wody podziemne silnie zagrożone migracją zanieczyszczeń oraz rozwiązań spełniających uwarunkowania wynikające z ochrony Głównych Zbiorników Podziemnych;
- w odniesieniu do istniejących terenów leśnych i zadrzewień, ustala się ograniczenie wycinki drzew do niezbędnego minimum wynikającego z potrzeb inwestycyjnych rurociągu naftowego;
- w stosunku do terenów przekształconych w trakcie realizacji inwestycji wymaga się odtworzenia ukształtowania i przywrócenia pierwotnych funkcji terenu uwzględniając przy tym ograniczenia obowiązujące w strefie bezpieczeństwa rurociągu naftowego;

- przy lokalizacji rurociągu naftowego obowiązuje zasada wyznaczenia jego przebiegu w sposób bezkolizyjny w stosunku do udokumentowanych złóż kopalin, z zachowaniem procedur określonych w przepisach odrębnych;
- przy realizacji rurociągu naftowego obowiązuje pełna ochrona obiektów i obszarów stanowiących dziedzictwo kulturowe oraz zachowanie przestrzeni historycznie ukształtowanej, na warunkach szczegółowo określonych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego gmin;
- realizacja inwestycji wymaga uwzględnienia wytycznych konserwatorskich, w tym szczególnych w przypadku wystąpienia prac budowlanych na terenach objętych granicami stref ochrony konserwatorskiej stanowisk archeologicznych.

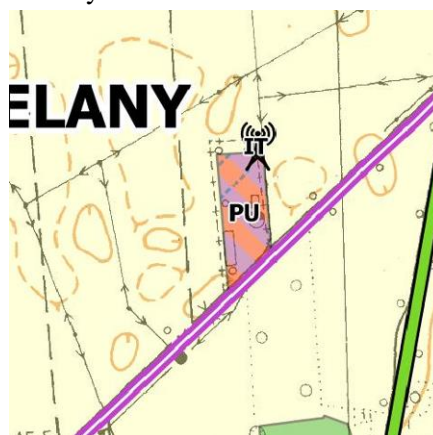
W zakresie **ochrony zdrowia i życia ludzi, stanu powietrza, wód powierzchniowych i podziemnych, adaptacji do klimatu** zastosowanie mają te same ustalenia Studium, co w przypadku pozostałych terenów.

Lokalizacja i otoczenie terenów rozwoju zabudowy obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej

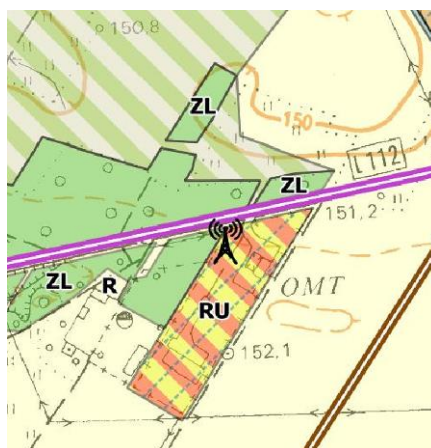
Łomazy

Bielany

Huszcza II

Rodzaj przewidywanego oddziaływania terenów związanych z infrastrukturą techniczną i drogową

Na przedmiotowych obszarach przewiduje się wystąpienie oddziaływania zróżnicowanego::

- dla terenów zainwestowanych – brak istotnego oddziaływania, zachowanie stanu istniejącego,
- dla terenów nowych dróg gminnych oraz projektowanych ropociągu i gazociągu – możliwe oddziaływanie słabe negatywne.

Na obszarach, wyznaczonych w miejscu istniejących dróg, linii elektroenergetycznej wysokiego napięcia oraz masztów telekomunikacyjnych i oczyszczalni ścieków nie przewiduje się istotnych oddziaływań będących efektem ustaleń Studium.

Charakterystyka przewidywanych oddziaływań na poszczególne komponenty środowiska

Ludzie

W Studium wprowadzono nowe drogi gminne, których użytkowanie nie powinno generować istotnych oddziaływań w zakresie hałasu i emisji zanieczyszczeń. Są to drogi wyznaczone w obrębie projektowanej bądź istniejącej zabudowy mieszkaniowej i usługowej. Nie prognozuje się wystąpienia tu intensywnego ruchu samochodowego.

Oddziaływanie akustyczne na tereny zabudowy chronionej może mieć miejsce tylko na etapie realizacji dróg oraz ropociągu i gazociągu, na odcinkach zlokalizowanych w pobliżu zabudowań. Może mieć ono charakter bezpośredni, ale krótkoterminowy lub chwilowy, o znaczeniu lokalnym.

Rośliny

Podobnie jak w przypadku wprowadzenia innych terenów inwestycyjnych, w miejscu powstawania nowych obiektów nastąpi lokalne, bezpośrednie i długoterminowe lub stałe zubożenie albo zlikwidowanie istniejącej roślinności oraz zmniejszeniu ulegnie powierzchnia biologicznie czynna.

Zwierzęta, bioróżnorodność i korytarze ekologiczne

Projektowane nowe odcinki dróg nie będą przecinać istniejących korytarzy ekologicznych. Droga w miejscowości Łomazy zlokalizowane w dolinie Zielawy będą stanowiły część istniejącego i projektowanego układu urbanistycznego. Dolina na przedmiotowym odcinku została już dość intensywnie zagospodarowana. Pozostałe drogi zostały poprowadzone wzdłuż terenów zabudowanych, poza obszarami cennymi przyrodniczo. Niemniej jednak wprowadzenie nowych obszarów infrastruktury drogowej zmienia dotychczasowe funkcjonowanie potencjalnie występujących gatunków zwierząt, zarówno na zajętych działkach jak i w ich sąsiedztwie. Część gatunków zwierząt będzie poszukiwała nowych siedlisk. Będzie to oddziaływanie bezpośrednie, długoterminowe, o charakterze lokalnym.

W przypadku ropociągu i gazociągu możliwe jest wystąpienie negatywnego oddziaływania na zwierzęta, jednak tylko na etapie jego budowy (oddziaływanie bezpośrednie i pośrednie, krótkoterminowe o znaczeniu lokalnym). Jego eksploatacja nie wiąże się z żadnym oddziaływaniem na faunę i powiązania przyrodnicze.

Obszary Natura 2000 i inne formy ochrony przyrody

Nie przewiduje się negatywnego wpływu.

Wody podziemne i powierzchniowe

W związku z tym, że w Studium nie wprowadza się nowych terenów pod infrastrukturę techniczną, oznaczonych symbolem IT oraz ze względu na niskie prawdopodobieństwo wpływu projektowanych inwestycji (drogi gminne, ropociąg, gazociąg) na wody podziemne i powierzchniowe, nie przewiduje się wystąpienia negatywnego oddziaływania.

Powierzchnia ziemi

Do niekorzystnych przekształceń terenu, związanych z realizacją ustaleń Studium, dojdzie podczas prowadzenia wszelkich prac budowlanych. W przypadku dróg można mówić o potencjalnym oddziaływaniu negatywnym, które będą miały miejsce w rejonie wykopów i ewentualnych nasypów. Będzie to oddziaływanie bezpośrednie, stałe o charakterze lokalnym.

Na obszarze planowanego ropociągu i gazociągu deformacja terenu nastąpi jedynie na etapie realizacji przedsięwzięcia. Po zakończeniu prac powierzchnie zostaną wyrównane i przywrócone na cele rolnicze lub inne. Zaistnieje zatem oddziaływanie bezpośrednie, krótkoterminowe lub chwilowe o znaczeniu lokalnym.

Eksploatacja dróg może wiązać się również ze skażeniem gleby wzdłuż pasa drogowego, jednak ze względu na prognozowany niewielki ruch kołowy nie przewiduje się wystąpienia w tym zakresie istotnych oddziaływań.

Krajobraz

Realizacja nowych obszarów dróg oraz ropociągu i gazociągu nie wpłynie na krajobraz. Planowane ciągi komunikacyjne zostały zaprojektowane w granicach istniejących jednostek osadniczych. Ropociąg natomiast po zakończeniu inwestycji będzie przebiegał pod ziemią.

Powietrze

Nie przewiduje się istotnego wpływu na jakość powietrza. Planowane drogi będą dostosowane do niewielkiego ruchu samochodów. W wyniku wprowadzenia nowych terenów inwestycyjnych na całym obszarze gminy może dojść do zwiększenia liczby pojazdów na istniejących drogach, jednak nie przewiduje się aby generowały one emisję na poziomie znacznie wyższym niż obecnie.

Klimat

Nie przewiduje się wprowadzenia dużych powierzchni utwardzonych na terenach infrastruktury technicznej i drogowej, dlatego też nie zakłada się wpływu ustaleń Studium na klimat.

Zasoby naturalne

Nie przewiduje się negatywnego wpływu.

Zabytki i dobra materialne

Nie przewiduje się negatywnego wpływu. Na obszarach wskazanych nowych dróg oraz ropociągu nie ma żadnych zabytków ani stanowisk archeologicznych.

Ryzyko wystąpienia poważnych awarii

Ryzyko awarii może być związane z usterkami w projektowanym rurociągu, a także na istniejącej linii wysokiego napięcia. Ponadto wzdłuż dróg, zwłaszcza na drodze wojewódzkiej nr 812 może dochodzić do wypadków z udziałem pojazdów przewożących substancje niebezpieczne. Są to jednak zdarzenia, których nie da się przewidzieć.

9.6. Tereny cmentarzy

W kierunkach zagospodarowania przestrzennego wyznaczono:

- tereny cmentarzy – ZC.

Na terenie gminy Łomazy zlokalizowane są cztery istniejące cmentarze (Łomazy, Dubów, Korczówka i Huszcza II).

Zastosowane rozwiązania w zakresie ochrony środowiska dotyczące terenów cmentarzy

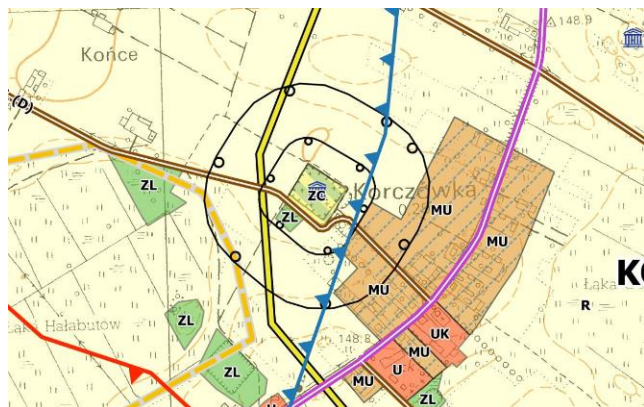
Minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej – 30% działki budowlanej.

W zakresie *ochrony zdrowia i życia ludzi, stanu powietrza, wód powierzchniowych i podziemnych, adaptacji do klimatu* zastosowanie mają te same ustalenia Studium, co w przypadku pozostałych terenów.

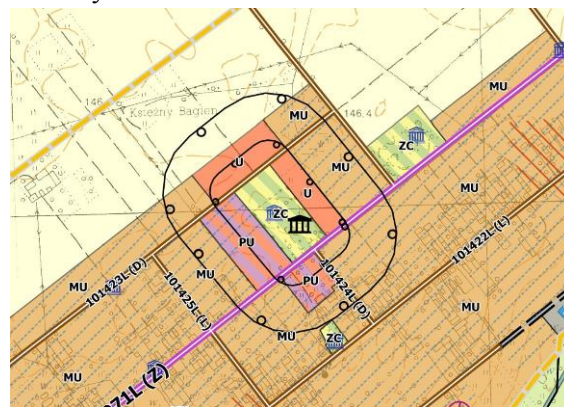
W Studium wyznaczono strefy związane z ograniczeniami w lokalizowaniu zabudowy w odległości 50 m i 150 m od cmentarzy.

Lokalizacja i otoczenie terenów cmentarzy

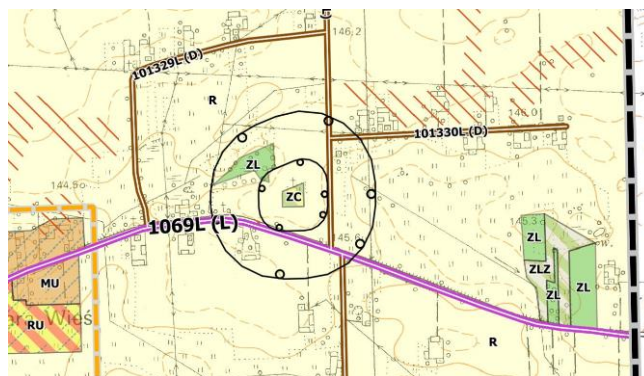
Korczówka

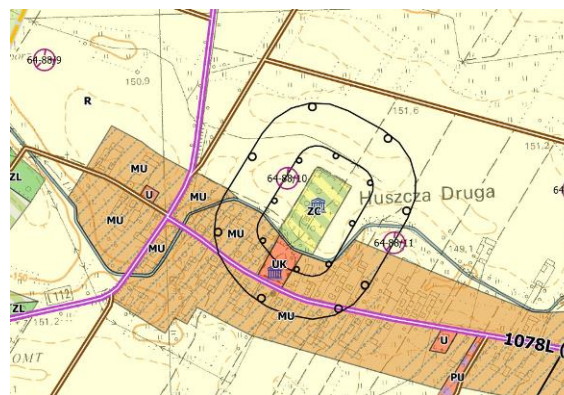
Łomazy

Dubów

Huszcza II

Rodzaj przewidywanego oddziaływania

Brak istotnego oddziaływania, zachowanie stanu istniejącego.

Charakterystyka przewidywanych oddziaływań na poszczególne komponenty środowiska

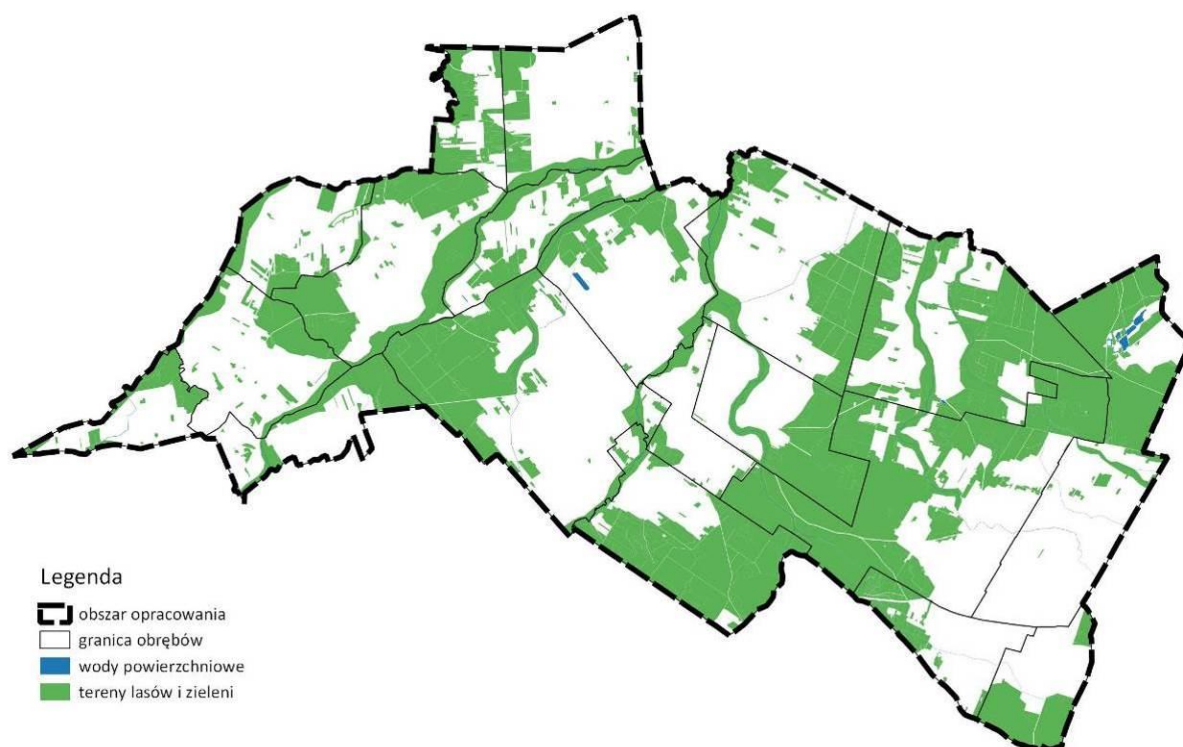
Ze względu na wyznaczenie w Studium terenów ZC w miejscach istniejących cmentarzy oraz zachowanie stref związanych z ograniczeniami w lokalizowaniu zabudowy w odległości 50 m i 150 m od cmentarzy zgodnie z przepisami odrębnymi, nie przewiduje się wpływu ustaleń dokumentu na żaden z komponentów środowiska przyrodniczego ani zdrowie i życie ludzi.

9.7. Tereny przeznaczone pod funkcje przyrodnicze

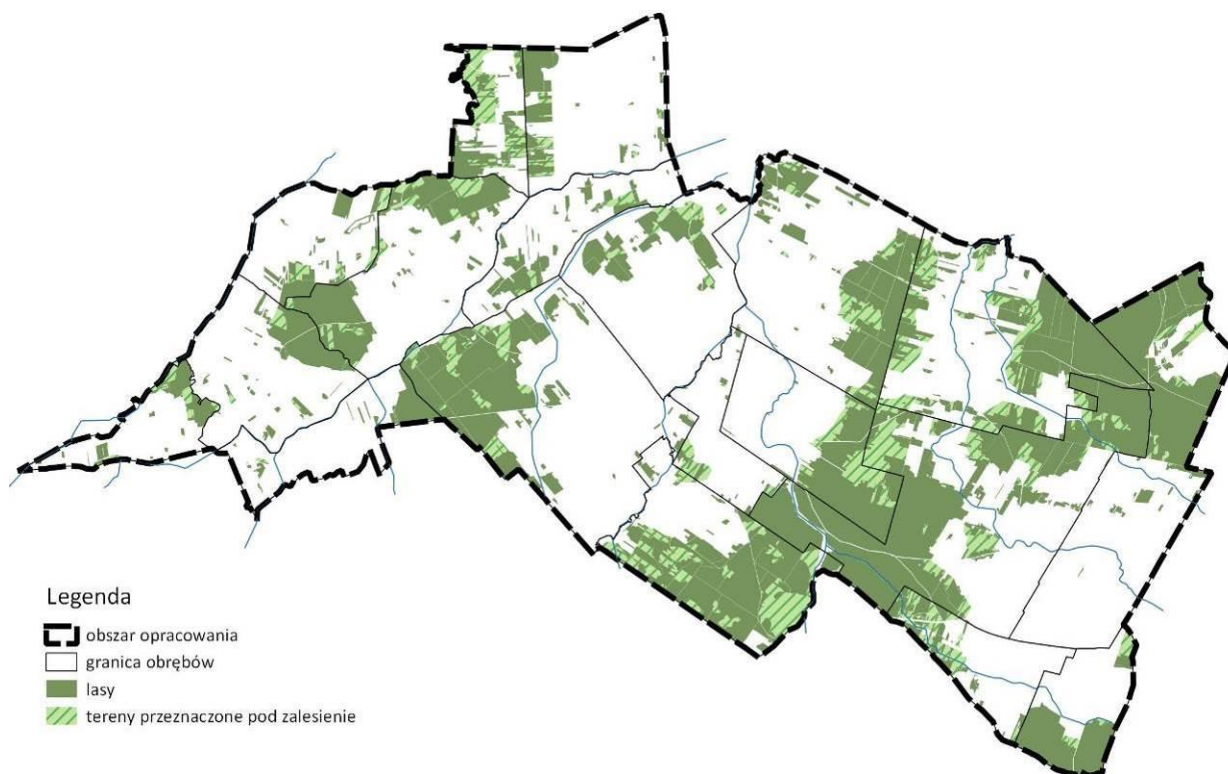
Do obszarów pełniących funkcje przyrodnicze, zgodnie z kierunkami zagospodarowania przestrzennego wyznaczonymi w Studium, zaliczono:

- tereny zieleni urządzonej – ZP,
- tereny lasów – ZL,
- tereny zalesień – ZLZ,
- tereny zieleni nieurządzonej – ZN,
- tereny wód powierzchniowych – WS.

Obejmują one przede wszystkim zwarte kompleksy leśne w obrębie sołectw Korczówka, Krasówka, Burwin, Łomazy II, Kozły, Jusaki-Zarzeka, Lubenka, Studzianka, Koszoły, Huszcza II i Huszcza I. Zaliczyć można do nich także obszary leśno-łąkowe w obrębie sołectw Dubów, Wola Dubowska, Wólka Korczowska, Kozły i Korczówka oraz doliny rzeczne Zielawy, Grabarki, Żarnicy, Lutni i Rudki, a także pasma zagajników, łąki, zarośla, mniejsze tereny zalesione, zadrzewienia, oczka wodne, torfowiska, mokradła, parki wiejskie.

Ryc. 31. Lokalizacja terenów wskazanych pod funkcje przyrodnicze

Ryc. 32. Wyznaczone w Studium tereny lasów oraz obszary przeznaczone do zalesienia

Zastosowane rozwiązania w zakresie ochrony środowiska dotyczące terenów przyrodniczych

W zakresie ochrony cennych obiektów i struktur pełniących funkcje ekologiczne ustala się:

- *zakaz realizacji nowej zabudowy mieszkaniowej i zagrodowej,*
- *harmonizowanie istniejących struktur osadniczych i infrastruktury technicznej z siecią ekologiczną,*
- *zakaz użytkowania terenu, stwarzającego zagrożenie dla funkcji ekologicznych,*
- *ochrona siedlisk torfowiskowych i bagiennych,*
- *zachowanie drożności powiązań ekologicznych:*
 - *kształtowanie i ochrona mozaiki siedliskowej, sprzyjającej ochronie różnorodności biologicznej,*
 - *zakaz tworzenia nasypów i grodzienia poprzecznego do osi dolin rzecznych,*
- *ustalenie wysokiej powierzchni biologicznie czynnej dla terenów o najcenniejszych walorach przyrodniczych,*
- *prowadzenie polityki zalesień najsłabszych gruntów zwłaszcza w strefach przyleśnych,*
- *kształtowanie granicy lasów, mające na celu wyrównanie na styku las-pole, zaś na styku las-łąka kształtowanie enklaw niezalesionych i polan,*
- *objęcie ochroną:*
 - *drzew przydrożnych oraz zadrzewień śródpolnych i roślinności zlokalizowanej w dolinach rzecznych,*
 - *lasów przed zmianą sposobu ich użytkowania, zwłaszcza w rejonie zwartych kompleksów,*
 - *użytków zielonych i zalesień przed przekształceniem w pola uprawne,*
 - *pomników przyrody i użytku ekologicznego na podstawie przepisów odrębnych i aktów prawnych stanowiących podstawę ich funkcjonowania,*
- *dla terenów leśnych zaleca się dążenie do poprawy struktury przyrodniczej lasów poprzez:*
 - *dostosowywanie gatunkowego składu drzewostanów do zajmowanych siedlisk,*
 - *w rejonach występowania siedlisk wilgotnych i bagiennych podjęcie działań w kierunku przywrócenia zakłóconych stosunków wodnych,*
 - *zagospodarowanie lasów zgodnie z pełnionymi funkcjami ochronnymi,*
 - *kształtowanie i ochrona stref ekotonowych.*

W celu zapewnienia prawidłowego funkcjonowania Przyrodniczego Systemu Gminy należy także zapewnić drożność korytarzy ekologicznych i objąć ochroną obszary węzłowe poprzez zastosowanie następujących zasad:

dla obszarów łącznikowych (korytarzy ekologicznych):

- *ograniczenie do niezbędnego minimum nowych melioracji w obrębie dolin rzecznych,*
- *tworzenie warunków do unaturalniania stosunków wodnych,*
- *oczyszczanie koryt rzecznych,*
- *ograniczenie dopływu substancji biogenych do obszarów podmokłych,*
- *ograniczenie nowej zabudowy w obrębie korytarzy,*

- *eliminację istniejących barier ekologicznych (obszarów konfliktowych z punktu widzenia funkcjonowania środowiska) ograniczających swobodną migrację zwierząt np. poprzez budowę odpowiedniej szerokości przepustów na ciekach (mostki), drogach, liniach kolejowych,*
- *w miarę możliwości ograniczenie tworzenia nowych barier ekologicznych w formie nasypów drogowych itp., w przypadku lokalizacji większych obiektów kubaturowych sytuowanie ich wzdłuż osi korytarzy i ciągów ekologicznych;*

dla obszarów węzłowych (leśnych i leśno-łąkowych):

- *ograniczenie do niezbędnego minimum nowych melioracji,*
- *ochronę przed zrębami zupełnymi,*
- *ochronę starodrzewia,*
- *dążenie do przekształcenia struktury drzewostanu zgodnie z zajmowanym siedliskiem,*
- *tworzenie lasów wielowiekowych, wielopiętrowych i różnokierunkowych,*
- *ochronę przed zmianą dotychczasowego przeznaczenia,*
- *zachowanie siedlisk zwierząt;*

dla sięgaczy ekologicznych:

- *ochronę przed zmianą dotychczasowego przeznaczenia,*
- *wzbogacanie o nowe zadrzewienia,*
- *ochronę przed eutrofizacją obszarów bagiennych i oczek wodnych.*

W celu ograniczenia zagrożeń dla wód powierzchniowych i podziemnych oraz jakości gleby,
w Studium przyjmuje się następujące zasady polityki przestrzennej:

- *zapewnienie warunków do realizacji celów środowiskowych wyznaczonych dla jednolitych części wód podziemnych oraz powierzchniowych, zawartych w Ramowej Dyrektywie Wodnej, Prawie Wodnym oraz Planie gospodarowania wodami dorzecza Wisły poprzez:*
 - *zapobieganie lub ograniczanie wprowadzania zanieczyszczeń do gleby i wód,*
 - *zapobieganie pogarszaniu stanu wód,*
 - *ochronę i podejmowanie działań naprawczych, a także zapewnienie równowagi między poborem a zasileniem wód, tak by osiągnąć cel dobrego stanu chemicznego i ilościowego wód podziemnych,*
- *zakaz składowania odpadów na obszarach pozbawionych naturalnej warstwy izolacyjnej gruntu i w miejscach do tego nieprzeznaczonych,*
- *niezabudowywanie dolin, zwłaszcza w sąsiedztwie koryt i unikanie regulacji rzek,*
- *zachowanie oczek wodnych,*
- *zwiększenie retencji powierzchniowej i podziemnej oraz zwiększanie lesistości,*
- *ochronę gruntów organicznych występujących w bezpośrednim sąsiedztwie cieków, na których wykształciły się zbiorowiska łąkowe i torfowiska niezależnie od klasy,*
- *przeznaczanie gruntów najsłabszych klas pod zalesienia, ewentualnie zabudowę,*
- *ochronę istniejących zadrzewień i zakrzewień śródpolnych,*
- *stosowanie w krajobrazie rolniczym w zadrzewieniach rodzimych gatunków drzew i krzewów, zgodnie z siedliskiem.*

W zakresie ***ochrony powietrza, walorów krajobrazowych oraz adaptacji do klimatu*** zastosowanie mają te same ustalenia Studium, co w przypadku pozostałych terenów.

Inne ustalenia dotyczące poszczególnych terenów pełniących funkcje przyrodnicze:

dla terenów oznaczonych symbolem ZP

- dopuszcza się sytuowanie altan, wiat przystankowych oraz budynków obsługi podróżnych o wysokość zabudowy do 5 m,
- minimalna powierzchnia biologicznie czynna – 60% działki budowlanej;

dla terenów oznaczonych symbolem ZL, ZLZ i WS

- tereny te poza możliwością lokalizacji zabudowy wynikającą z uzupełniających kierunków rozwoju powinny być wyłączone z lokalizowania nowej zabudowy, przy czym nie dotyczy to utrzymania i rozbudowy istniejącej zabudowy oraz obiektów służących zapewnieniu bezpieczeństwa publicznego, przy zachowaniu zgodności z przepisami odrębnymi;

dla terenów oznaczonych symbolami ZN

- utrzymanie istniejącej zabudowy, z możliwością rozbudowy, nadbudowy i przebudowy na zasadach określonych w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego,
- zakaz lokalizacji budynków,
- utrzymanie istniejących systemów melioracji,
- zachowanie zadrzewień w celu urozmaicenia krajobrazu gminy.

Na terenie gminy Łomazy obowiązuje bezwzględna ochrona kompleksów leśnych, ze szczególnym uwzględnieniem obiektów i obszarów najcenniejszych pod względem przyrodniczym i krajobrazowym – obszar projektowanego Bialskopodlaskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, pomniki przyrody oraz najstarsze drzewostany. Ochronie przed użytkowaniem nie leśnym podlegają wszystkie lasy na terenie gminy nieznajdujące się w obszarach o zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej poszczególnych miejscowości. Wyjątek stanowi możliwość wykorzystania terenów leśnych na cele rekreacyjne i wypoczynkowe, poprzez wskazanie szlaków turystycznych (pieszych, rowerowych i konnych) oraz lokalizowanie miejsc do aktywnego wypoczynku nieobejmujących obiektów budowlanych. Na terenach leśnych lokalizacja osadnictwa dopuszczona jest tylko w wyjątkowych i uzasadnionych sytuacjach, wynikających z przepisów odrębnych wraz z uwzględnieniem uwarunkowań przyrodniczych. Na terenach leśnych dopuszcza się możliwość utrzymania już istniejącej zabudowy z możliwością jej przebudowy lub rozbudowy, jeśli nie narusza to przepisów odrębnych.

Ponadto w Studium odnotowuje się również nakaz ochrony naturalnej obudowy biologicznej (tj. roślinności przyrodnej) rzek i kształtowania biologicznych buforów w postaci pasów ochronnych, w celu zabezpieczenia jakości wód płynących. Nakaz ten wynika z Planu Zagospodarowania Województwa Lubelskiego, przyjętego Uchwałą Nr XI/162/2015 Sejmiku Województwa Lubelskiego z dnia 30 października 2015 r.

Rodzaj przewidywanego oddziaływania

Na obszarach przeznaczonych pod funkcje przyrodnicze przewiduje się pozytywne oddziaływanie na środowisko. Tereny te są utrzymane bez zmian najcenniejszych elementów środowiska przyrodniczego i krajobrazu. Kompleksy leśne pozostają nienaruszone. Wyznaczono nowe obszary przeznaczone pod zalesienia, które połączą i zagęszczą istniejące tereny leśne, a tym samym wpłyną pozytywnie na sieć lokalnych korytarzy ekologicznych. Doliny rzeczne są pokryte zielenią nieurządzoną i są chronione przed wprowadzaniem nowej zabudowy.

Charakterystyka przewidywanych oddziaływań na poszczególne komponenty środowiska

Ludzie

Tereny o funkcjach przyrodniczych mają pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe i lokalne oddziaływanie na zdrowie i życie ludzi. Obszary czynne biologicznie pochłaniają zanieczyszczenia powietrza i hałas, wpływają pozytywnie na mikroklimat, regulują stosunki wodne, a także są miejscem rekreacji i odpoczynku.

Rośliny

Obszary o największych walorach przyrodniczych i cennej szacie roślinnej, zlokalizowane w dolinach rzecznych, a także istniejące kompleksy leśne oraz zadrzewienia śródpolne zostały całkowicie wyłączone spod zabudowy i wskazane do zachowania. Działanie to należy uznać za bezpośrednie, długoterminowe i o znaczeniu lokalnym. Dodatkowo można mówić o oddziaływaniu skumulowanym, ponieważ zapisy Studium, odnoszące się do terenu całej gminy, również chronią najcenniejsze siedliska przyrodnicze oraz kompleksy leśne, co umożliwia prawidłowe funkcjonowanie zbiorowisk roślinnych, zwiększa ich szanse na przetrwanie i dalszy rozwój.

Ponadto zapisy w Studium wskazują tereny przeznaczone pod nowe zalesienia gatunkami pierwotnymi. Zwiększy to powierzchnię leśną, a tym samym miejsce bytowania zwierząt i rozwoju roślinności naturalnej dla tego obszaru. Wpłynie to także na możliwości poruszania się zwierząt i wymianę materiału genetycznego w ramach lokalnych korytarzy ekologicznych.

Zwierzęta

W projekcie Studium najcenniejsze siedliska przyrodnicze zostały objęte zakazem zabudowy. Zachowano ciągłość lokalnych szlaków migracyjnych wzdłuż dolin rzecznych, a także umocniono ich sieć poprzez wprowadzenie nowych zalesień. Pozostawiono istniejące tereny leśne i zadrzewione, mogące stanowić potencjalne miejsca kryjówek zwierząt. Oddziaływanie ustaleń Studium ocenia się jako pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe, o znaczeniu lokalnym, a także skumulowane z ustaleniami obowiązującymi w całej gminie w zakresie ochrony fauny.

Różnorodność biologiczna

Ustalenia Studium w sposób prawidłowy odnoszą się do ochrony różnorodności biologicznej. Ochroną przed wprowadzeniem nowych inwestycji objęto najcenniejsze siedliska przyrodnicze. Dzięki podjętym działaniom możliwe jest zachowanie bioróżnorodności, dlatego ustalenia dokumentu ocenia się jako pozytywne, bezpośrednie, skumulowane, długoterminowe, o znaczeniu zarówno lokalnym jak i ponadlokalnym.

Obszary Natura 2000 i inne formy ochrony przyrody

Teren opracowania znajduje się poza granicami obszarów Natura 2000 oraz innych wielkoobszarowych form ochrony przyrody. Ustalenia Studium wprowadzone na terenach przyrodniczych nie wpłyną negatywnie na cele wyznaczone dla obszarów Natura 2000 w regionie. W gminie Łomazy zlokalizowane są pomniki przyrody, które w zapisach Studium są objęte ochroną prawną.

Wody podziemne i powierzchniowe

Zapisy Studium w zakresie obszarów przyrodniczych mają pozytywny, pośredni wpływ na wody podziemne i powierzchniowe. Powierzchnie biologicznie czynne regulują stosunki wodne w środowisku, zwiększają retencję glebową, a roślinność porastająca doliny rzeczne tworzy naturalną

osłonę cieków. Według ustaleń Studium, na terenie gminy obowiązuje nakaz ochrony naturalnej obudowy biologicznej (tj. roślinności przywodnej) rzek i kształtowania biologicznych buforów w postaci pasów ochronnych, w celu zabezpieczenia jakości wód płynących. Nakaz ten wynika m.in. z Planu Zagospodarowania Województwa Lubelskiego, przyjętego Uchwałą Nr XI/162/2015 Sejmiku Województwa Lubelskiego z dnia 30 października 2015 r.

Powierzchnia ziemi

Ustalenia Studium w sprawie zachowania istniejących terenów cennych przyrodniczo, a także wprowadzenie nowych zalesień ma pozytywny wpływ na powierzchnię ziemi. Tereny czynne biologicznie, w szczególności kompleksy leśne zmniejszają odpływ wód z podłoża oraz ich spływ powierzchniowy. Szata roślinna ogranicza ryzyko wystąpienia erozji wodnej i wietrznej gleb. Zachowanie istniejących kompleksów leśnych i wyznaczenie nowych terenów pod zalesienia jest działaniem bezpośrednim, długoterminowym i o znaczeniu lokalnym.

Krajobraz

Zapisy dokumentu jasno wskazują na zachowanie otwarc i punktów widokowych, oraz najcenniejszych walorów przyrodniczych i krajobrazowych, w szczególności w obrębie projektowanego Białkopodlaskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu. Na obszarach przyrodniczych obowiązuje także zakaz wprowadzania nowej zabudowy. W zakresie ochrony krajobrazu są to działania pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe, o znaczeniu lokalnym.

Powietrze

Ustalenia Studium w sposób prawidłowy odnoszą się do ochrony jakości powietrza. Zbiorowiska roślinne, w szczególności kompleksy leśne, które wskazuje się do zachowania, oprócz produkcji tlenu są także swoistym filtrem powietrza, gdyż zatrzymują zanieczyszczenia przenoszone wraz z wiatrem. Dodatkowo wskazuje się tereny przeznaczone do zalesień, co wraz z ochroną lasów już istniejących jest działaniem pozytywnym, bezpośrednim, długoterminowym, o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym.

Klimat

Tereny o funkcji przyrodniczej zawarte w Studium mają pozytywny wpływ na mikroklimat obszaru. Powierzchnie biologicznie czynne, w szczególności duże kompleksy leśne mają wpływ na poziom wilgotności powietrza i prędkość wiatru. Zapisy Studium, zachowujące istniejące lasy oraz wyznaczające nowe obszary pod zalesienia są działaniem pozytywnym, bezpośrednim, długoterminowym, o znaczeniu lokalnym.

Zasoby naturalne

Projekt Studium w sposób prawidłowy wykorzystuje zasoby środowiska przyrodniczego. Cenne zbiorowiska roślinne oraz siedliska zwierząt są objęte ochroną. Tereny przyrodnicze takie jak kompleksy leśne i doliny rzeczne pozostawiono w stanie niezmienionym i wyłączono z możliwości wprowadzania nowej zabudowy. Ustalenia dokumentu ograniczają możliwość wystąpienia negatywnego wpływu na wody powierzchniowe i podziemne oraz powietrze. Oddziaływanie ustaleń Studium należy zatem uznać za pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe, lokalne, skumulowane z wytycznymi obowiązującymi na terenie całej gminy.

Zabytki i dobra materialne

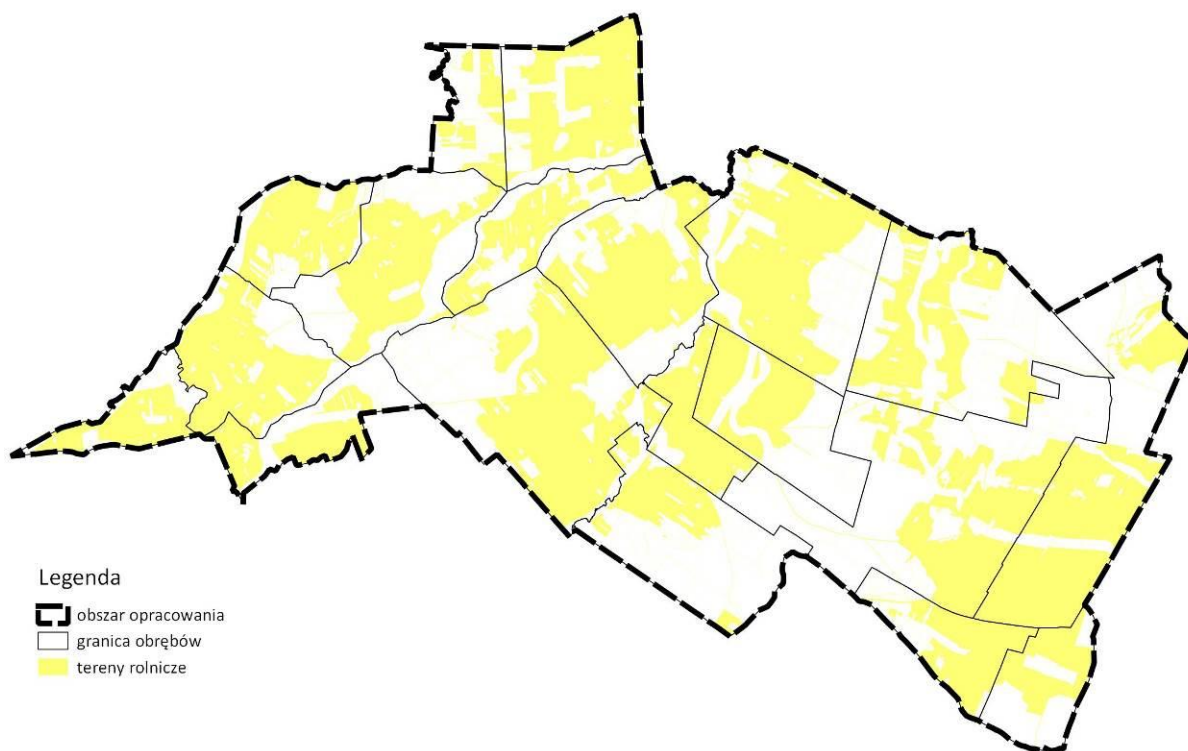
Zapisy Studium w zakresie obszarów przyrodniczych nie mają wpływu na zabytki i dobra materialne.

9.8. Tereny rolnicze

W kierunkach zagospodarowania przestrzennego wyznaczono:

- tereny rolnicze – R.

Z uwagi na rolniczy charakter gminy oraz dobre uwarunkowania glebowe, w Studium wyznaczono strefę produkcji rolniczej. Stanowi ona podstawowy element struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy. Zaliczono do niej: rozległe grunty orne, łąki, pastwiska oraz sady wraz z obiektami przyrodniczymi typu oczka śródpolne, zadrzewienia i zakrzewienia, a także towarzyszącą zabudowę zagrodową. Na terenach oznaczonych symbolem R, w ramach niewykorzystanej powierzchni wynikającej z bilansu terenu dopuszczono nowe zagrody, przy minimalnej powierzchni gospodarstwa 5 ha. Tego typu zabudowa jest elementem trwale wpisanym w krajobraz rolniczy, stanowiącym podstawę funkcjonowania rolniczej przestrzeni produkcyjnej.

Zastosowane rozwiązania w zakresie ochrony środowiska dotyczące terenów rozwoju przemysłu i obsługi produkcji rolniczej

W zakresie ochrony walorów krajobrazowych oraz środowiska zaleca się:

- zachowanie zadrzewień w celu urozmaicenia krajobrazu gminy,
- utrzymanie istniejących systemów melioracji,

- *zakaz realizacji przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko, z wyjątkiem urządzeń i obiektów infrastruktury technicznej i komunikacyjnej,*
- *ograniczanie przeznaczenia gruntów klasy III na cele nierolnicze,*
- *ochrona gruntów organicznych występujących w bezpośrednim sąsiedztwie cieków, na których wykształciły się zbiorowiska łąkowe i torfowiska niezależnie od klasy,*
- *przeznaczanie gruntów najsłabszych klas pod zalesienia, ewentualnie zabudowę,*
- *racjonalne stosowanie wapna, nawozów sztucznych i środków ochrony roślin na terenach rolnych, zakaz składowania bezpośrednio na ziemi nawozów, pasz, obornika i innych substancji wykorzystywanych w rolnictwie,*
- *ochrona istniejących zadrzewień i zakrzewień śródpolnych,*
- *stosowanie w krajobrazie rolniczym w zadrzewieniach rodzimych gatunków drzew i krzewów, zgodnie z siedliskiem,*
- *prowadzenie zabiegów przeciwozyjnych na gruntach ornych (zapobieganie przed erozją wodną i wietrzną),*
- *promowanie rolnictwa ekologicznego,*
- *ograniczanie zmian naturalnego ukształtowania terenu.*

Na terenach wskazanych do objęcia ochroną prawną, rozwijane powinno być rolnictwo ekologiczne z uwzględnieniem potencjalnych ograniczeń wynikających z ochrony projektowanego Białkopodlaskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu. Biorąc pod uwagę walory przyrodnicze obszaru gminy oraz występujące tu licznie zabytki architektury zaleca się wyznaczenie na terenach rolniczych i leśnych szlaków turystycznych (pieszych, rowerowych i konnych) oraz rozwijanie w gospodarstwach rolnych różnych form agroturystyki. Ze względu na niewielką ilość gleb żyznych konieczne jest również zachowanie i udrożnienie istniejących sieci melioracji.

W zakresie ochrony gleb ustala się:

- *ograniczanie przeznaczenia gruntów klasy III na cele nierolnicze,*
- *ochronę gruntów organicznych występujących w bezpośrednim sąsiedztwie cieków, na których wykształciły się zbiorowiska łąkowe i torfowiska niezależnie od klasy,*
- *przeznaczanie gruntów najsłabszych klas pod zalesienia, ewentualnie zabudowę,*
- *racjonalne stosowanie wapna, nawozów sztucznych i środków ochrony roślin na terenach rolnych, zakaz składowania bezpośrednio na ziemi nawozów, pasz, obornika i innych substancji wykorzystywanych w rolnictwie,*
- *ochronę istniejących zadrzewień i zakrzewień śródpolnych,*
- *stosowanie w krajobrazie rolniczym w zadrzewieniach rodzimych gatunków drzew i krzewów, zgodnie z siedliskiem,*
- *prowadzenie zabiegów przeciwozyjnych na gruntach ornych (zapobieganie przed erozją wodną i wietrzną),*
- *promowanie rolnictwa ekologicznego,*
- *ograniczanie zmian naturalnego ukształtowania terenu.*

W zakresie **ochrony zdrowia i życia ludzi, stanu powietrza, wód powierzchniowych i podziemnych, adaptacji do klimatu** zastosowanie mają również te same ustalenia Studium, co w przypadku pozostałych terenów.

Rodzaj przewidywanego oddziaływania

Na przedmiotowych obszarach przewiduje się wystąpienie oddziaływania zróżnicowanego::

- dla terenów o najwyższych klasach bonitacyjnych (III) – oddziaływanie pozytywne,
- dla pozostałych obszarów rolniczych – brak istotnego oddziaływania.

Charakterystyka przewidywanych oddziaływań na poszczególne komponenty środowiska

Ludzie

Hałas

Bezpośredni, ale krótkoterminowy i lokalny charakter może mieć uciążliwość akustyczna związana z fazą budowy lub rozbudowy obiektów zabudowy zagrodowej. W projekcie Studium tereny rozwoju zabudowy zagrodowej obejmują przede wszystkim obszary, na których zabudowa tego typu już występuje, ale także obszary niewykorzystanej powierzchni wynikającej z bilansu terenu, pod warunkiem minimalnej powierzchni gospodarstwa 5 ha. Związane z nią użytkowanie obiektów nie wpływa negatywnie na zdrowie ludzi. Krótkoterminowe natężenie hałasu może wystąpić także na skutek użytkowania maszyn rolniczych, w szczególności w okresie zbiorów płodów rolnych. Będzie to oddziaływanie o znaczeniu lokalnym. Może być ono skumulowane ze wzrostem natężenia ruchu samochodowego, na drogach, przy których zlokalizowana zostanie istniejąca i projektowana zabudowa zagrodowa. Potencjalne zwiększenie uciążliwości związanej z hałasem będzie jednak mało znaczące i nie przewiduje się przekroczenia norm akustycznych określonych w Rozporządzeniu Ministra Środowiska w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. z 2012 poz.1109).

Pola elektromagnetyczne

Przez południowo-wschodnią część gminy przebiega linia elektroenergetyczna wysokiego napięcia (110 kV). Aktualnie w pobliżu linii znajdują się pojedyncze gospodarstwa, w obrębie których dopuszcza się lokalizację nowych obiektów, a także możliwe jest wprowadzenie nowej zabudowy na terenach niezabudowanych (w uzasadnionych przypadkach). Wymagają one jednak zachowania odpowiedniej odległości od osi linii, tzw. strefy bezpieczeństwa.

Umożliwia się także rozwój sieci przez budowę nowych linii elektroenergetycznych (średniego i niskiego napięcia) i stacji transformatorowych. Linie mogą być budowane w formie napowietrznej jak i kablowej. Przy realizacji linii napowietrznych należy uwzględnić szerokość pasów technologicznych, w których nie powinny być lokalizowane budynki z pomieszczeniami przewidzianymi na pobyt ludzi. W związku z tym zagrożenie związane z negatywnym oddziaływaniem pól elektromagnetycznych na zdrowie ludzi w wyniku realizacji ustaleń planu jest niewielkie.

Różnorodność biologiczna i zwierzęta

Ustalenia Studium w sposób prawidłowy odnoszą się do ochrony różnorodności biologicznej. Tereny rolnicze stanowią bazę pokarmową dla zwierząt, głównie ptaków. Są też siedliskiem fauny gniazdującej na ziemi. Wśród użytków rolnych wyodrębniono użytki zielone, na których występują wskazane do zachowania zbiorowiska trawiaste i łąkowe. Wskazano także do zachowania charakterystyczne zakrzewienia i zadrzewienia śródpolne.

Dzięki podjętym działaniom możliwe jest zachowanie bioróżnorodności, dlatego ustalenia dokumentu w zakresie bioróżnorodności i fauny ocenia się jako pozytywne.

Rośliny

W miejscu powstawania nowych obiektów zabudowy zagrodowej na terenie dotychczas niezabudowanym nastąpi lokalne, bezpośrednie, długoterminowe i stałe zubożenie lub zlikwidowanie istniejącej roślinności. Zmniejszeniu ulegnie powierzchnia biologicznie czynna. Z uwagi jednak na niewielką skalę zjawiska można mówić o braku istotnego oddziaływania terenów rolniczych na świat roślinny.

Na pozostałych obszarach oznaczonych symbolem R nie przewiduje się negatywnego oddziaływania na rośliny.

Obszary Natura 2000 i inne formy ochrony przyrody

Teren opracowania znajduje się poza granicami obszarów Natura 2000 oraz innych wielkoobszarowych form ochrony przyrody. Ustalenia Studium wprowadzone na terenach rolniczych nie wpłyną negatywnie na cele wyznaczone dla obszarów Natura 2000 w regionie.

Wody podziemne i powierzchniowe

W projekcie Studium przyjęto rozwiązania ograniczające jego negatywny wpływ na wody podziemne i powierzchniowe, poprzez m.in. zakaz rolniczego wykorzystywania ścieków, zakopywania przeterminowanych środków ochrony roślin, odwadniania użytków zielonych oraz budowy i rozbudowy obiektów, które pogorszyłyby stan sanitarny wód. Zwrócono uwagę na konieczność racjonalnego korzystania z nawozów sztucznych i środków ochrony roślin. Proponuje się także rozwój systemu kanalizacji, a na terenach, w których jest ona niedostępna promowane są przydomowe oczyszczalnie ścieków w miejsce bezodpływowych zbiorników na nieczystości.

Przy dostosowaniu się mieszkańców do zapisów dokumentu oraz prowadzeniu regularnych kontroli szczelności szamb, na terenach gdzie nie ma sieci kanalizacji, nie powinno dochodzić do skażenia środowiska. W przypadku nieprzestrzegania obowiązujących przepisów prawa oraz ustaleń Studium przez mieszkańców (odprowadzanie ścieków w sposób zagrażający jakości wód powierzchniowych i podziemnych oraz braku kontroli poprawności funkcjonowania zbiorników bezodpływowych na nieczystości płynne), możliwe jest negatywne oddziaływanie na środowisko.

Prawidłowa gospodarka wodno-ściekowa, a także odpowiednia gospodarka odpadami jest szczególnie istotna, na terenach, gdzie wody podziemne posiadają cienką warstwę izolacyjną. Biorąc pod uwagę ograniczone możliwości rozwoju sieci kanalizacyjnej na obszarze opracowania, wynikające głównie z przyczyn ekonomicznych, wprowadzono ustalenia minimalizujące negatywne oddziaływanie na wody.

Powierzchnia ziemi

Ustalenia Studium w sposób pozytywny odnoszą się do przeznaczenia terenów o poszczególnych klasach bonitacyjnych. Poddaje się ochronie grunty klasy III i ogranicza się ich zastosowanie na cele nierolnicze. Grunty klasy IV również w większości są predestynowane na cele rolnicze. Grunty klas najniższych przeznacza się pod zalesienia i zabudowę. Są to działania pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe i o działaniu lokalnym.

Do niekorzystnego zjawiska w postaci erozji gleby może dojść na skutek nieodpowiedniej jej uprawy. Odnoszą się do tego zapisy Studium, stanowiące o konieczności prowadzenia zabiegów przeciwoerozyjnych na gruntach ornych (zapobieganie przed erozją wodną i wietrzną). Ewentualne wystąpienie erozji będzie zatem skutkiem postępowania użytkowników terenu, niezgodnym z zapisami Studium.

Do niekorzystnych przekształceń terenu, związanych z realizacją ustaleń Studium, dojdzie podczas prowadzenia wszelkich prac budowlanych. Powstanie nowych budynków zabudowy

zagrodowej będzie skutkowało trwałym zniszczeniem pokrywy glebowej. Przekształcenie profilu glebowego zaistnieje wszędzie tam, gdzie prowadzone będą prace budowlane (wykopy pod fundamenty nowych budynków, budowa dróg). Wystąpią zatem oddziaływania bezpośrednie, długoterminowe i stałe o charakterze lokalnym, na skutek zajmowania gruntów pod zabudowę oraz chwilowe, związane z etapem prowadzenia prac budowlanych (czasowe deformacje terenu, wykopy itp.).

Przeznaczenie terenu pod funkcje rolnicze nie wiąże się z zanieczyszczeniem gleby lub ziemi pod warunkiem prowadzenia prawidłowej gospodarki odpadami i ściekami oraz racjonalnego użytkowania nawozów sztucznych i środków ochrony roślin. W Studium wprowadzono zapisy regulujące gospodarkę wodno-ściekową oraz odpadową na tych terenach, dzięki czemu nie przewiduje się negatywnego wpływu na powierzchnię ziemi.

Krajobraz

Ustalenia Studium uwzględniają dominację rolniczo-przyrodniczego krajobrazu gminy i wskazują na konieczność jego ochrony. W ramach dokumentu ustanawia się dążenie do lokalizacji nowej zabudowy w sąsiedztwie już istniejących obiektów, w ramach agregowania zabudowy. Zapisy jasno wskazują na zachowanie otwarć i punktów widokowych, oraz najcenniejszych walorów przyrodniczych i krajobrazowych w szczególności w obrębie projektowanego Białskopodlaskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu. Za ważny element krajobrazu uznaje się także zachowanie istniejących zakrzewień i zadrzewień śródpolnych oraz strefy ekotonowej między lasem a krajobrazem otwartym. Ustalenia Studium w zakresie terenów rolniczych mają pozytywne oddziaływanie na krajobraz gminy, ponieważ nakazują jego ochronę. Jest to działanie długoterminowe, bezpośrednie, o znaczeniu lokalnym.

Powietrze

Na terenach zabudowy zagrodowej może dojść do czasowego oddziaływania na powietrze atmosferyczne poprzez pogorszenie warunków akustycznych i zanieczyszczenie pyłowe powietrza, związane z pracą urządzeń budowlanych oraz transportem materiałów na plac budowy, przy wznoszeniu nowych budynków. Nie przewiduje się, aby było to znaczące oddziaływanie. Prawdopodobnie po zakończeniu inwestycji uciążliwości te ustąpią. Będzie to, więc oddziaływanie bezpośrednie, chwilowe, o zasięgu lokalnym.

Na etapie eksploatacji istniejących i planowanych zagród może dochodzić do kumulacji zanieczyszczeń emitowanych z istniejących indywidualnych systemów grzewczych, głównie w sezonie zimowym. W Studium wprowadzono zapisy mające na celu ograniczenie negatywnego wpływu ustaleń dokumentu na powietrze. Przy dostosowaniu się do ustaleń dokumentu, ryzyko skażenia powietrza na skutek wprowadzania szkodliwych substancji z indywidualnych źródeł grzewczych jest niewielkie.

Na obszarach użytkowanych rolniczo nie przewiduje się wystąpienia istotnego oddziaływania na powietrze.

Klimat

Realizacja projektu Studium w zakresie terenów rolniczych nie spowoduje znaczących zmian warunków klimatycznych w obszarze analizy, ani w ujęciu ponadlokalnym. Na obszarach, w których pojawi się nowa zabudowa zagrodowa nastąpi wzrost powierzchni utwardzonych, jednak biorąc pod uwagę obecne jej rozproszenie i niewielką gęstość, można uznać, że nie będzie miało to wpływu na lokalny mikroklimat. Zachowane zostają rozległe obszary otwarte, kształtujące obecny mikroklimat, można zatem przyjąć, że zapisy Studium nie mają istotnego oddziaływania na klimat.

Zasoby naturalne

Projekt Studium w sposób prawidłowy wykorzystuje zasoby środowiska przyrodniczego. Obszary występowania najlepszych kompleksów glebowych są pod ochroną i obowiązuje zakaz przeznaczenia ich na cele nierolnicze. Gleby najsłabszych klas przeznacza się pod zalesienia lub zabudowę. Nowe budynki dopuszczane są tylko w sąsiedztwie już istniejących, co nie dopuszcza do dalszego rozpraszania zabudowy. Obszary, na których stwierdzono występowanie surowców mineralnych są przeznaczone pod tereny rolnicze, aby w przyszłości można było je eksploatować. Ustalenia dokumentu ograniczają możliwość wystąpienia negatywnego wpływu na wody powierzchniowe i podziemne oraz powietrze. Można stwierdzić zatem brak istotnego oddziaływania na zasoby naturalne.

Zabytki i dobra materialne

Zapisy Studium nie wpłyną negatywnie na zabytki i dobra materialne. W dokumencie wprowadzono odpowiednie zapisy, mające na celu ochronę tych obiektów, co można uznać za oddziaływanie pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe i lokalne. Ponadto, proponuje się utworzenie Studziańskiego Parku Kulturowego, który swym zasięgiem miałby objąć północną część gminy oraz obszary należące do gmin Piszczac i Biała Podlaska, o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno- przestrzennej miejscowości wraz z przyległymi terenami rolniczymi oraz dolinę rzeki Zielawy. W obszarze projektowanego parku kulturowego obowiązuje nakaz dostosowania parametrów i wskaźników nowej zabudowy do zabudowy już istniejącej oraz uzgodnienie jej z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

10. Rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru

Przeznaczenie obszaru analizy pod funkcje wskazane w Studium nie są sprzeczne z zasadami zrównoważonego rozwoju. Nie przewiduje się znaczącego negatywnego wpływu ustaleń dokumentu na środowisko przyrodnicze. Zaproponowane rozwiązanie umożliwi rozwój gospodarczy w gminy Łomazy z poszanowaniem zasad funkcjonowania przyrody.

Wprowadzona zabudowa została wskazana w bezpośrednim sąsiedztwie obszarów o w pełni wykształconej strukturze funkcjonalno-przestrzennej jednostek osadniczych, w sposób uwzględniający walory przyrodniczo-środowiskowe obszaru. Nowe tereny inwestycyjne wyznaczono poza najcenniejszymi obszarami przyrodniczymi objętymi strefą III.

Podstawowe problemy z zakresu ochrony środowiska zostały w projekcie Studium rozwiązane w sposób prawidłowy. Dokument uwzględnia wariant najkorzystniejszy pod względem społecznym, ekonomicznym oraz ekologicznym, dlatego też nie wskazuje się rozwiązań alternatywnych.

11. Streszczenie w języku niespecjalistycznym

Przedmiotem niniejszego opracowania jest prognoza oddziaływania na środowisko do zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Łomazy, sporządzonego zgodnie z uchwałą Nr XXII/160/17 Rady Gminy Łomazy z dnia 31 maja 2017 r.

Prezentowane opracowanie, w myśl art. 46 oraz art. 51 ustawy z dnia 03 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, stanowi integralną część procedury przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Celem projektowanego dokumentu jest aktualizacja zapisów i przeznaczenia terenów w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Łomazy. Obecne ustalenia nie uwzględniają wszystkich wymogów zawartych w aktualnych przepisach prawa. Dzięki zmianie Studium możliwe będzie sporządzenie jednolitych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, zgodnie z polityką przestrzenną gminy, a także utworzenie Studziańskiego Parku Kulturowego.

Przedmiotowy teren obejmuje cały obszar gminy Łomazy w jej granicach administracyjnych. Gmina znajduje się w województwie lubelskim, powiecie bialskim. Jej obszar graniczy od północy z gminami Biała Podlaska – gmina wiejska i Piszczac, od wschodu z gminą Tuczną, od południa Sosnówka, Wisznice, Rossosz i Komarówka Podlaska (powiat radzyński) i od zachodu z gminą Drelów. Gmina ma charakter wiejski, a jej powierzchnia wynosi 20 043 ha.

W granicach Studium wyznacza się tereny o różnym przeznaczeniu lub różnych zasadach zagospodarowania, oznaczone symbolami:

- tereny rozwoju zabudowy mieszkaniowej oraz usługowej – MU,
- tereny rozwoju zabudowy usługowej – U,
- tereny rozwoju zabudowy usług oświaty – UO,
- tereny rozwoju zabudowy usług sakralnych – UK,
- tereny rozwoju zabudowy obiektów produkcyjnych, składów, magazynów i usług – US,
- tereny rozwoju zabudowy obiektów produkcyjnych, składów, magazynów i usług – PU,
- tereny rozwoju obiektów produkcyjnych – elektrownia fotowoltaiczna – PEF,
- teren górniczy – PG
- tereny rozwoju zabudowy obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej – IT,
- tereny rozwoju zabudowy obsługi produkcji w gospodarstwach rolnych i hodowlanych – RU,
- tereny zieleni urządzonej – ZP,
- tereny cmentarzy – ZC,
- tereny rolnicze – R,
- tereny lasów – ZL,
- tereny zalesień – ZLZ,
- tereny zieleni nieurządzonej – ZN,
- tereny wód powierzchniowych – WS.

Dla wydzieleń określono funkcje oraz wprowadzono szereg zapisów określających zasady użytkowania danego terenu, uwzględniające postulaty idei zrównoważonego rozwoju.

Zmiana Studium polega na uporządkowaniu i ukierunkowaniu rozwoju gminy. Wydzielono trzy strefy funkcjonalno-przestrzenne, w oparciu m.in. o aktualne zagospodarowanie terenu i uwarunkowania przyrodnicze zabudowy przy jednoczesnym uniemożliwieniu powstawania nowych obszarów zabudowy, w których nie jest dostępna infrastruktura techniczna i komunikacyjna. Są to: strefa I – mieszkalno-usługowa, strefa II – produkcji rolniczej i strefa III – przyrodniczo-ekotonowa. Dla strefy I wprowadzona zabudowa została wskazana w bezpośrednim sąsiedztwie obszarów o w pełni wykształconej strukturze funkcjonalno-przestrzennej jednostek osadniczych, w sposób uwzględniający walory przyrodniczo-środowiskowe obszaru. W strefie II powstawanie nowej zabudowy zostało ograniczone, tak aby przeciwdziałać rozpraszaniu zabudowy, a tereny rolnicze pozostały niezmienione w swojej funkcji. W strefie III obowiązuje zakaz wprowadzania zabudowy, z nielicznymi wyjątkami. Postawiono na ochronę naturalnych zbiorowisk roślinnych i siedlisk zwierzęcych, zachowanie istniejących kompleksów leśnych oraz wprowadzenie nowych zadrzewień, z naciskiem na gatunki pierwotne.

W niniejszym opracowaniu w szczególności określono, przeanalizowano i oceniono istniejące problemy ochrony środowiska, dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, a także na system przyrodniczy gminy Łomazy, na który składają się m.in:

- doliny małych cieków Lutni, Garbarki, Rudki, Zielawy i Żarnicy oraz ich dopływów i innych mniejszych cieków wodnych,
- kompleksy leśne w okolicach Huszczy i Kopytnika na południu gminy i lasy w rejonie Korczówki i Kwasówki w jej zachodniej części oraz inne mniejsze powierzchnie zalesione w Woli Dubowskiej i Dubowa,
- naturalne i sztuczne zadrzewienia,
- obszary podmokłe i lokalne obniżenia terenu z otwartymi zbiornikami wodnymi lub wysokim stanem wód podziemnych.

W prognozie uwzględniono oddziaływanie ustaleń Studium na tereny zalesione i zadrzewione, szpalery i zieleń urządzoną oraz pojedyncze drzewa i zakrzaczenia. Przeanalizowano wpływ zapisów dokumentu na krajobraz rolniczy z terenami upraw rolnych i użytków zielonych.

Przeanalizowano możliwość wystąpienia znaczącego oddziaływania na środowisko, wynikającego z projektowanego przeznaczenia na zdrowie i życie ludzi oraz poszczególne komponenty środowiska. Oceniono oddziaływanie na ujęcia wód podziemnych wraz z wyznaczonymi strefami ochronnymi, a także na cele środowiskowe dla jednolitych części wód podziemnych i powierzchniowych, zawartych w *Planie gospodarowania wodami w obszarze dorzecza Wisły* (2016).

Ustalenia Studium nie są sprzeczne z celami określonymi dla obszarów i obiektów chronionych na podstawie przepisów odrębnych. Nie przewiduje się znaczącego negatywnego wpływu na zdrowie ludzi i środowisko przyrodnicze w tym: zwierzęta, rośliny, bioróżnorodność, obszary chronione, powierzchnię ziemi, walory krajobrazowe, jakość wód podziemnych i powierzchniowych, jakość powietrza, klimat, zasoby naturalne oraz zabytki i dobra materialne.

W Studium wprowadzono prawidłowo zapisy chroniące środowisko. Dostosowanie się do zakazów oraz nakazów zamieszczonych w dokumencie zapewni właściwe funkcjonowanie środowiska przyrodniczego.

12. Dokumenty i materiały źródłowe

Akty prawne uwzględnione w opracowaniu

- Decyzja Komisji z dnia 13 listopada 2007 r. przyjmująca, na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG, pierwszy zaktualizowany wykaz terenów mających znaczenie dla Wspólnoty, składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument C(2007)5043)(2008/25/WE) (Dz. Urz. Unii Europejskiej L 12 str.383);
- Dyrektywa Ptasia (Dyrektywa Rady 2009/147/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa);
- Dyrektywa Siedliskowa (Dyrektywa Rady 92/43/EWG z 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory);
- Ramowa Dyrektywa Wodna (Dyrektywa 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiająca ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej);
- Ramowa Konwencja Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu. Nowy Jork.1992.05.09 (Dz. U. 1996, Nr 53, poz. 238);
- Rozporządzenie Ministra Rozwoju z dnia 29 stycznia 2016 r. w sprawie rodzajów i ilości znajdujących się w zakładzie substancji niebezpiecznych, decydujących o zaliczeniu zakładu do

- zakładu o zwiększonym lub dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (Dz.U. 2016 poz. 138),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia z dnia 14 czerwca 2007 roku w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. 2014, poz. 112);
 - Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 05.09.2007 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 (Dz.U.07.179.1275);
 - Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 1 września 2016 w sprawie sposobu prowadzenia oceny zanieczyszczenia powierzchni ziemi (Dz. U. 2016 poz. 1395);
 - Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 13 kwietnia 2010 r. w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia jako obszary Natura 2000 (Dz. U. 2014 poz. 1713);
 - Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 13 września 2012 r. w sprawie dokonywania oceny poziomów substancji w powietrzu (Dz. U. 2012 poz. 1032);
 - Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz.U. 2016 poz. 2183);
 - Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 20 czerwca 2007 r. w sprawie informacji dotyczących ruchów masowych ziemi (Dz. U. 2007 Nr 121 poz. 840);
 - Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 21 grudnia 2015 r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu jednolitych części wód podziemnych (Dz. U. z 2016 r., poz. 85);
 - Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 22 października 2014 r. w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych oraz norm jakości dla substancji priorytetowych (Dz. U. 2014, poz. 1482);
 - Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów (Dz. U. z 2003 Nr 192 poz. 1883);
 - Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 6 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów (Dz. U. 2014 poz. 1408);
 - Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 6 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U. 2014 poz. 1409);
 - Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 września 2002 r. w sprawie opracowań ekofizjograficznych (Dz.U. 2002 nr 155 poz. 1298);
 - Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 września 2002 r. w sprawie standardów jakości gleby oraz standardów jakości ziemi (Dz. U. 2002 Nr 165, poz. 1359);
 - Rozporządzenie Ministra Środowiska z 20 czerwca 2007 r. w sprawie informacji dotyczących ruchów masowych ziemi (Dz. U. 2007 Nr 121 poz. 840);
 - Rozporządzenie Ministra Środowiska z 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. z 2012 poz.1031);
 - Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 18 listopada 2014 r. w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego (Dz. U. z 2014 poz. 1800);
 - Rozporządzenie nr 27/2015 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie z dnia 16 listopada 2015 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie ustalenia warunków korzystania z wód regionu wodnego Środkowej Wisły (Dz. Urz. Woj. Lubelskiego 2015, poz. 3744);
 - Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie określenia przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. 2016, poz. 71);

- Uchwała nr XVI/104/12 Rady Gminy Łomazy z dnia 12 grudnia 2012 r. w sprawie określenia szczegółowego sposobu i zakresu świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów;
- Uchwała nr XXII/162/17 Rady Gmin Łomazy, z dnia 31 maja 2017 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Łomazy w korytarzu lokalizacji ropociągu;
- Uchwała Sejmiku Województwa Lubelskiego Nr XI/162/2015 z dnia 30.10.2015 w sprawie Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego (Dz. Urz. Woj. Lubelskiego 2015, poz. 5441);
- Ustawa z dnia 10 lipca 2007 r. o nawozach i nawożeniu (Dz. U. 2007 Nr 147 poz. 1033 ze zm.);
- Ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2017 r. poz. 2056 ze zm.);
- Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2017 r. poz. 1595. t.j. ze zm.);
- Ustawa z dnia 24 kwietnia 2015 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze wzmocnieniem narzędzi ochrony krajobrazu (Dz. U. 2015, poz. 774);
- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2017 r. poz. 2290 t.j. ze zm.);
- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001r. o odpadach (Dz. U. 2015 Nr 185, poz. 2281);
- Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2017 r., poz.1566, ze zm);
- Ustawa z dnia 28 września 1991 r. o lasach (Dz. U. z 2017 r. poz. 624 t.j. ze zm.),
- Ustawa z dnia 3 lutego 1995r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. z 2016 r. poz. 904 t.j ze zm.);
- Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2017 r. poz. 1999 t.j. ze zm.);
- Ustawa z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz. U. z 2017 r. poz. 2180 t.j. ze zm.);
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. z 2017 r. poz. 1566 ze zm);
- Ustawa z 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. 2015 poz. 909 t.j ze zm.);
- Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. 2017 poz. 2056 t.j. ze zm.);
- Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2017 r. poz. 1595 t.j. ze zm.);
- Ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (Dz. U. 2017 poz. 60 ze zm.).

Publikacje i pozostałe materiały źródłowe

- Analiza stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie Gminy Łomazy za 2016 r.
- Kondracki J., Geografia regionalna Polski, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1998;
- Objąsnienia do Mapy Geośrodowiskowej Polski 1:50 000. Arkusze Łomazy (605), Piszczac (606), PIG, 2011;
- Objąsnienia do Szczegółowej Mapy Geologicznej Polski 1:50 000. Arkusze Łomazy (605), Piszczac (606), PIG, 2001, 2002;
- Plan gospodarki odpadami dla województwa Lubelskiego 2022 r. Samorząd Województwa Lubelskiego, Lublin 2016 r;
- Plan zagospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły, Warszawa 2016;

- Program Ochrony Środowiska Województwa Lubelskiego na lata 2016–2019 r, z perspektywą do roku 2023, Samorząd Województwa Lubelskiego, Lublin 2016 r;
- Raport o stanie środowiska woj. lubelskiego w 2015, WIOŚ Lublin 2016;
- Raport o stanie środowiska woj. lubelskiego w 2016, WIOŚ Lublin 2017;
- Strategia rozwoju województwa lubelskiego na lata 2014–2020 (z perspektywą do 2030 r.), Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego w Lublinie, Lublin 2014 r.
- Strategia wdrażania krajowej sieci ekologicznej ECONET-POLSKA, Liro Anna (red.), IUCN Poland, Warszawa, 1998.

Materiały kartograficzne oraz warstwy tematyczne GIS (shp):

- Mapa geologiczno-gospodarcza Polski. Skala 1:50 000. Państwowy Instytut Geologiczny;
- Szczegółowa mapa geologiczna Polski. Skala 1:50 000. Państwowy Instytut Geologiczny;
- Mapa Krajowej Sieci Ekologicznej ECONET. Liro A. IUCN, Warszawa, 1995;
- mapy jednolitych części wód. KZGW Warszawa;
- warstwy tematyczne GDOŚ – formy ochrony przyrody;
- SWDE dla gminy Łomazy.

Warstwy tematyczne CBDG:

- hydrogeologia – Główne Zbiorniki Wód Podziemnych;
- hydrogeologia – Jednolite Części Wód Podziemnych;
- złoża;
- środowisko – regiony fizyczno-geograficzne Polski (J. Kondracki 2002).

Strony internetowe:

- <http://www.wios.lublin.pl/>
- <https://www.gdos.gov.pl/>
- <http://www.pgi.gov.pl/>
- <http://crfop.gdos.gov.pl/>
- <http://mapa.korytarze.pl/>
- <https://www.bdl.lasy.gov.pl/>
- <https://bdl.stat.gov.pl/>
- <http://www.geoportal.gov.pl/>
- <http://www.psh.gov.pl/>.

OŚWIADCZENIE

Oświadczam, że autorem prognozy oddziaływania na środowisko, zgodnie z wymogami art. 51 ust. 2 pkt. 1 lit. f oraz art. 74a ust. 2 ustawy z dn. 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2017 r. poz. 1405), jest osoba, która ukończyła, w rozumieniu przepisów o szkolnictwie wyższym, jednolite studia magisterskie na kierunku związanym z kształceniem w obszarze nauk przyrodniczych z dziedzin nauk biologicznych oraz nauk o Ziemi i brała udział w przygotowaniu co najmniej 5 prognoz oddziaływania na środowisko.

Jestem świadoma odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

mgr inż. Patrycja Kosyła